ČECHOAUSTRALAN

KRAJANSKÝ LIST

JARO/PODZIM 2012

www.cechoaustralan.com

Balada o poľných vtákoch

- Miro Žbirka se symfonickým orchestrem
Amfiteátr Loket, léto 2012

1. **Lakajú sa klietky rúk**
pasce krásných slov
lakajú sa zradnej siete sľubov
nad konármi hliadkujú
v modrom území
kde sa končí revír vrán a supov

Nad tulákmi držia stráž
nieje tam víťazov
Tak leť aj keď nevyhráš
nad zemskou príťažou

3. **Nad tulákmi držia stráž**
nieje tam víťazov
Tak leť aj keď nevyhráš
nad zemskou príťažou

S nimi môžeš ísť
tam kde hviezdy spať
žiadne tiene zrád tam nie sú
s nimi môžeš ísť

2. **Kalendáre návratov**
každý v krídlach má
v javoroch si tiché hniezda hnetú
polia sú ich záhradou
strechou čierna tma
nad ludskými vtáčie cesty vedú

4. **Nežobrú že chcú mať viac**
ako dáva klas
nemučí ich závist
údel Kainov
neženie ich blázon čas
neženie ich čas
zem ich lubí svojou láskou tajnou

Nad tulákmi držia stráž...

Generální konzulát České republiky: JUDr Milan Kantor
500 Collins Street, Melbourne 3000,
Tel: 03 9629 6196, Fax: 03 9629 1311

BALADA TAŽNÍCH PTÁKŮ

Barbara Semenov

Hora Říp z vlaku - sem

Jsme jako tažní ptáci. Když vítr odvane poslední okrové a rudé listí z australských opadavých stromů, míříme, pokud nám čas a peníz dovolí, za moře - za sluncem českého léta. V studených a deštivých měsících zejména jihovýchodní části našeho druhého domova u protinožců je to kýžený únik do tepla rodné vlasti, vždy plné vzpomínek na bezstarostná mladá léta prázdnin. Starosti zde samozřejmě byly nedozírné, spojené kdysi s nesvobodným životem země, ale tenkrát je vnímali spíš naši rodiče. My měli dva měsíce volna u vody, v lese, v přírodě, kterou jsme brali jako danou, která nabíjela i hojila naše rány, pády, nešťastné lásky i touhy po romantických leč nedostupných dálkách. Snad proto se návraty k této rodné přírodě zdají tak povznášející a smysluplné dnes, když se náhle, zdánlivě nečekaně, ocitáme v druhé půli našich životů. Návraty k „rodné hroudě“, jak s úsměvem říkáme. A rozhlížíme se kolem sebe, abychom se zadostiučiněním konstatovali: „ale tady to se vůbec nezměnilo…“, - diskutabilní argument, kterým bychom rádi přesvědčili sebe i okolí, že ani my se nezměnili. Změnilo se však vše. A když zvážíme všechna pro a proti, je to tak dobře. Podstatné je, že motýl dál spěchá na bodláčí, a jako krůpěj na prstenu, třpytí se drobná kvítka rmenu…“ a příroda si jede po svém dál, bez ohledu na to, jaké tropí člověk hlouposti.

Čechoaustralan hrdý na svoji příslušnost k oběma zemím dávno ví, že nemůže srovnávat dva zcela odlišné světy. Jinak krásná je jejich příroda, jinak fascinující je jejich historie, odlišné jsou způsobem života a mentalitou svých národů. Píšu o tom často, naposledy v minulém čísle v „Glose nejen o písničce“, kde jsem se zabývala fenoménem české nespokojenosti. Glosa zdvihla velkou vlnu protichůdných reakcí, pozitivní čtenáři pochvalně pokyvovali, negativní čtenáři rozčileně protestovali. O písničce se nikdo nezmínil. Byla od novodobého „politického barda“ Tomáše Kluse. Hned v den mého příletu mne moje oblíbená rozhlasová stanice Impuls uvítala jeho další skladbou, kterou vysílá do éteru dvakrát denně. Zde jsou slova: *„Tak si tu pomalu každý svůj život hnije, z úcty k tradici ruka ruku myje, upřímně řečeno, trochu teskno mi je, že nám stačí DEMO-Demokracie. Za co, Pane Bože, za co, trestáš tento prostý lid? Za co, Pane Bože, za co, nechals nás se napálit? Za co, Pane Bože, za co? Čtyry roky v prdeli. Za co, Pane Bože, za co? Tak snad mě někdo vodstřelí!“*

Hned jsem se tedy rozhodla, podívat se na to, jak „*si tu pomalu každý svůj život hnije*“. Koneckonců, jeden z rozhořčených zdejších nespokojenců mi ve snaze dokázat, že se v České republice nežije dobře, doporučil, „abych se nastěhovala do Čech na rok a pak si psala o svejch celebritách“. Reagovat na osobní útoky nemám čas ani chuť a tak se dotyčný nedozví, že jsem si vlastně vzala jeho „radu“ k srdci a nastěhovala se do Čech na tři čtvrtě roku, a jednou ze zasloužených celebrit jsem byla i inspirována k úvodníku a k titulní stránce tohoto vydání.

Nastěhování se do Čech neznamená pobyt v hotelu Intercontinental ani projížďky památným městem auty veterány či mercedesem. Je to život každodenních pražských pěšáků po špatné dlažbě, - místních, obývajících staré domy, stojících ve frontách v samošce, spěchajících „sockou“ (rozuměj báječným metrem). Přesto, ať koukám, jak koukám v tom davu „obyčejných“, žijí tu lidé úplně stejně jako „obyčejní“ v Austrálii. Někteří se mají líp, někteří hůř, ale každý se raduje ze stejných věcí, prožívá podobné příběhy, nakupuje identické věci jako na opačné polokouli a většinou si zvykl na strasti i radosti tržní a svobodné společnosti. A jen menšina těch, kteří už zkrátka mají v té své české povaze zmiňovanou věčnou nespokojenost, jede stejnou písničku stále dokola. Začínám tušit, že jádro věci spočívá někde úplně jinde. Češi totiž nevidí rádi, daří-li se někomu lépe a jinému hůř. To by mohl být celkem sympatický rys sociálního cítění, kdyby nekončil dedukcí typu – Ať se maj´ buď všichni stejně dobře, nebo všichni stejně špatně! Jak víme, tato dedukce nás nikdy nezavedla do dobrých končin.

Jako by za sociální nerovnost mohl vždy nějaký démon, nějaký kořistník, jakýsi všeobecný okradač lidu. Je snadné obvinit vládu, jakoukoliv, - levicovou, pravicovou, jsou to zkrátka vždy darebáci. Pravda, najdou se tam takoví, ale ne všichni si zaslouží být hozeni do jednoho pytle. Přesto však mají lidé tendenci tak činit a nevidět rozdíly mezi kariéristy, úplatkáři, úplatnými, a těmi, kteří dělají nepopulární finanční rozhodnutí, aby udrželi Českou republiku nad vodou v dnes potápějící se Evropské unii. Navíc, Češi, ačkoli dští na politiky samou hanu, své politiky de facto milují. Čím větší politický šáša, tím líp. Jak si libují, když je politici baví s pofidérností sobě vlastní – krabicovým vínem, šlohnutým perem, sexy mozkem, zdviženým prostředníčkem, … mám pokračovat? A když už si na svém politickém baviči nenajdou nic k cynickému výsměchu, utahují si aspoň z jeho vytažených kalhot, ráčkování a pravdoláskařiny. A teď si vymohli

volbu prezidenta. Bude to zpěvák nebo herečka? To by byla teprve „bomba“, jak se tu s oblibou říká. Reálně jsou však za kandidáty považováni Jan Fischer, Jan Švejnar a Miloš Zeman. To je výběr,- lamentují zase. A opět se nabízí vidět sklenku poloprázdnou nebo napůl plnou. Fischer – kariérista, úředník, Žid. Švejnar – ekonom, Američan, bez charismatu. Zeman – profláklý, prostořeký, opíjí se Becherovkou. Anebo: Fischer – slušný, schopný, Žid. Švejnar – chytrý, vlastenec, s přehledem. Zeman – otevřený, nebojácný, miluje Becherovku. Takže každý by vlastně mohl pro svůj národ něco dobrého vykonat…

Pustíme-li si rozhlas, máme občas příležitost zaslechnout i něco pozitivního, jako je například motivující píseň Mekyho Žbirky, původně nejpopulárnějšího slovenského zpěváka, dnes ale žijícího trvale v Čechách – „*Nežobrú že chcú mať viac ako dáva klas, nemučí ich závist údel Kainov“.* Úleva to od štvavé omílačky o generaci mladšího Tomáše Kluse - „Pánu bohu do oken“, nazývané prý mnohými naší současnou hymnou – „Za *devatero horami a devatero řekami, leží kraj líbezný jak z reklamy, tam pravdě pšenka nekvete, člověk zde vyvinul se z prasete. Oděni v sametové rubáše, zloději loví zbytky guláše, z plastových talířků kartou ze zlata, a při tom poslouchají Poupata“.* - Možná místy trefné, ale přesto vyvolávající samé nesprávné emoce. Protože, pustíme-li si televizi, můžeme mít to štěstí natrefit na zasedání Poslanecké sněmovny.

V duchu Klusovy písně horlí z obrazovky předseda Sociálně demokratické strany. Podívaná je to náramná. Za ním sleduje televizní divák v záběru Karla Schwarzenberga, kterému místy padá hlava v hlubokém spánku. Nevíme, zda spí opravdu nebo jen demonstruje, že ho projev opozice strašně unavuje. V druhé části obrazovky vidíme poslankyni, která si pročítá noviny, se zájmem obrací jejich stránky, i ona s naprostou okázalostí ignoruje nářky sociální demokracie. Po tomto řečníkovi nastoupí předseda Komunistické strany a zahřmí – „Situace je přímo neúnosná…“. V té chvíli se mi udělá velké nevolno a okamžitě přepínám na jiný televizní kanál. Ááá… jsem náhle v repríze x-tého dílu starého seriálu „McLeodovy dcery“. Uprostřed důvěrně známých vyprahlých blahovičníků a ledňáčků - kukabůr jedna z australských dcer běduje „Situace je přímo neúnosná…“ a druhá ji utěšuje: „Neboj, zapracujeme, sklidíme úrodu, ostříháme další ovce, jistě dluh splatíme,…“. A to je ta výjimečná chvíle, kdy vím, že moje nátura má dnes už mnohem blíž k jednoduché buši než k zašlé slávě českého majestátu.

Zůstávám nadále přesvědčena, že hlavní věcí, která Česku chybí, je osvěta. Vrátím se k rozhlasové stanici Impuls, kterou poslouchá velká část národa. Její vysílání je přátelské, pohodové, nenáročné, dá se poslouchat jako nerušivé pozadí denních aktivit. Pro mne je zajímavé tím, že dává prostor k vyjádření širokého spektra lidí. Denně vyhlásí téma, na které reagují posluchači ze všech koutů republiky. Názory, které se sejdou, jsou tak různé, jak jen může národ individualistů vymyslet. Někdy se nad nimi usmějete, někdy se rozčílíte, někdy souhlasíte, jindy protestujete. Většinou, jako Čechoaustralan, nevycházíte z údivu. Co postrádám, je moudré slovo závěrem. Něco, co by poučilo, usměrnilo, bylo přínosem pro myšlení i další postoje posluchačů. Vezmu příklad, pro změnu nesouvisející s politikou či ekonomií, i když diskuzí týkajících se těchto témat je na rozhlasových vlnách moře (poslední na téma zvyšování daní, které jsou v republice skutečně přehnaně vysoké, nabízela bez ostychu řešení situace revolucí). Teď tedy něco z krabičky morálky, - nevěru. Je známo, že Češi nevěru milují. Tolerantně lze snad přiznat, že někdy může být k nevěře důvod, přesto však vím, že nevěra je zrada a může ranit bližního. Proč ji tedy podporovat jako něco obecně přijatelného? V Česku panuje populární názor, že kdo má milenku/milence navíc vedle své partnerky/partnera, je pašák, kdo nemá, ubožák. V Austrálii je tomu naopak. Postrádám nezaujaté stanovisko hodnotící nevěru objektivně, její přínos či její následky. Podobně tak s ostatním. Moderní osvětu zastupují dnes především média, která díky novodobým komerčním trendům pokulhávají v tomto směru bezesporu na celém světě. V České republice v rámci zvláštních představ o nedávno získané svobodě projevu a slova pokulhávají média až trestuhodně.

I z tohoto důvodu se pak národ uchyluje k pobroukávání odrhovačky „Čtyry roky v prdeli“, aniž by si uvědomoval, že si za ně může on sám. Ptát se, „za co Bože, za co, trestáš tento prostý lid“, je už hodně silná ignorace až arogance.

Vlakem - sem

Vypínám rádio, je léto, je krásně. Nebe blankytné. Oblékám kraťasy a triko, a vyrážím s batohem vlakem ven. Mezi ten prostý lid. Projíždím střední Čechy, ale i Západočeský a Severočeský kraj, dokonce i místa prý strádající, jako je Most, Chomutov, Bílina,… Chudobu ani bídu nevidím. Naopak, zvláště menší města a vesničky jen kvetou, obrazně i doslova. Nové střechy, pastelové omítky, plastová okna, zrenovovaná čistá náměstí, pestrobarevné zahrady - radost pohledět. Nové fasády, nové chodníčky. Z deseti stavení zůstala v obcích zchátralá dvě. Dřív to bylo opačně. Pozoruji své spoluobčany na nádražích, v obchodech, v ulicích,…, často se zeptám,

Velvyslanectví České republiky:
8 Culgoa Circuit, O'Malley, ACT 2606
Tel: 02 6290 1386, Fax: 02 6290 0006

Polabí z vlaku - sem

jak si myslí, že se jim daří. Většina je s životem spokojena. Sedím nakonec jako jedna z nich v dvoutisícovém davu diváků nejrůznějšího věku a sociálního postavení v přírodním amfiteátru na Lokti a stávám se částí koncertu, který není jen o kulturním zážitku. Lidé kolem, stejně tak, jako předtím lidé ve vlacích, ve městech a na venkově, působí podobně jako v Austrálii, jsou k sobě milí a přátelští, pěkně si to užívají. Později se ta ohromná masa přítomných ještě více sjednotila v povznášející oslavě hudby a přírody, která je obklopovala.

Myslím, že negativních lidí bude v Čechách o to míň, o co jsou hlasitější. Doufejme, pro blaho milované země, že zdravá většina národa bude nadále oceňovat svoji svobodu a nový svět, ve kterém se vše dělá už jinak než dřív. Možná s chybami, ale jinak a svobodně. A ti, kteří jsou nespokojeni, mohou třeba odejít. Někam, kde se to dnes podle jejich úsudku dělá líp, kde je podle nich schopnější vláda a kde o ně bude lépe postaráno. Na vlastní kůži pak poznají, že „chléb je všude o dvou kůrkách" a že klíč ke spokojenému životu ve svobodné společnosti spočívá pouze v jejich rukách.

Jako mnozí krajané vracející se čas od času do České republiky, vidím i já lepší budoucnost země s příchodem nové generace, která snad odmítne staré a donedávna zde panující zlozvyky. Mladým se přežitky staré doby, jako je korupce, závist, hrubost, lajdáctví a lhostejnost, přirozeně nelíbí a vyjíždějí dnes volně do světa, kde získávají tu nejlepší představu o tom, v čem je třeba nápravy a v čem jejich země naopak vyniká nad ostatními. Objevuje se nová mladá vlna vlastenectví. Neznámý mladík vystupující na Václavském náměstí s kytarou na otevřeném koncertu uvedl svoji skladbu slovy: „Zahraju vám písničku, kterou jsem složil kamarádům. Oni tu nejsou, jsou všichni v cizině, kam odešli, protože je to tu hrozně štvalo. Teď mi píšou, že je to štve tam a chtějí se vrátit domů."

Světový rozhled snad tedy nahradí nedostačující osvětu v Čechách, kde chování a postoj jedince, podobně tak jako všude jinde na této planetě, musí být stavebním základem celé společnosti. Je zde stále tolik krásného, pro co by se měl člověk snažit, co by mohl vylepšit, na čem by mohl pracovat, z čeho se může radovat a dobře žít.

Mám nejednu bizarní zkušenost s Čechy, kteří, když se dozví, že žiji v Austrálii, reagují automatizovanou odpovědí – „jé vy se máte, kdybych mohl, tak jsem tam taky, tady je to hrozné". Když se zeptám, proč je to hrozné, když to vlastně hrozné vůbec není, ba naopak, že si Česko vede docela dobře, zapřemýšlí a náhle obrátí o sto osmdesát stupňů, s radostí přikyvují, že mám vlastně pravdu a že skutečně není nač moc si stěžovat. Takže to přece jen bude v tom českém nazírání, nikoliv ve skutečném stavu věcí. Věřím v český národ, v dnešní době ale potřebují Češi jako sůl pár nových osvícenců, kteří by je inspirovali k pozitivnímu sebevědomí, hrdosti, vyšším cílům a pansofickému porozumění.

Bylo by tedy dobré, kdyby, pokud si zas bude nějaký zdejší mladý bard brát jméno boží do úst nadarmo, přiložil svůj talent k dílu pro změnu tak, jak vídám při svých každodenních jízdách „sockou" (rozuměj báječným metrem) na tablech jejích vozů v rámci akce " Metro – poezie pro cestující": -

Hledáš Boha mezi mraky,
jindy zase v kostele.
On ti zatím Boogie-Woogie
tančí v srdci vesele!
(Richard Křížek)

Pak je šance, že tu bude fajn a čtyři roky nebudou vůbec v … .

Na *Lokti*

ZE ZDROJE NÁROD MÁ SVÉ SYNY - přítomnost Romana Dragouna

Veronika Boušová

Ze zdroje, odkud světy srší
a do věčnosti rotují
varhany bouří, jásej v duši
a všech svých hříchů lituji
ze zdroje, odkud život září
východy sluncí ve zlatě,
čiň vše s láskou, ať se ti daří
a tvoje dílo pozná tě

Ze zdroje s hukotem se řítí
myšlenek čistých vodopád,
viděl jsi moře, prozradí ti
i ty se můžeš mořem stát

I ty, i já, i já, i ty, i my, i vy
se můžem mořem stát
i ty, i já, i já, i ty, i my, i vy, my
můžem lásku dát

Ze zdroje národ má své syny
a taky dcery, vavřín ve vlasech
oči z hvězd a tělo z hlíny
uhnětu, jen mě tvořit nech

A co, když v solný sloup se změní
čas, který zpět se ohlédne
ze zdroje prýští světlo denní
láva, co v život dílo mění
z balvanů spících v poledne…

(R.Dragoun/Fr. R. Dragoun: Zdroj)

Skladatele, zpěváka a klávesistu Romana Dragouna jsem na české hudební scéně poprvé potkala - příznačně v roli Ježíše - v dnes již legendární inscenaci rockové opery Jesus Christ Superstar v pražském Divadle Spirála. Přestože jsem „Ježíše" viděla ještě mnohokrát a díky němu si začala důkladně mapovat českou rockovou scénu, Roman Dragoun mi na dlouhou dobu opět zmizel z očí. A poselství, ukrytému v písni „Zdroj" na živé nahrávce koncertu „Rock s Ježíšem", jsem svým tehdejším vnímáním ještě nedorostla.
Následovaly letmé doteky prostřednictvím hudebního TV pořadu Michala Pavlíčka „Na Kloboučku", kde se scházela česká hudební elita a kde „Zdroj" zazpívali Iva Marešová a Viktor Dyk. Když jsem dostala Romanovo druhé sólové album „Slunci blíž", byl pocit sounáležitosti takřka zpečetěn.

Zpětně jsem vyhledala jeho tvorbu a už ho nepustila ze zřetele. Okouzlena texty písní, objevila jsem pro sebe i textaře Milana Prince. Uplynulo ale ještě pár let, než jsem se konečně poprvé vypravila na živý koncert a dotkla se „Zdroje", povznášející písně, plné naděje. Písecký rodák a věřící křesťan Roman Dragoun se hudbě zasvětil už odmala a našel se v té rockové. Prošel mnoha skupinami, k nejdůležitějším patří Regenerace, Progres 2, Futurum, Stromboli a T4, na sólové dráze ho doprovází skupina His Angels. Podílel se na mnoha hudebních projektech jiných interpretů a na hře se zpěvy Apokalypsa. V letošním roce se mu právem dostalo prestižního oceně-ní - byl slavnostně uveden do Beatové síně slávy Rádia Beat.
K sólovým albům „Stín mý krve", „Slunci blíž" a „Otlučená srdce" přibylo nejnovější, komorní „Piano", věnované Václavu Havlovi. Výběr nejoblíbenějších písní v klavírní úpravě, převážně s texty Milana Prince a Romanova tatínka, malíře Františka Romana Dragouna, nahrál a nazpíval sám.

Opouštím dům
jak pták svou klec
můj nerozum
má nejdražší věc
Touha být sám
svou oblohu mít
vím odlétám
a v křídlech mám cit

Otče náš
jsme ptáci ptáci vesmíru
a každej křídla přesně na míru
si připíná…

(R. Dragoun/M. Princ: Ptáci vesmíru)

Romanovo sólové vystoupení se rovná návštěvě přírodního chrámu. Těžko bych ten zážitek popsala jinak. Nepřestávám žasnout nad tím, co dokážou dvě ruce na klávesách, dobře postavená melodie a texty, které se s nelíčenou upřímností dotýkají podstaty života, v Romanově expresivní interpretaci. Většina písní si nese potenciál modlitby podle víry, společné všem: milujme život, naplňujme ho, mějme se navzájem rádi, odpouštějme si. Jistěže jsou tu i písně o jiných lidských pocitech, ale vše se spojuje v jediném doteku s nekonečnem. Jak sám Roman říká, miluje koncerty, protože živá hudba je okamžikem přítomnosti.

Cítím že se něco stane
sny a lásky potrhané
láme se rok
Na konci vět píšu tečky
rovníky a rovnoběžky
mám cáry z bot
Co rok to krok
co krok to rok

Tak se toulám mezi časem
straším lidi dlouhým vlasem
žiju tak rád
Ten kdo víc než hodně pije
vrásek tisíc jak se směje
dlouho žije

Touhy touhy touhy touhy
jak je život vlastně dlouhý?
Touhy touhy touhy touhy
žijeme dnes

(R. Dragoun/M. Princ: Báječnej lov)

Pokud ho doprovází kapela His Angels, je energie koncertu jiná – rockový základ doplňují klávesy, trubka a saxofon, význam textů písní se prolíná s muzikantskou složkou a celé to působí očistně jako pobyt na horském vzduchu. Prostě se nadechnete. V současnosti vystupuje R. Dragoun opět i s kapelami Progres, Futurum a T4. Všechny jsou zárukou kvality - i bez velké mediální reklamy. „Mo(u)dří vědí…“

Ti, kdo prošli rájem
platí za nás nájem teď
po těch stopách můžem dál
Život jako tenký led
cesty tam a zase zpět
kolikrát jsem prohrával

Slunci blíž, slunci blíž
Tvůj dech spálí žal a rány v nás
Slunci blíž, slunci blíž
Z různých stran – obelhán
Mám, mám smích
Tu moudrost starých knih
V očích Tvých

M. Princ, M. Pavlíček, R. Dragoun, Fr. Dragoun

Romanovým dvorním textařem se stal básník, hudebník a hudební teoretik Milan Princ. Milanovy verše si i přes svou nekomplikovanost zachovávají hloubku sdíleného duchovního poznání. Dlouholeté přátelství s Romanem ožívá ve vzácné umělecké symbióze a Roman na svých koncertech nikdy neopomene zmínit, jak si Milana váží, mimo jiné také proto, že s takovým citem textuje přímo na jeho hotovou melodii, na rozdíl od textů tatínkových básní, které naopak on sám zhudebňoval.
„Všichni nemůžou mít těžké texty, ale já si myslím, že když už jednou zpívám a jsem tady a poslouchá mě někdo, tak jsem rád, že mám takového textaře jako je Milan Princ a mám básně od tatínka. Jsou to nádherné věci, které spoustě lidem, když jim je nejhůř, ale i když je jim dobře, pomůžou, protože slovo má obrovskou sílu.“ (www.romandragoun.cz)
Nezbývá, než si přát, aby ten vodopád čistých myšlenek dál zářil a sílil – k radosti všech.

POSTAVENÍ ČESKÉHO SPISOVATELE DNES

Břetislav Kotyza

Když mě Karel Sýs nepřímo vyzval k příspěvku konferenci Unie českých spisovatelů, zatrnulo mi. Lépe řečeno – sevřelo se mi.
Rozepisovat se o *Postavení českého spisovatele dnes,* bylo by mezi spisovateli jitřením toho podivného stavu, který všichni zajisté dobře známe. Přesto však, anebo právě proto - český spisovatel či česká spisovatelka jsou stále živou a potřebnou součástí intelektuálního života české společnosti. Každé kulturní společnosti.
Známé české kverulantství a odpor vůči jakémukoliv zavedenému systému diktátu ať zprava či zleva, i za cenu osobních ztrát nesklonit se a nezabřednout do konformismu, pochybovat, stále zdravě pochybovat a klást si otázky. Otázky sobě, otázky kladené společnosti. - Tyto charakteristické vlastnosti intelektuála jsou dnešním stavem společnosti vystaveny tvrdé hodnotové zkoušce a obnaženy na kost. Podotýkám, že na kost hodně ohlodanou.
Je zde ale stále důvod poměřovat Svět a hledat odpovědi. Dobré knihy se stále píší a dobré knihy se stále vydávají a čtou. Básnické sbírky jsou vydávány ve vlastním nákladu autora (!). V minulém roce byly publikovány snahou soukromých nakladatelů básnické Almanachy, mapující méně známá jména autorů. Pro nakladatele zcela jistě finančně ztrátový počinek, a přesto knihy vydány, sličné vzhledem i obsahem. (Nakladatelství KRIGL Praha, nakladatelství GEMINI Praha).
Ozývají se také hlasy, že beletrie se svým etickým sdělením na rozsáhlé ploše klasické knihy, nebude mít do budoucna šanci k přežití. Že poezie svojí krásou slova a zkratkou myšlenky již neoslovuje uspěchaného jedince. Že nebudou čtenáři, kvůli nedostatku volného času. Že nebudou spisovatelé, kvůli mizivým, anebo žádným honorářům. Že nebude nic, jen honba za materií. Troufám si tvrdit, že tomu tak není a v budoucnu ani nebude. Potřeba psát a potřeba číst je potřebností ducha jedince, a v širším měřítku ducha celého lidského společenství. V psaném slovu je obsažena emoce ciselovaného lidského srdce a záznam rozumové zkušenosti generací před námi, a zcela jistě i generací po nás. Zde se, píšíce a čtouce, my lidé setkáváme na nemateriální úrovni a těšíme se ze vzájemné rozdílnosti a zároveň ze vzájemné podobnosti.
Naše místo, místo spisovatele v neutuchajícím toku času a událostí je právě takové, jaké si vybojujeme svojí prací. V pravém významu slov „práce a boj“. Že jsem příliš emotivní? Ano, ale literatura zvaná beletrie je o osobní emoci jedince v tlaku vnějších okolností. Vše ostatní jsou jen precizní ale studené návody k použití.

Emancipace nám byla... no jestlipak víte k čemu, dámy?

ROZHOVOR BLANKY KUBEŠOVÉ S LIBUŠÍ RUDINSKOU

„Zlu se hned z počátku postav,
dlouhým váháním zesílit může a pozdě pak lék“ (Ovidius)

Na osobnost pražské filmařky a producentky paní Libuše Rudinské jsem narazila při rešerších o mučení a smrti „posledního politického vězně bolševické éry“, Pavla Wonky. V poslední době na sebe Libuše Rudinská strhla pozornost svými plány do budoucna.
O tom, kdo to byl Pavel Wonka, oč usiloval, proč byl vězněn a mučen, širší veřejnost dnes mnoho neví. Dokument, který autorka zamýšlí příštího roku natočit společně se zvukařem Michalem Janouškem k Wonkovým nedožitým šedesátinám, by právě tohle mohl změnit.
Jeho příběh fascinuje hlavně odvahou a osamělostí boje s komunistickou zvůlí. Boje, který byl už předem odsouzen k nezdaru.
Přestože byl Pavel Wonka rehabilitován, jeho smrt nebyla nikdy vyšetřena, nikdo za ni nebyl potrestán a podle současné české justice to vypadá, že za ni ani nikdo nenese odpovědnost. JUDr. Marcela Horváthová, která Wonku soudila tehdy, soudí v klidu i dnes.
Libuše Rudinská vystudovala na FAMU obor fotografie zhruba před třinácti lety a za tu dobu stačila natočit už úctyhodnou řádku filmů.
Na svém kontě má i několik ocenění. Byla to v prvé řadě její tvorba, která na mne zapůsobila a která o mnohém vypovídá. Až při našem rozhovoru jsem poznala, že je i silnou a zajímavou osobností, posuďte sami!

• *Cítíte se být moderní emancipovanou ženou?*
To jste mě dost rozesmála. Emancipace nám kromě svobody volby, přinesla zátěž zodpovědnosti. Kromě toho, že má žena, díky emancipaci, právo na kariéru, nezbaví se nijak břemene péče o domácnost. Musí si tu svoji nezávislost odpracovat, aby jí frustrovaný-hladový neutekl s nějakou méně emancipovanou. Takže ve výsledku jsme uštvané všechny. Hodně mě tohle téma zaměstnává. Vážně přemýšlím, že o tom natočím film, který se bude jmenovat: „Emancipace nám byla k hovnu, dámy!“ a také zvažuju, že se to stane mým životním krédem... Momentálně se cítím být uštvanou matkou-živitelkou a frustrovanou partnerkou. Tohle ale není nijak výjimečné, vidím to všude kolem sebe. Kromě natáčení dokumentárních filmů a tudíž vydělávání peněz, se skoro výhradně starám o tříletého syna, uklízím, peru, naštěstí moc nevařím - to můj partner k mé velké radosti nevyžaduje. Pracuje od nevidím do nevidím a tak zjišťuji, že za mužskou práci se schová leccos. Muž je vždycky svobodný, zatímco já jsem svobodná jen na chvíli, když seženu hlídání a zaplatím si ho. Nemám totiž k dispozici babičku. Na druhou stranu večery se synem mi vadí nejmíň, vůbec se mi od něho nechce - ta naše závislost je vzájemná.

• *Mám pocit, že mohu prozradit, že jste hned po studiích na FAMU začala spolupracovat s novinářem, spisovatelem a politikem Jaromírem Štětinou. To byl asi odraz jako hrom? Jakým byl pan senátor učitelem?*
Největším učitelem byl sám život. Ocitnout se vedle člověka velmi zkušeného, který prožil celé mládí za socialismu, a jaksi kovaného ve společenském jednání byla určitě škola života. Měl dar přesvědčit lidi o své věci a strhnout je na svou stranu. Díky němu jsem určitě ztratila růžové klapky a přestala být naivní holčičkou z moravského maloměsta. Ty země, které jsme navštívili, byly vždy nějakým způsobem nestandardní. Viděla jsem, jak je život nespravedlivě zařízený, jak žijí afghánské ženy, jak se obřezávají africké dívky, a jak nemají co jíst afghánské děti. Zažila jsem jednání a chování českých i zahraničních vojáků v Afghánistánu, život cizinců za ostnatým drátem s bazénem v Keni, kde dvacet metrů odtud trpěli místní lidé žízní. Bylo toho opravdu hodně a rozhodně to stálo za to.

• *S Jaromírem Štětinou jste natáčeli ve všech koutech světa a často jste se octli v samém ohnisku nepokojů. Podle jakého klíče byly země vybírány?*
V zásadě šlo o jeho oblíbené destinace. Plnil si klukovské sny, třeba od dětství obdivoval Hanzelku se Zikmundem a vždycky toužil mít auto a jezdit s ním po Africe, což se mu povedlo, a já jsem měla to štěstí, že jsem tam půl roku byla s ním.

• *Octla jste se někdy v nebezpečí života nebo v situaci, kdy jste měla skutečně strach?*
Zrovna tyhle věci jsem nějak vytěsnila, ale vzpomínám, že se nám v africké savaně pokazilo auto a jeden Štětinův dlouholetý kamarád, který tam s námi byl, začal naříkat, že jsou všude lvi a že nás sežerou. Měla jsem ho za hysterku, ale zpětně si říkám, že nám možná nějaké nebezpečí opravdu hrozilo. Naopak v Afghánistánu jsme jednou uvízli na celou noc v tunelu, kde nebyl přístup čerstvého vzduchu, a všichni začali pomalu usínat, jak se zvyšovala koncentrace CO. Tak jsem je odhodlaně budila a pak se rozhodla odejít sama pro pomoc, protože jsem tam nechtěla umřít.

Konzulát České republiky,
169 Military Road, Dover Heights, NSW 2030
Tel: 02 9581 0111, Fax: 02 9371 9635

• *Od r. 2002 se zabýváte tvorbou dokumentárních filmů samostatně. Jak je těžké nápady realizovat a zajistit finančně?*
Realizovat ani tak ne, protože mám většinou jasnou vizi, ale s penězi je standardně potíž. Buď se neseženou vůbec anebo pozdě, když už téma vychladne a přestane být aktuální. Úspěšnost finančního pokrytí je tak 20%, to znamená, že mám rozjednané a rozmyšlené asi čtyři pět věcí najednou a jsem moc ráda, když jedna dopadne.

• *Jste scénáristkou, režisérkou i producentkou v jedné osobě, a když k tomu přidám úvazek v rodině - není to až příliš velké sousto?*
Kdybych neměla rodinu a mohla se tomu věnovat na 100%..., ale to jsem si zvolila sama a dobrovolně, protože jen samotnou prací žít nedokážu. Mateřství je pro mne ta nejkrásnější věc, která mě v životě potkala, přes všechna omezení, která to přináší. A tu všechnu filmařskou práci dělám sama spíš z nutnosti a úsporných důvodů. Než abych přesvědčovala producenta o svých kvalitách, seženu raději peníze sama, tím nehrozí, že by mě pak někdo okradl. U kamery je to zase tak, že vím o svých limitech a dobrého kameramana sháním až ve chvíli, kdy chci mít natočeno ještě něco jiného nebo jinak. Pak mám na něho požadavek, aby udělal víc, než umím já. Udělala jsem bohužel zkušenost, že namísto toho tráví čas tím, aby mě různě zkoušel a dokazoval, že já to neumím dobře. Tak to si tu kameru raději pak opravdu udělám sama. Je to sice dřina, ale mám klidné nervy a výrazně ušetřím. Najít kameramana, se kterým budu dělat celý život, je můj zatím nesplněný sen.

• *Jednou nohou jste stále ve světě, točíte nejen politické dokumenty, ale věnujete se zcela rozdílným tématům. Je nějaká tematická oblast, která vás zajímá více než jiné, a proč?*
Mne osobně zajímají společenská témata, nejlépe když je tam nějaký vnitřní psychologický konflikt, trauma, překážka, se kterou se člověk vyrovnává. Třeba v Arménii mě zajímalo, jak se lidi vyrovnávají po 20 letech s traumatem ztráty blízkých a také s krizí jejich společnosti, které do nedávna čelili. U Voskovce mě zajímaly jeho kompromisy a vnitřní rozpolcenost, kterou prožívá asi každý emigrant. Zmíněné dva mám moc ráda, protože myslím, že se mi podařilo dostat se hlouběji pod kůži a traumata jaksi rozkrýt a pomoct divákovi je pochopit.

• *Tady se vnucuje otázka - daří se vám od těchto traumatických zážitků distancovat?*
Když zpracovávám téma, tak se často budím ze spaní a říkám si, co ten člověk cítil, co musel prožít. Také mám zvláštní trauma z toho, že mi to „mozek nebere“, protože takovou zkušenost nemám, že jsem jenom na krajíčku jakéhosi pochopení, ale dál že se nedostanu. Vedle traumatu mě ten pocit fascinuje a přitahuje mě, a proto to téma pak pořád zkoumám. Můj partner spolupracuje se mnou jako zvukař, takže o tom mám s kým do nekonečna klábosit a téma ze všech stran zkoumat.

• *Kde se vám natáčelo nejobtížněji, popřípadě, kde vám byly vyloženě házeny klacky pod nohy?*
To je pořád něco. Financování nezávislého dokumentu není žádný med, protože peněz je málo a neustále se objevují nějaké osoby, které se snaží na vaší práci nějak přivydělat. Když jsem dostala svůj první grant na film, tak mě produkční okradla ještě dřív, než byl grant vyplacen a pak trvalo dva roky, než peníze vrátila. Když jsem točila „Uloupené mateřství“, tak mě zas romské ženy obviňovaly, že za to můžu já, že jim stát nedal odškodné za nucenou sterilizaci, což je vlastně úsměvné.
U Jiřího Voskovce se objevilo několik osob, které se snažily natáčení kontrolovat, nebo jsem po premiéře měla velký spor ohledně užití fotografií. Ale beru to jako sport a svým způsobem nedobrovolné duchovní cvičení. Nic jiného mi totiž nezbývá. Nechci si tím nijak kazit radost ze života ani z práce, kterou mám moc ráda.

• *Nad dokumenty, ve kterých upozorňujete na bezpráví, či nesvobodu mě napadá, jak jste dospěla právě k téhle tématice?*
Myslíte třeba téma sterilizace romských žen? To jsem zrovna v té době byla plná touhy po mateřství a navíc jsem strávila dva klíčové roky od svých 16-18 let v Ostravě, kterou od té doby k smrti miluju, tak jsem to téma prostě chtěla dělat. Chtěla jsem také dělat téma emigrace českých Romů do Kanady, ale na to nikdo nedal peníze ani o téma nebyl zájem.

• *Máte nějaký obzvlášť úsměvný zážitek, o který byste se chtěla podělit?*
Nejúsměvnější bylo, když jsme jeli s mým partnerem zvukařem Michalem Janouškem navštívit naše hlavní postavy filmu „Z Arménie do Gruzie po železnici“. Přestože vzdálenost mezi Gjumri a Tbilisi je jen asi 180km, jeli jsme to vlakem celou noc a celý den celkem asi 18 hodin. Tak jsme to strávili v jídelním voze a dodnes na to moc rádi vzpomínáme. Těch zážitků je spousta, třeba když paní Nerušilová hrála na Václaváku prostitutku a lovila chlapíky, kteří netušili, že je za autem skrytá kamera a mysleli si, že šlape doopravdy, takže reagovali dost vyděšeně, a to jsme se opravdu hodně nasmáli. Stejně tak jsme se nachechtali, když Mirek Vodrážka vylézal na Václaváku z kanálu a udivoval tím kolemjdoucí, nebo když ho honila policajtka kolem sochy Sv. Václava.

• *Na rok 2013 se chystáte natočit dokument o Pavlu Wonkovi. Proč jste si vybrala právě toto datum a právě Wonkův příběh?*
Bude to 25 let od Wonkovy smrti a také 60 let od jeho narození. To téma není zas nijak zevrubně prozkoumáno. Cítím, že to potřebuje trochu víc rozkrýt. Navíc je stále živé a kolem je stále dost nejasností a málo informací. Jsou lidé, kteří bojují za potrestání viníků, uvažuje se o medaili...

• *Na dokumentu už tradičně spolupracujete s Michalem Janouškem. Přibrala jste do party ještě někoho?*
Spolupracujeme s Jiřím Wonkou, bratrem Pavla W., Jiřím Kubíkem, JUDr. Marcelou Horváthovou a dalšími svědky a snad i s Českou televizí.

• *Říkala jste, že filmem o tomto vězni chcete napomoct k posmrtnému vyznamenání Pavla Wonky. Domníváte se, že vyznamenání z rukou těch, kteří zhruba za 20 let nenašli sílu jasně odsoudit zlo, má nějaký smysl?*
Má to smysl pro společnost a společenské chápání této osobnosti, ale hlavně toho hrůzného činu, který se stal ve vazební věznici v Hradci Králové, kde nedbalostí, ignorací a šlendriánem různých lidí, zbytečně umřel člověk. Takové jednání se nedá jen tak pominout. Vyznamenání Pavla Wonky by ukázalo na čí straně je společnost. Život mu to samozřejmě nevrátí, ale viníci a nohsledi režimu, si nemůžou myslet, že se to stalo jen tak, samosebou a že se nad tím mávne rukou.
Ale o jejich svědomí po dvaceti letech žádné valné mínění nemám, takže se jich ten film zas tak moc netýká. Hlavně jde o svědectví pro současnou mladou generaci. Mám podezření, že lhostejnost, která Wonku zabila, je všudypřítomná a podobná situace by se klidně mohla opakovat i v současných podmínkách. Proto je potřeba na to upozorňovat. Snad to má smysl.

• *U knižních recenzentů mám občas pocit, že práci posuzují příliš zapškle, protože se jim samým vlastní literární práce nezdařila. Jak je to s filmy? Podle řady ocenění bych řekla, že jste na filmové kritiky měla až výjimečné štěstí?*
Jo? Tak to jste mě teď potěšila! V případě J. Voskovce o nás třeba nějaká dívčina napsala, že jde o „amatérský dokument upravený v profesionálních podmínkách.“ Dost mi to uškodilo a stálo mě hodně sil dokazovat, že to není pravda a že by České centrum v New Yorku přece jen mělo film promítnout krajanům a našim americkým spolupracovníkům. Snad se to povede při výročí Voskovcových narozenin.

• *Zůstaňme ještě u Jiřího Voskovce. Nakolik utkvěl v povědomí tamějších Čechů?*
Čeští emigranti Voskovce milují. Znají ho všichni, a co vím, tak se k němu hlásí se slzami v očích.

• *Jaký je Váš názor – nosí se ještě dnes vlastenectví?*
Vlastenectví je krásná vlastnost nebo spíš životní postoj, který se pojí s hodnotami úcty k místu, k jiným lidem i k sobě. Sama jsem měla v útlém mládí pocit, že v Čechách se nedá žít, a díky tomu jsem procestovala skoro celý svět. Ale teď si to vůbec nemyslím. Když jdu po Praze, vždycky si říkám, jak je to krásné město, a že bych nechtěla žít v New Yorku ani Tokiu ani jinde. Nebo když jedu po krajině, jsem fascinovaná líbezností naší země, jsem z toho celá naměkko. Jsem moc šťastná, že jsem se narodila právě v Čechách. Když to srovnám s Afghánistánem, kde nemají lesy, jen holé hory, nebo Keňou, kde neznají jaro ani podzim, jen léto, neměnila bych ani za nic!

• *Těší mě, že to takhle cítíte, to je nádherné zakončení našeho rozhovoru a já Vám za něj i za naše čtenáře opravdu srdečně děkuju!*

Na závěr by se snad slušela dodat ještě filmografie Libuše Rudinské, zde je:

2000 Afrika - ztráta imunity
2000 Etiopie - země mé krve
2001 Josephina – Africký příběh
2001 Gruzie v roce jedna
2001 Horští Židé v Ázerbájdžánu
2001 Náhorní Karabach deset let poté
2002 Šestá polní v Afghánistánu
2002 Ženy mého života
2002 Afghánské evangelium
2003 Hranice dospělosti (o kauze Pavla Opočenského)
2004 Jen muž a žena? (O homosexuálních sňatcích v San Francisku)
2005 Rusko: konečná na východě (cestopis pro společnost Febio)
2007-8 Václavák 2008
2007-8 Uloupené mateřství
2009 Buď hodná, nebo mi tě vezmou
2009-11 Můj otec George Voskovec

ČECHOAUSTRALAN
10

Muzeum českého a slovenského exilu 20.stol., Štefánikova 22, Brno 602 00, Email: muzeumexil@muzeumexil.cz

NĚCO O PAMĚTI

Vlastík Škvařil

Úvodník Barbary Semenov „K čemu paměť“ v minulém čísle Čechoaustralana na mne udělal velký dojem tím, že vystihnul přesně současnou dobu, ale také mne vrátil vzpomínkami do dávno uplynulé minulosti.
Výročí atentátu na Heydricha nebylo v českých novinách zapomenuto. Čechoaustralan také zveřejnil dost zajímavých článků z pamětí těch, kteří riskovali a obětovali životy v boji za svobodu, které se často sami nedožili.
Chápu, že není každý hrdinou, ale když jsem četl na internetu článek na iDnes o jednom člověku, který prohlásil, že byl tenkrát velice rád, že ti partyzáni byli zrazeni, protože je možné, že kdyby se to nestalo, vraždění nevinných lidí by pokračovalo, a on sám by tady dnes možná už taky nebyl... - Co k tomu dodat? Udělalo se mi z toho špatně. I za svobodu takových lidí, kteří si to nezaslouží, byly obětovány životy.
Během mé poslední návštěvy Prahy jsem se konečně dostal k tomu, abych navštívil Pravoslavný kostel Cyrila a Metoděje, kde tito vzácní lidé skončili své životy.
Já nemám tu schopnost vyjádřit přesně své pocity, tak jak to někteří dovedou, jenom mohu napsat, že mi bylo velice smutno. Snažil jsem se vžít do jejich situace, zvláště při pohledu na částečně prokopanou cementovou zeď kolem kanalizačního potrubí. Jejich poslední snaha se prokopat do kanalizace a uprchnout už nevyšla. Dodnes mě tato vzpomínka trápí, zvláště když vidím, že jsou kolem nás lidé, kteří myslí jen na sebe a jsou úplně lhostejní k osudu jiných. Lidí, kteří mají vzpomínky na poslední válku, ubývá. Já jsem se narodil tři dny před jejím vypuknutím. Z prvních pěti let svého života si z války nepamatuji nic, zato první vzpomínky z roku 1944 jsou nezapomenutelné.
Spolu s mým bratrem, sestrou a sestřenicí jsme si hráli na dvoře a tak jako vždycky předtím, když nad námi pokryly oblohu desítky bombardérů provázených řevem motorů, mávali jsme jim, přesvědčeni, že se na nás určitě dívají. Tentokráte ale nezmizely za obzorem jako vždy, ale kroužily nad námi, a za pár minut se celá zem začala třást, když začaly vybuchovat bomby doprovázené hrozným zvukem. Tatínek byl v práci, maminka hned vyběhla na dvůr, všechny nás sbalila a už jsme se přidali k velkému davu lidí na ulici a utíkali ven z města. Na louky to bylo asi kilometr a odtud jsme pozorovali tu hrůzu. Desítky domů bylo zničeno, 450 mrtvých.
Bylo to na podzim, začalo poprchávat, v tom spěchu jsme na to nebyli oblečení, a přesto, že bombardování pokračovalo, maminka rozhodla, že se jde domů. „Když nás to má zabít, ať nás to zabije doma. Když tady zůstaneme, bude z toho zápal plic a stejně to nepřežijeme.“
Bombardování neskončilo ani když jsme dorazili domů, ale protože bylo jeho cílem zřejmě nádraží vzdálené asi kilometr od nás, tak jsme to přežili. Jednu věc, kterou si nepamatuji, ale maminka mně to několikrát připomněla, byla moje prosba: „Mami, prosím tě, řekni jim, ať už přestanou s tím bombardováním!“ A také to nakonec přestalo. Přece maminka má autoritu a co řekne, to platí.
O pár dnů později se celá rodina přestěhovala do nedaleké malé vesničky Nový Poddvorov, asi 15km od Hodonína. Ta se nebombardovala a tam jsme prožili zbytek války v malém domku, bez elektřiny, v kuchyni jenom ušlapaná hliněná podlaha, ale poměrně klid, který trval jenom do doby, než se rozpoutal boj mezi ustupující Německou armádou a Rudou armádou kolem naší vesnice. To nebyla o nic menší hrůza než bombardování Hodonína, jenže to trvalo několik dnů.
V Novém Poddvorově nebyl žádný obchod, nakupovat se muselo buď do Starého Pddvorova, nebo do Čejkovic. Samozřejmě, že se tam muselo chodit pěšky.
Náš dědeček i babička oba pocházeli ze Starého Poddvorova, měli tam rozsáhlou rodinu, samí sedláci, takže jsme měli dost podpory. Jeden z mladších příbuzných, Frantik Markusík, byl můj nejoblíbenější ze všech. Bral mě všude s sebou, večer mě vzal na půdu chytat vrabce, kteří se tam usadili pod skřidlicemi na noc, jasně, že jsme jim nijak neublížili. Když zapřáhl koně, tak mě vzal na vůz a cestou, abych se mohl cítit jako hrdina, sám sestoupil z vozu a nechal mě řídit koně. Jak bych ho mohl neobdivovat. To mi už taky bylo jasné, že až vyrostu, budu sedlákem.
Když se pak jednou Frantik zmínil, že pořádný sedlák sní za život fůru hnoje (tím chtěl říci, že není praktické si pořád umývat ruce), tak jsem to vzal doslova. Moc mně to nechutnalo, ale nedal jsem se jen tak odradit. Když jsem se mu pak pochválil, jak pokračuji ve své snaze stát se pořádným sedlákem, tak mně to hned vymluvil a já jsem si oddechl, že už v tom nemusím pokračovat.
Hračky jsme žádné neměli, tak jsme si museli vymýšlet zábavu sami. Jednou z hraček bylo „kadidlo“, tak jak se používá v kostele. To stačilo sehnat starou plechovku od konzervy, přivázat na drát, udělat v ní díry a naplnit ji suchými kobylinci, které jsme nasbírali na cestě. Pak to stačilo jenom zapálit a už jsme vykuřovali celou vesnici. Tenkrát takové nesmysly byly normální. Dnešní lidé to asi nepochopí.
Krav moc nebylo, Němci je zabili na maso, a tak naši rodiče byli rádi, že sehnali někoho, kdo měl doma kozu a byl ochotný prodat dva litry mléka denně, což muselo stačit pro celou šestičlennou rodinu. Nejstarší bratr měl 8 roků a nejmladší 2 roky. Nebylo divu, že ho maminka ještě pořád kojila.
Jednou jsme se s bratrem vraceli domů s dvoulitrovou konvičkou mléka, dělali jsme cestou volovinky a najednou katastrofa! Všechno mléko skončilo na zemi. Uvědomili jsme si, co je to za průšvih a báli jsme se k tomu přiznat. Domluvili jsme se, že řekneme doma, že nás přepadla nějaká banda kluků a mléko nám rozlili. Tatínek byl strašně rozčílený, chtěl vědět,

kterým směrem utekli, my jsme mu ukázali směrem ke Starému Poddvorovu a on se chudák hned za nimi pustil. To jim přece nesmí projít, rodina celý den bez kapky mléka, hlavně děti! Do dneška se za to stydím, hlavně za to, že jsme mu nikdy neřekli pravdu.
Klid na vesnici byl brzy přerušený vzdáleným duněním. Blížila se fronta. Rusy předcházela pověst, že ukradnou všechno, na co přijdou, a tak každý, včetně nás, zakopali to nejcennější na zahradě a stěhovali se do úkrytů.
Pod pozemky některých sedláků byly rozsáhlé sklepy, které měly zajímavou historii. Byly to pozůstatky tajné chodby, na kterou nějaký sedlák narazil při kopání sklepa. Chodba byla dostatečně veliká na to, aby jí projel kočár s koňmi. Kdysi údajně spojovala zámek v Holíči blízko Hodonína se zámkem v Čejkovicích. Čejkovice jsou známé svými vinicemi. Pěstování vína tam zavedli templářští rytíři v roce 1232. Měli tam svoji poslední základnu na tažení proti mohamedánům. Dodnes je tam zajímavá podzemní vinárna „Templářské sklepy."
Stojí za návštěvu, hlavně pro milovníky vína a historie.
Během přechodu fronty nás sedělo v jednom z těch sklepů několik desítek. Strávili jsme tam několik dnů, vzpomínám si jenom na to, jak se celá zem třásla, ze stropu se sypala hlína a lidé se modlili. Když se to nakonec utišilo, jeden odvážlivec se opovážil vystrčit ze sklepa hlavu a zjistil, že Němci byli pryč, bylo po boji. Sovětská armáda měla všechno obsazené a tak byl čas na návrat domů. Měl to být radostný návrat, ale nebyl. To, co zůstalo v baráku, bylo všechno pryč. Na hnojišti leželo dětské oblečení, které tam zůstalo, protože do krytu se bralo jen to nejnutnější a zakopat to se nezdálo být nutné. Naši slovanští bratři to použili místo toaletního papíru. Také tam byly vyhozené encyklopedie. Jak jsme pak slyšeli od sousedů, tak podle Rusů, jenom buržouni čtou knihy a proto byli k našemu majetku tak nemilosrdní. Nedalo mi to, abych si při tom nevzpomněl na to, že k naší babičce nastěhovali Němci během okupace dva důstojníky, na které jsme ale měli docela pěkné vzpomínky, protože k nám dětem byli docela vlídní a často nás podělili nějakým cukrovím nebo čokoládou, což v té době nebylo normálně k dostání.
Bylo na čase se vrátit zpátky do Hodonína, ale naše dobrodružství tím neskončilo. Bylo po válce, všude plno elánu. Celá země byla pěkně zničená, ale některé části země, hlavně pohraničí, postrádalo osobnosti, které by pomohly organizovat obrodu těchto končin. Hledali se kvalifikovaní dobrovolníci, ochotni opustit svoje zázemí, pohodlí a vydat se do nejistoty.
Maminka byla učitelka, otec četník, právě ten typ žádaných lidí. Dodnes musím obdivovat jejich smysl pro povinnost a odvahu se přihlásit do Bolatic, malé vesničky, 5 kilometrů od polských hranic. To že jsme byli čtyři malí prcci, je zřejmě neodradilo.
Na počátku války se Bolatice staly součástí Německa, všichni muži museli nastoupit do Německé armády a mnozí se už nikdy nevrátili. Vesnička byla velice poznamenána těžkými boji, po skončení války se zase stala součástí ČSR. Otec nastoupil jako zástupce velitele četnické stanice, kde jsme také byli ubytováni.
Maminka nastoupila do školy jako učitelka. Budova školy byla dost poškozená, dokonce některá okna ještě rozbitá a skoro žádné vybavení. To jsme se pořád divili, kam se ztrácely věci z bytu, jako židle a stolky. Vždycky se to objevilo ve škole.
Když se jí konečně podařilo začít s vyučováním, škola byla otevřena a rodiče pozváni, aby přivedli děti. Maminka je přivítala a požádala je, aby koupili pro děti notýsky a tužky, aby mohla začít s vyučováním. Byl to pro ni šok, když rodiče jednohlasně a důrazně odmítli: „Hitler nám to dával zadarmo, a teď máme za to platit? Ani ve snu!"
Nakonec to koupila z vlastní kapsy. Bylo to všechno na ni moc, ale pokaždé, když tam nastoupil další učitel, tak tam vydržel týden nebo dva a byl fuč! Naši byli asi více otrlí, strávili oba před válkou nějaký čas na Podkarpatské Rusi, také odříznutí od normálních výhod civilizace.
Pro nás děti tam bylo dost zajímavostí. Po válce tam všude ležely po zemi patrony, dokonce i dělové, a tak přes veškeré varování, jsme si měli s čím hrát. Rozebrat je jsme se brzo naučili, vybrali z nich střelný prach, který jsme s radostí pálili. Dokonce jsme byli i natolik „chytří", že jsme si udělali oheň, patrony jsme tam naházeli a prchli. Z dálky jsme pak pozorovali, jak to bouchalo. Jednou jsme takový ohýnek udělali blízko nějaké stodoly, a když jsme utíkali, tak jsme si všimli, že nás někdo pozoroval. „Doufám, že nás nepoznali", říkal brácha. Já na to: „To víš, že ne, já jsem otočil hlavu na druhou stranu." Stodola to naštěstí přežila.
Přiběhli jsme domů a já jsem se hned dal do skládání dřeva na chodbě. Za chvilku kolem mne prošli nějací lidé, vypadali velice rozzlobeně, a mířili přímo za otcem. Netrvalo dlouho a slyším bráchův nářek. Hned jsem věděl, kolik uhodilo, ale utěšoval jsem se tím, že až se pochválím, jak jsem to dříví pěkně poskládal, bude mně odpuštěno. To určitě! Jediná výjimka pro nás, zrovna tak i ve škole, kde nás maminka učila, byla v tom, že jsme museli být lepší než ti ostatní a když jsme něco vyvedli, tak jsme dostali větší výprask než kdo jiný. Muselo být všem jasné, že nám se nebude nadržovat.
Když se setmělo, hlavně když byly krátké dny, tak jsme vyběhli přes ulice na dlážděné nádvoří polozbořeného zámku, našli křemeli jako pěst a tou jsme bouchali o dláždění a soutěžili, kdo udělá větší jiskry. Jednou, když byla tma jak v pytli, jsem se nějak bráchovi namotal do cesty, on mě neviděl a já jsem dostal pořádnou pecku přímo za ucho. Žuchnul jsem hned na zem a strašně jsem se divil, když jsem se chtěl postavit, že jsem nemohl udržet rovnováhu a znova ležel na zemi. Co teď? Přece se nemůžeme doma chválit tím, jací jsme blbci. Brácha mě nakonec postavil na nohy, podporoval mě cestou, nepozorovaně mě propašoval domů a posadil na židli. Tam jsem seděl až do té doby, než se mi to rovnovážné zařízení nějak zotavilo a mohl se zase postavit.

Jinak jsme měli většinou neškodnou zábavu. Hráli jsme fotbal, i když normální míče nebyly. Udělali jsme si na to „pucku“, neboli kouli ze starých hader, a byli jsme spokojeni. Nikdy jsme se nenudili. Když dnes slyším od mladých lidí, že není co dělat, že není žádná zábava, tak jenom kroutím hlavou.
V Bolaticích jsme bydleli dva roky, maminka nakonec strávila pár týdnů v nemocnici na nervovém oddělení, ale hodně se za ty dva roky změnilo a Bolatice mohly lehce fungovat i bez našich, a tak jsme se vrátili zpět do Hodonína, spokojeni tím, že jsme přispěli k budování republiky.
A také se naši nakonec dočkali „odměny“. Několik let po vítězství pracujícího lidu oba ztratili práci a skončili na stará kolena jako nekvalifikovaní nádeníci. Ale to už je další historie.

K nemalé radosti ČECHOAUSTRALANA se nám na pátrání Petra Šraiera z Benešova – „Krutý příběh jedné lásky" zveřejněném v minulém čísle *(- „jednalo se o Jiřího Fantla, také on měl příbuzné v Benešově (Annu Frischmannovou a Otilii Frischmannovou, které byly z Benešova vystěhovány do Brandýsa n. Labem a v roce 1942 zavražděny v KT. Jeho adresa byla či je - 1/89 Seymour Road, Elsternwick, Victoria. Jeho žádost do památníku Jas Vašem je z roku 1987. Ten už asi nebude žít, protože v žádosti uvedl, že je bratrancem ženy, která se narodila na počátku minulého století...“)* **ozval náš čtenář Ivo Kalina, plukovník v. v. ze Sydney s následující zprávou:**

S Jirkou Fantlem jsem sloužil u Velitelské roty Motopraporu (Československá obrněná brigáda ve Velké Británii) a později po invazi ve Francii, Belgii a krátkou dobu po osvobození také v Československu.
Jirka narukoval na Středním východě v Jeruzalémě (snad v roce 1941), Československá jednotka byla přesunuta do Velké Británie v roce 1942. Tehdy jsem byl přemístěn od kulometné roty k velitelské a tam jsem se s Jirkou skamarádil. Jirka v hodnosti četaře a později jako rotný byl účetním rotmistrem Motopraporu. Jirka byl ženatý, z Protektorátu se mu podařilo emigrovat do tehdejší Palestiny. Jeho žena Rachel byla polského původu, ale mluvila plynule krásnou češtinou. V roce 1949 emigrovali do Austrálie s jedním synem a usadili se v Melbourne, kde se jim narodil druhý syn. Já žiji s rodinou od roku 1949 v Sydney a čirou náhodou, přibližně před pětatřiceti lety, jsem se dozvěděl, že Fantlovi jsou v Melbourne. Navázali jsme spojení, a protože náš syn tam žije, tak jsme se setkávali při každé naší návštěvě Melbourne. Rachel a Jirka zemřeli, bude tomu už patnáct let. Odhaduji, že Jirka byl ročník 1912. Doufám, že jsem pomohl svojí informací a zdravím Petra Šraiera z daleké Austrálie.

Panu Kalinovi děkujeme!

S OLGOU NOVÁKOVOU O JEJÍ KNÍŽCE „VÁLEČNÉ DENÍKY"

Ladislav Křivánek

Winston Churchill u Čsl. Brigády - 1940

Montreal se pomalu stává významným městem českých spisovatelů a spisovatelek. Poslední byla Olga Nováková, jejíž úspěšnou knihu “Válečné deníky”, do které přiložila napínavou manželovu cestu do odboje, vydalo pražské nakladatelství Volvox Globator, a v květnu ji vystavovalo na mezinárodním knižním veletrhu v Praze. Na její knížku jsem se velice těšil a přečetl ji jedním dechem. Proto jsem se rozhodl požádat paní "Oličku" o rozhovor.
Olga Horníčková-Nováková se narodila před devadesáti lety v rodině diplomata na našem vyslanectví ve Varšavě. Její deník, který začala psát v roce 1938 jako patnáctiletá, má co říci a je svědectvím doby. Od raných let strávených v míru děj graduje a dostává spád. Zpočátku popisuje život v Polsku, svá studia se sestrou ve Varšavě na francouzském lyceu, a prázdniny v Československu. Po okupaci Československa v roce 1939 odchází s rodiči a celým vyslanectvím do exilu do Francie, a po přepadení Francie v roce 1940 do Anglie, kde její otec již pracuje v kabinetu exilové vlády Dr. E. Beneše. Děj pokračuje přes studia v Oxfordu, svatbu, život v denně bombardovaném Londýně, návrat do Prahy, život v Belgii a po roce 1948 odchod do exilu v Montrealu.

LK: *V prvé řadě bych vám chtěl poděkovat, že jste se podělila se čtenáři o vaše válečné zážitky, stejně tak jako i za zážitky odchodu vašeho manžela do zahraničního odboje. Vaši knížku jsem přečetl, když ještě pomalu voněla čerstvou tiskařskou černí. Plánujete do budoucna vydat její anglický či francouzský překlad?*
ON: Jsem ráda, že knížka mohla vyjít, i když jsme své vzpomínky psali s manželem hlavně pro naše děti a vnoučata. Zatím jsem ji přeložila do francouzštiny pouze pro má vnoučata.

LK: *Vím, že jste se sestrou studovaly ve Varšavě na francouzském lyceu, a stejně jste pak spolu vystudovaly i univerzitu v Oxfordu. Zvládly jste češtinu, polštinu, francouzštinu, němčinu, latinu, angličtinu, ale zajímalo by mne, jak jste se tak výborně naučila psanou češtinu jako byste vystudovala české školy?*

ON: Jako děti jsme se sestrou hodně četly pohádky, Boženu Němcovou, Erbena a jiné, později české klasiky. Pravidla spisovné češtiny jsme se naučily od rodičů.

Olga ("Olička") a Vlasta ("Vlastenka") Oxford - 1943

LK: *Již jako malé jste se sestrou jezdily s rodiči na prázdniny domů do Československa. Jaký byl rozdíl ve dvacátých a třicátých letech mezi Prahou a Varšavou, a také životem obyčejných lidí?*

ON: Ve Varšavě se žilo dobře, ale český venkov byl vyspělejší nežli polský, kde se dlouho udržely staré feudální zvyky, hlavně u starších lidí.

LK: *Vaše válečná anabáze s popisem všech kritických událostí dovede strhnout čtenáře do víru dějin, a často i zvednout adrenalin. Nejdrastičtěji na mne zapůsobila vaše cesta z okupované Francie do Anglie. Máte ještě na ni děsivé vzpomínky i po více než 70 letech?*

ON: Nemohu říct, že vzpomínky byly děsivé. Byla jsem mladá a plná optimismu a věřila, že všechno šťastně zvládneme i navzdory bombardování a zaminovanému moři. Po zdlouhavé plavbě přes Casablanku a Gibraltar, během které jsme třikrát měnili lodě, jsme se po 25 dnech konečně dostali do Liverpoolu a pak vlakem za tatínkem do Londýna. Měli jsme velké štěstí, protože to byl poslední civilní transport.

LK: *Jak na vás zapůsobil "mírovější" Londýn či klidný Oxford?*

ON: V Londýně hrozily nálety ve dne v noci. Každý si zvykl trávit noci v krytech. Válka, to už nebylo pouhé abstraktní slovo, to byla tvrdá skutečnost. Den za dnem, noc za nocí nálety, bomby, trosky, ranění, trpící, nezvěstní, mrtví. Kolikrát nepřestaly padat pumy až do šesti ráno. Oxford žil normálním životem, tam válka nedolehla.

F/Lt Staňa Rejthar s kamarády - 1942

LK: *Vy i vaše sestra jste se během studií v Oxfordu stihly ještě zasnoubit, ba i vdát v roce 1942 na společné svatbě za naše západní vojáky, a vy jste dokonce měla ještě i první dítě krátce před promocí. Jak jste stíhaly studium, manželství a vy i mateřství?*

ON: Můj manžel JUDr. Miloš Novák sloužil u československé tankové brigády a občas přijel domů, stejně tak jako můj švagr, pilot RAF Staňa Rejthar. Protože jsem byla první studentka v Oxfordu, která měla dítě během studia (dříve bych byla musela změnit univerzitu), tak mi všichni s láskou pomáhali. Po ukončení studií jsme se všichni přestěhovali zpět do Londýna, kde jsme si s tatínkem pronajali větší byt.

LK: *Jak pokračoval váš život v Londýně až do konce války?*

ON: Život tam byl daleko nebezpečnější nežli v Oxfordu, a také těžší, protože později naši manželé byli převeleni do zahraničí. Můj manžel se zúčastnil bojů v Normandii při obléhání Dunkerque (1944-1945), můj švagr byl převelen do Ruska, aby tam pomohl při zakládání československých leteckých jednotek, a v roce 1944 přistál se svým regimentem na Slovensku, kde se zúčastnil Slovenského národního povstání. Po jeho potlačení se zapojil k partyzánům.

LK: *Vaše radost z návratu do Československa netrvala dlouho a skončila exilem, zatímco rodina vaší sestry zůstala a trpěla za komunistů jako další rodiny západních vojáků a letců. Jak jste se s tím vyrovnávali?*

ON: Po demobilizaci manžel nastoupil jako právník u MZV a hned byl vyslán do Belgie. Po roce 1948 jsme z Belgie odešli do exilu a skončili v Montrealu. Moje sestra musela odejít z Karlovy univerzity, kde si nostrifikovala svůj oxfordský diplom, a dělala průvodčí tramvaje se zákazem používání cizích jazyků. Její manžel plk. let. Stanislav Rejthar byl degradován, vyslýchán a mohl dělat jen podřadné manuální práce. Naše spojení, i s rodiči, bylo díky cenzuře dopisů velmi sporadické a obtížné, což jsme všichni těžce nesli. Na naše setkání jsme si museli počkat ještě dlouhá desetiletí.

www.leadersmagazine.cz LEADERS

LK: *Nakladatelství Volvox Globator vydalo vloni k 100. výročí narozenin vašeho švagra knihu jeho válečných vzpomínek "Dobří vojáci padli..." (ve třetím vydání), a letos uvítalo vaši knihu jako vhodný doplněk. Proč jste se svojí knížkou čekala až do svých 89 let?*

ON: Vloni přijela do Montrealu moje neteř Olga Bezděková-Rejtharová, která mi přivezla poslední chybějící deník a pomohla mi s opisováním na počítači. Protože již editovala pro nakladatelství otcovu knihu, tak jim také ukázala moje "Válečné deníky", které pro ně později též editovala, čímž má nespornou zásluhu na jejich vydání.

LK: *Děkuji za rozhovor a přeji vám i jménem čtenářů k vašim 90. narozeninám vše nejlepší, hlavně stále dobré zdraví, a ještě hodně energie aspoň do té stovky.*

Jan Masaryk a Stanislav Rejthar - 1942

Rodina Olgy a Dr. Miloše Nováka prožila v Montrealu velice šťastný život, až do smrti Miloše Nováka v červnu 1984. Paní Olga byla profesorkou francouzštiny a doktor Novák díky svému malířskému talentu byl vedoucím grafického oddělení letecké firmy Canadair, a posledních 14 let pracoval v grafickém oddělení Royal Bank, největší banky v Kanadě. Největší radostí paní Olgy je její velká rodina, čítající 7 dětí, 37 vnoučat a 26 pravnoučat.

Nadpor. JUDr.Miloš Novák - 1943

Přestože už v září oslaví své 90. narozeniny, je stále velice čilá a aktivní. Mimo to, že je vedoucí našeho montrealského Klubu seniorů, dosud řídí auto, a v neposlední řadě nezapře, že byla v mládí mimo jiných sportů též úspěšná vítězka mnoha plaveckých závodů.

0lga Nováková - Autogramiáda 22. 5. 2012

Ještě i letos si kolikrát zaplavala kraula v kanadských jezerech, v řekách státu Vermont, ba i v moři ve státu Maine.

Jsem moc rád, že jsem si mohl tuto její jedinečnou knížku přečíst, a rád ji každému mohu vřele doporučit. Další podrobnosti o knize najdete na www.volvoxglobator.cz /knihy/mimo/mimo.php#valecne_deniky. Kniha Olgy Horníčkové-Novákové & Miloše Nováka: "Válečné deníky" je k dostání doma ve všech knihkupectvích. U téhož nakladatele si můžete zakoupit i knihu plk.let. Stanislava Rejthara "Dobří vojáci padli…", informace na http://www.volvox.cz/knihy/mimo/mimo.php#dobri_vojaci.

Czech-books.com
Because reading keeps your mind in Czech!
www.czech-books.com
mail@Czech-books.com
phone: 1 877 287 1015

UZNÁNÍ

Frank Nykl

Při vyhlášení akce „Norbert“ bylo jejím smyslem vést a upřesňovat evidenci kriminálně, především však politicky nebezpečných občanů, kteří by byli na základě mimořádných opatření internováni nebo jinak izolováni. Podle mnoha náznaků se mlčky předpokládalo, že některé z osob určených k internaci měly být fyzicky likvidovány.

V listopadu 1989 se zvažovala možnost vyhlášení akce „Norbert“ alespoň v redukované podobě a to v souvislosti s armádní akcí „Zásah“. Příslušná opatření k akci „Norbert“ měla být dokončena 24. listopadu. Akce „Zásah“ měla být vyhlášena téhož dne, kdy měly být prověřovány a vyčleněny vojenské jednotky, výstroj a výzbroj, zajištěno spojení a velení, aby akce začala přesně v 18.00 hod.
K akci však v důsledku rychlého politického vývoje nedošlo a většina dokumentace byla za pár dní na to zničena.

Na to byla napojena i akce „Vlna“, která spočívala v obsazení televize a rozhlasových vysílačů i redakcí. Ty měly být obsazeny náhradními redakcemi, sestavenými z příslušníků a spolupracovníků STB. Celá akce „Vlna“ měla být realizována spolu s akcí „Norbert“ a „Zásah“ koncem listopadu 1989.

Moje jméno figurovalo na tomto seznamu politicky nebezpečných jako NO – Nepřátelská Osoba, pod reg. č. 23045 kategorie „C“ a svazek byl zničen 1. 12. 1989 v Sokolově. Kategorie „C“ byl přívlastek „protisocialisticky zaměřené osoby, která se v případě mimořádných událostí může zapojit do protistátní činnosti“. Osoby v této kategorii už nesledovali agenti STB, ale neustále sledovaly a kontrolovaly místní orgány VB. Ke konci roku 1989 bylo do kat. „C“ zařazeno 5.732 osob.

Už od roku 1990 (tj. 22 let) píšu na všechny strany o mé uznání za politické pronásledování kvůli rozšiřování provolání Charty 77 a vyhazovy z práce. Po vyhození ze zaměstnání v nemocnici v Ostrově jsem nikde nedostal práci a odmítl jsem se vystěhovat do Rakouska, takže jsem musel odejít z Karlových Varů do jiného – Sokolovského okresu. Dnes zde živořím na pokraji bídy s důchodem 6.700 Kč. Tímto žádám o zařazení do 3. odboje – psal jsem už prezidentu Václavu Havlovi, Ministerstvu vnitra, na adresu archivů STB a nakonec na Ministerstvo obrany a ještě jsem od nikoho nedostal rozumnou odpověď. Všichni mají času dost, já však už ne. Jsem těžce nemocen se srdcem a nevím, jak dlouho tu ještě budu. Nebo se čeká, až všichni vymřeme, aby nám pomalí úředníci nemuseli podat ruku?

Abyste mne docela pochopili, mně nejde ani o peníze – i když hýbou světem – mně jde o uznání toho, že můj celoživotní postoj proti komunismu měl smysl. Protože definice a Zákon o Třetím odboji konečně vstoupil v platnost, trvám na tom, že jsem byl jedním z těch, co se o boj proti komunismu zasloužili. Mně by stačilo, kdyby mi někdo konečně řekl, že mi za svoji svobodu děkuje. Jediní, kdo mi poděkovali za mou politickou práci, byli z amerického velvyslanectví. Něco podobného bych očekával i od našich úřadů.
Mně stačí jen říci – „Byl jsi dobrej, díky!"

Glosa Miloše Ondráška

MILÝ TO DÁREK - PAPUČÍ PÁREK

Není to dávno, co jsem dostal neočekávaný email, syn mého přítele z doby, kdy jsem působil v severních Čechách před rozloučením se socialistickými jistotami, našel moji australskou adresu. Dotázal se mne, co si myslím o jeho dávno zemřelém otci. Podivný dotaz. Stručně mi popsal život celé rodiny za poslední půlstoletí a pochlubil se, že přestavuje nedávno zakoupenou vilku. Tu si pořídil v jednom moravském městě, tedy daleko od místa, kde jsem rodinu znal. Nezapomněl se zmínit, že v přestavbě bude i přezouvárna. Takové zařízení znám z vysokohorských chat, kde lyžaři a turisti zouvají své těžké obutí. Pamatuji si na předválečný inzerát: *Hned se nám to lépe učí*, *když vklouzneme do papučí*! Leninovo „učit se, učit se, učit se“ tedy mělo baťovské souputníky, nepopiratelně kapitalistické. A syn mého přítele bude mít vyhraženo speciální místo, kde jeho klan a návštěvníci se budou nerušeně přezouvat do pantoflí. Ty tam budou k dispozici i pro hosty. Hned jsem věděl, na čem jsem. Již v mé severočeské době se začalo uplatňovat socialistické společenské diktum, při návštěvě vyzout boty již přede dveřmi, výjimečně v předsíni. To aby v činžáku domovní důvěrnice (eufemismus pro partajní informátorku) neměla přehled, kolik návštěvníků kuje v bytě pikle utajeně se věnujíc tuzemskému rumu a politickým vtipům. K vyzouvání při návštěvě přispívala téměř všeobecná zaměstnanost žen s tvrzením, že na úklid není čas. Nedbalost se začala vkrádat do domácího i společenského chování. Pytlíčkový čaj se začal pít z hrnků a nikoliv z šálků s podšálkem nalévaný z konvice. A svádělo se to na poúnorové politické změny. Z tohoto se vytvořilo politicky zabarvené společenské pravidlo a to se pak stalo univerzální v době, kdy se stavěly paneláky. Byty se nedočkavě obsadily, přístup k domům čekal na vydláždění a lidé se brodili v bahně. Ale to je již dávno a z mladých celodenně zaměstnaných hospodyněk se staly důchodkyně, možná že některé ještě s jednodenním pracovním úvazkem během týdne. Současná mužská generace se zapojla do domácích prací. A navíc, téměř v každé rodině je auto a veřejný dopravní systém je v republice se srovnáním s Austrálií více než uspokojující. Přes oraniště nebo během průtrže mračen se ani v městech ani na vesnicích k přátelům snad nikdo nepustí a doktoři po návštěvách již také nechodí. Domnívám se, že podnět k papučovým a teplákovým návykům dal rok 1948, do bytů zabavených nepřátelům lidu (to je exulantům a tzv. buržoazii násilně vystěhované

do pohraničí) se přesunuli soudruzi neznající bytovou etiketu. Ve škole jsme se přezouvali do cviček jen v hodinách tělocviku. Jak to dnes běží v České republice nevím, do tříd bez bot, aby se dodrželo dosud pevně zakotvené pravidlo? Vnučka se ve škole v Austrálii nepřezouvá. Podle australského zvyku a obyčeje. Společenský diktát se zajímavě manifestuje u těch privilegovaných, kteří vlastní bydlení jak v Austrálii, tak v České republice. V australském bytě se boty tolerují, v českém nikoliv. Impuls k tomuto zamyšlení mi dala jednak žádost, o které jsem se na začátku článku zmínil a potom moje nedávná cesta do republiky. Boty se při návštěvě stále přezouvají. Někde jsem se musel pohybovat v ponožkách, jiný návštěvník, místní, měl na obou palcích díry, na rozdíl ode mne to nevadilo ani jemu ani hostitelům. Jinde mi jako přátelské gesto nutili obnošené pantofle, ke kterým by ani Alík nečichl a se smíchem se zmínili, že někteří návštěvníci u nich chodí nejen bez bot nebo vyšmatlaných bačkor, ale i bez ponožek či punčoch. Pro mne nepřijatelné již jen z hygienických důvodů. Co kdyby se někdo svlékl do trenýrek? Vysloužil by si uznání a pochvalu? Manšestráky mohou ohrozit neposkvrněnost drahocenné židle. Když k nám v Austrálii někdo příjde, zpravidla podáme občerstvení. Takže počítáme s úpravou stolu a nádobím, které dáme po návštěvě do pořádku. Tak stejně koberec. Jak se měří kulturnost? Někdy i podle spotřeby čisticích prostředků!

checkusouttravel
Czech Travel Specialist

Levne letenky do a z Evropy
s Emirates, Korean, Etihad, Czech Airlines
a s mnoha dalšími

Túry – Česká republika a Střední Evropa
Plavby po evropských řekách

Levné túry z Prahy do zahraničí

Volejte 1300 794 543
e-mail - info@checkusouttravel.com.au

www.checkusouttravel.com.au

checkusouttravel
Czech Travel Specialist

SJEZD ABSOLVENTŮ

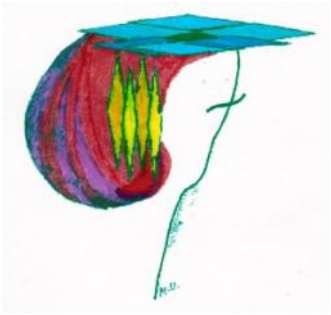

Marta Urbanová

Nudil jsem se. A kdyby nám neřekla: Pojeď se mnou, chodil bych nazdařbůh po pokoji od ničeho k ničemu.

Naše máma je jako každá jiná, i když má spoustu bláznivých nápadů. Jako teď. Vidí, jak tu bloumám, a zničehonic řekne: Pojeď se mnou. Mohla by mi třeba přikazovat, abych se učil, nebo jiné podobné hovadinky, jako říkají někteří rodiče. Ale máma ne. Teď je středem vesmíru, má nás kolem sebe, směje se, pusa se jí nezastaví. Kdyby mi právě navrhla cokoliv jiného, vůbec by to se mnou nepohnulo, ale tohle byl šok. Hned jsem byl pro, i když jsem předstíral lhostejnost. Čekal jsem, že mě bude přemlouvat, ale ona se česala a šeptala tátovi: Možná se dnes setkám se svou malou láskou. Řekla malou, ačkoliv já jsem přesvědčený, že žádná malá láska není. Táta jí zřejmě rozuměl, protože se smál. Hned jsem byl v opozici. Proč se oba smějí?

Pro mne to není vůbec k smíchu. Žádné malé lásky nejsou! Nepochopím, proč mě tedy bere s sebou.

Jakmile sedla za volant, zjistila, že nemá brýle. Asi po dvaceti kilometrech jsem se ještě divil, že na nic jiného nezapomněla.

Právě vjíždíme do Chrudimě, do jejího studentského městečka. Určitě mi bude ukazovat věžičku jejich školy a já ji zase po sté nebudu vidět, rovněž tak dům, ve kterém bydlela. Nevím, co mají lidé na nějakých starých domech.

Zaparkovali jsme a máma hned v té vřavě našla skupinu spolužáků. Tiskla každému ruku, v očích světélko z radostného setkání.

Všichni mířili ke škole. Procházeli kolem Mydlářova domu, který byl v době jejich studií nepřístupný a tím plný záhad. Ale nikdo teď nevešel dovnitř, ani máma ne, přestože ji před nedávnem okouzlil. Nevěnovala tenkrát zdaleka tolik pozornosti vystaveným loutkám jako všem sálům a intimním komůrkám. Docela ji fascinovala studna a to v prvním patře. Vím, že kdyby podobnou tajemnou barabizu vlastnila, šílela by štěstím. Doopravdy, celé dny by nás přesvědčovala, jak je takový ponurý, nepraktický dům krásný, jaká je z něj báječná vyhlídka.

Škola s věžičkou dominuje malému náměstí. Sousedí s parkem, v němž se ztrácí kostelík sv. Michala. Ale sem do ticha kostelíčka se nikdo ze studentů modlit nechodil, to vůbec ne. Každý jen ve dvou na lavičku do altánků z kalin a jasmínů. Polovina náměstí je zastavena domy, kolem leží záhony květin jako pestré koberečky.

Máma nám asi stokrát říkala, že zde byly v době jejích studií kočičí hlavy a parkovaly tu kolotoče.

Prostála u nich se spolužačkami celé večery. Mihotavá barevná světla měla magnet, který tolik chyběl školním knihám a sešitům. Vracely se domů až s poslední písničkou, s kyticemi nejkrásnějších papírových růží. Pokojík na privátě se mohl zalknout jejich vůněmi. Darované růže mohou mít své kouzlo, budiž, ale nechápu, jak někdo vzpomíná na obyčejné kočičí hlavy.

Před školou stáli absolventi všech věkových kategorií. Škola totiž slavila sté výročí. Zbystřil jsem pozornost. Máma šla mezi prvními. Divil jsem se, že dokáže být také málomluvná.

Najednou zrozpačitěla a sklopila hlavu. Snad si připomněla chvíli před nevím kolika léty, kdy přijela po prázdninách s obrovskou touhou spatřit ty nejmodřejší oči na světě. Jenže jakmile se do nich podívala, ztratila půdu pod nohama, přišla vlna neklidu a strachu, že každý pozná, jak na tom její srdce je.

Po několika vteřinách hlavu zvedla, skoro jako by se za to sklonění přede mnou styděla, došla k jednomu muži a podala mu ruku. Vsadil bych se, že se potkala, jak říkala, se svou malou láskou. Téměř nic si neřekli, jen se na sebe dívali, jako by se vrátili do doby kolotočů a kočičích hlav.

Když jsme vstoupili do budovy, překvapilo mě majestátní ticho. Všichni mu podlehli. Schodiště se za odpočívadlem dělila jako v Národním muzeu. Působilo velkolepě. Člověk si ani nepřipadal jako ve škole. Vůbec to nebyla obyčejná budova, jakých je všude plno, taková účelná moderní stavba. Máma mi několikrát vyprávěla, jak ji sem děda přivezl z vesnice; jela poprvé vlakem, ve čtrnácti letech. Ta škola měla tenkrát velice zvláštní vůni: odložených kožených herbářů, hedvábných vějířů, milostných dopisů na dně srdce. Voněla jako z babiččiny krabičky. Ještě tu vůni mám v sobě, šeptala mi a téměř posvátně vystupovala po schodech. Když jsme měli slavnostní shromáždění, stáli jsme všichni tady na těch schodištích a mezi sloupy podle tříd. Každý ročník měl své místo. V prvním ročníku jsem stála tam nahoře, ve druhém roce tady vlevo, ukazovala.

Začal jsem být zblázněný do její školy. Viděl jsem dvě uhlazené babičky v kloboučcích jako náprstky, jak si svítí baterkou na zažloutlá tabla. Nemohl jsem uvěřit, že někdy nosily mikádo podle módy, braly schody po dvou, natož aby chodily do parčíku ke zpovědi.

Na chodbách a ve třídách téměř stovka tablo, letité třídní knihy, listiny, na nichž si smlsl zub času. Zašel jsem i na umývárnu. Byly tu položeny věnce a květiny určené na hroby profesorů. Nepůsobily však tristním dojmem, vypadaly jako květy, které mají udělat někomu radost.

Slavnostní večer se konal ve všech sálech muzea. Když přišel stařičký profesor o holi, všichni mu podávali ruku. Říkejte mi jména za svobodna, šeptal. Máma mu svěřila, že peníze, které dostala na kurs psaní stroje, dala na taneční. Už tehdy jsme si myslely, že je lepší se dobře vdát, než dobře umět psát na stroji. Smál jsem se s ostatními. Kdyby to slyšel táta, tak by ho to položilo.

Škoda, že tu není její matykář, že zemřel. Na něj vzpomíná máma nejvíc. Byl starý mládenec. Skoro nic je prý nenaučil, ale byla s ním ohromná psina. Jeho hobby byly vtipy. Po každém jeho vtipu propukl hurónský řev kluků. A tu pan profesor jako bůh ve své štědrosti vytáhl z kapsy bonbón, vybalil ho z papírku a vsunul ho některé dívce do úst jako hostii. Když psali písemku, rázoval po třídě, ruce za zády a na hemžení dole u nohou byl povznesený. Jakmile někdo vzal svůj sešit a od někoho na druhém konci třídy dlouho opisoval, naštval se, ale běžným opisováním se nevzrušoval. Písemku napsali všichni navlas stejně, přesto dal někomu za jedna, druhému za čtyři.

Nevím proč, ale mě zajímají takoví lidé, co trošku vystrkují růžky ze šablony.

Mámina „malá láska“ seděla u okna. Máma se občas tím směrem podívala. Jako bych viděl ten vlásek, který je k sobě přitahuje. A když už bylo k půlnoci a máma odcházela ze sálu, zastoupil jí cestu ten, s nímž tady protančila většinu plesů, který ji nikdy nepolíbil, jen ji sem tam vzal za ruku. Jedinkrát ji pozval do kina na Klub Pickwiků a máma nevěděla, o čem ten film byl. Vnímala jsem jen jeho ruku na své a bála jsem se pohnout, aby tu svou nevyprostil, svěřila se mi jednou ve slabé chvíli.

Nikdy jí neřekl, co chtěla slyšet. Většinou mlčel a zamilovaná máma jen pasivně čekala.

Nechal jsem je o samotě. Před muzeem řada opuštěných aut. Prošel jsem jakousi zapadlou uličkou kolem řeky, kolem letního kina. Kráčel jsem dál, až za hradby. V duchu jsem přemítal, kde asi mohla stát kdysi katovna, kam se uchýlil student Mydlář, když se rozhodl zachránit svou lásku. Silnou a krásnou lásku. Láska je buď velká, nebo žádná, ale nikdy nemůže být malá, jak říkala naše máma.

Nebo snad ano?

Článek byl otištěn ve spolupráci s internetovými stránkami www.czechfolks.com/plus/

XV. Všesokolský slet v Praze

Peter Žaloudek

Tak jsem zažil Sokolský slet. Aktivně. Jako jeden z 10.500 cvičenců.
Co mám k tomu dodat? Byla to síla! Když vstoupí na slavný stadion Slavie v Edenu 1800 cvičenců seniorů zvaných taky "Věrná garda" - při večerní premiéře 5. července, lije jako z krhle, blýská se, duní hromy, nikdo z cvičenců nemá na sobě ani pláštěnku či čepici, z ampliónů zní tóny české hymny a jiných skladeb, publikum bouřlivě tleská… tak je to moment, který jen tak rychle nevyprchá z vaší hlavy…
Ta síla však nebyla v té skoro jakoby vzdorovité vytrvalosti oproti nepříznivému počasí, ale v tom, že tito lidé sem vůbec přišli a měřili cestu nejen ze všech končin Čech a Moravy, ale taky ze Slovenska, z USA, Kanady, Francie, Švýcarska, Rakouska, Srbska, Švédska, Dánska, Ukrajiny, Austrálie a jiných zemí a nechyběli ani lužickosrbští sokolové. Skoro celý rok se připravovali na tento slet, cvičili ve větších či menších sokolovnách, které jejich předci z vlastních zdrojů a píle vybudovali. Cestu do Prahy, sportovní oděv, ubytování, jídlo a všechny jiné výdaje si sami platili. Nikdo je k tomu nenutil, nikdo je nesponzoroval.
Je tomu již 150 let co přišel s myšlenkou sokolských sletů - organizování společných cvičení – Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner. Hlavně díky Tyršově talentu a vytrvalosti se myšlenka společných cvičení rychle ujala, šířila a trvá dodnes. Tato idea, jak dosvědčují nedávné dějiny, se stala jedním z hnacích motorů pro přežití, budování sounáležitosti, sdílení informací, šíření kultury nejen pro Čechy a Moravany v období rakousko-uherské monarchie, ale i později v samostatném Československu, ale taky pro všechny naše krajany – vystěhovalce, ať to bylo koncem 19. století za prací do Ameriky, nebo při rozpadu monarchie, po I. Světové válce, ve II. Světové válce, či po komunistickém puči v roce 1948, kdy opustily deseti tisíce našich občanů republiku a usadily se napříč krajinami všech kontinentů. Člověk je společenský tvor. Je to taky bytost religiózní či politická. Ať však má světonázor jakýkoliv, to co potřebuje někdy nejvíc – aby přežil – je zcela obyčejný kontakt s jiným člověkem. Tuto možnost od samého začátku svého vzniku nabízel Sokol. Lidé, kteří se v něm schází, nepotřebují ani politickou legitimaci, ani nemusí vyznávat určité náboženství. Chtějí mít pohyb, zacvičit si dle prastarého přísloví: "V zdravém těle zdravý duch" - protože bez určité minimální fyzické zdatnosti není možné, aby byl člověk zdravý. Když vznikal Sokol, neexistovalo ani rádio, ani televize, ani počítač. Ta startovací čára, na které se tehdy lidi setkávali, byla mnohem, mnohem delší, než je tomu dnes. Svůj volný čas však tehdy i dnes mohli lidé využívat, jak chtěli. Najít si čas pro společný "tělocvik" - v době moderních telekomunikačních, internetových, kulturně vzdělávacích nabídek, možností cestovat levně po světě, není již tak jednoduché, populární, atraktivní. O to víc jsem byl velice příjemně překvapen tím obrovským množstvím lidí – cvičenců – všech věkových kategorií.
A napadla mne myšlenka: Kdoví, možná právě v tom, že se i dnes dokážou lidé odtrhnout od toho nekonečného spektra moderních nabídek směřujících tak jako nikdy k individualismu a přiznejme – taky egoismu – a najdou si čas k tomu, aby u společného "tělocviku" prohodili slova o životě, o přátelství, o solidaritě a pomoci jiným – možná právě v tom tkví síla budoucnosti a potřebnosti Sokola.
Velice výstižnými slovy o tom napsal v Lidových novinách Zbyněk Petráček v článku: "Občanská společnost? V Sokole". Z jeho textu si dovolím zacitovat tyto myšlenky: "Sokolové představují asi nejpevnější pojítko dnešní společnosti s exilem (československým exilem, jak oni stále říkají). A nejtvrdší. Účastníci cesty prezidenta Havla do Austrálie v devadesátých letech dávali k lepšímu přijetí u tamních sokolů: Václava Havla vítali s hrdostí a dojetím, ale ministr Dlouhý k nim jako bývalý komunista nesměl… I ten, kdo si dělá ze Sokola spíš legraci, kdo se posmívá hromadným cvičením a ukazuje prstem na čiperné seniory a seniorky v sokolských tričkách, by si mohl uvědomit pár věcí. Tuší vůbec, kolik Sokolů se účastnilo odboje prvního, druhého i třetího a padlo v něm? Ano, ti Sokolové, kterým šlo jen o harmonii masových tělocvičných skladeb, se mohli po zákazu v roce 1952 producírovat na komunistických spartakiádách a také se na nich producírovali. Ale za to už sokolská myšlenka nemohla… Až někdy budete přemýšlet nad tím, co že vlastně je ta často citovaná občanská společnost, můžete se podívat na ty stovky, možná tisíce sokoloven ve velkých i malých městech a vesnicích. Vznikaly jako dílo občanské společnosti a mnohdy jí slouží ještě po sto letech. Za jejich vybudováním nestály žádné dotace od státu, ale "jen" spontánní zájem a aktivita členské základny."
Na doplnění atmosféry Sokolského sletu vybírám z rozhovoru s Miroslavem Vránou, náčelníkem České obce sokolské, tyto myšlenky: "Nabízíme cvičení pro zdraví, nikoliv pro výkon… Každý, kdo přijel do Prahy cvičit, si zaplatil účastnický poplatek, dopravu, úbor, stravování i ubytování… V současné době, kdy má každý hluboko do kapsy, je úžasné, že toho všichni lidé pro svou účast na sletu tolik obětují. Jen proto, aby se tady setkali, aby předvedli, co dovedou… Letošní Slet splnil nad očekávání mé představy: Dokázali jsme, že něco umíme, že máme nejen starší členy, ale i mladé. Sokol žije dál…! Organizaci nám silně zkomplikovala čtvrteční bouřka (5. 7.). Všichni cvičenci to vydrželi statečně, hlavně nástup na začátku. Velký obdiv patří především "Věrné gardě", ti tam stáli nejdéle a nejvíce promokli... Hromadná cvičení sokolů, to je české rodinné stříbro."

portál české literatury

Vícejazyčný webový **Portál české literatury - PČL** www.czechlit.cz je určen k propagaci české literatury v zahraničí prostřednictvím poskytování informací o žijících a v současné době tvořících literátech a o jejich díle.

JARO/PODZIM 2012

19

VĚRA ČÁSLAVSKÁ – PORTRÉT SAMURAJE

Veronika Boušová

Nejúspěšnější sportovkyně Československa, čtyřnásobná mistryně světa ve sportovní gymnastice, která vybojovala celkem sto čtyřicet medailí (z toho sedm zlatých a čtyři stříbrné na olympiádách) oslavila 3. května 2012 sedmdesáté narozeniny.
Za její nehasnoucí hvězdou se se svými jubilejními dary vypravili i tři symboličtí králové české kulturně-umělecké obce: režisérka Olga Sommerová s celovečerním dokumentem „Věra 68“, životopisec Pavel Kosatík s knihou „Věra Čáslavská - Život na Olympu“ a grafik Oldřich Kulhánek s portrétem oslavenkyně na poštovní dopisnici, vydané Českou poštou.

Portrét samuraje

Životopisy známých osobností z pera Pavla Kosatíka řadím do kategorie „populární“ v nejlepším smyslu toho slova. Čtivým stylem zaujmou široké spektrum čtenářů a přesným pojmenováním věcí vystihují podstatu lidskou i podstatu popisovaných událostí. Kniha „Věra Čáslavská - Život na Olympu“ je navíc poslem pravdy a odpovědí na mnohé nepsané otazníky, které zákonitě vyvolávaly Věřiny vlastní vzpomínky vydané roku 1972 pod titulem „Cesta na Olymp“. Útlá knížka si literární kvalitou nezadala se sportovními povídkami Oty Pavla, mnohé však zůstávalo jakoby nedořečeno. Ve skutečnosti se totiž jednalo jen o torzo autorčina dnes již ztraceného rukopisu. Prorežimní cenzura ho seškrtala na polovinu původního obsahu.
Lidé si myslí, že když sami mají těžký život, tak aspoň ti na výsluní, bohové, jsou na tom líp. *(Pavel Kosatík)*
Navzdory prvotní mylné nepříznivé lékařské předpovědi se Věra narodila - nadto jako silné, zdravé a nadmíru živé dítě. O domácnost a rodinu se čtyřmi dětmi vzorně pečovala maminka. Žili ve více než skromných poměrech. Tatínek, živnostník a živitel rodiny, přišel po únoru 1948 v rámci znárodnění o svůj obchod, dětem přibyl do vínku problémový kádrový původ. Ovšem společenská ctižádost maminky Čáslavské vnějším okolnostem neustupovala. Vedla děti k různým zájmovým aktivitám a vybírala jim ty nejlepší možné učitele.
Věřin pohybový talent se začal velice záhy prosazovat a kultivovat v baletní škole M. Aubrechtové. Byla žádaná, vystupovala v Lucerně i na Hradě. V sedmi letech propadla krasobruslení, své sestavy předváděla veřejně, ale přes veškerou urputnost nakonec neprorazila – na individuálního trenéra nebyly peníze a bez něj to dál nešlo. Ledovou plochu vyměnila za artistickou školu B. Milce a pak už „objevila“ gymnastiku. Maminka ji dostala přímo k Evě Bosákové do Ymky. Bosáková se jí stala vzorem, gymnastika láskou. Zjistila, že se k ní kromě náročného pohybu váže i hudba, elegance, rituály, publikum. Našla v ní vše, co odmalička milovala.
Přeskok, kladina, bradla a prostná – čtyři rozdílné disciplíny kladou na gymnastky obrovské nároky. Věra měla výborné předpoklady pro prostná, s nářadím se naopak teprve seznamovala. Tréninkovou únavu jí pomáhal rozhánět klavírista čs. gymnastek Rudolf Kyznar, věrná duše, která nejen ji provázela celou sportovní kariérou. Při hudebním doprovodu zapomínala na dřinu a unikala do kouzelného světa tance. Učila se bojovat se strachem z nebezpečných salt, s únavou, učila se disciplíně, synchronizaci pohybu a přesnosti. Gymnastiku brala jako druh umění, spojení tance, hudby a divadla, všeho, co měla ráda.
V době, kdy ženská sportovní gymnastika procházela prudkým vývojem, vyrůstala z Věry pod vedením Evy Bosákové a jejího manžela nová sportovní osobnost. Talent, bojovnost a pokora byly její obrovskou devizou. Během jednoho roku postoupila z postu začátečníka do mistrovské třídy a stala se členkou reprezentace. Narůstající požadavky na choreografii sestav nahrávaly jejím dispozicím. Budovala si dívčí, elegantní image. Cvičila pro diváky. Cítila, že svým výkonem rozdává radost.
Mistrovství světa se poprvé zúčastnila jako šestnáctiletý benjamínek v roce 1958 v Moskvě. Nadějnou budoucnost družstva čs. gymnastek korunoval příchod trenéra Vladimíra Proroka, dobrého rádce, teoretika i stratéga. O rok později vybojovala na mistrovství Evropy v Krakově první zlatou medaili. Za pouhé dva roky se propracovala z nuly na vrchol.
Tehdy se mne poprvé zmocnila pekelná touha změnit tok řeky. *(Věra Čáslavská)*
Trůn nedostižných rivalek, sovětských gymnastek, se začal otřásat, přestože ani českoslovenští sportovci nebyli v tehdejším socialistickém státě pány své kariéry. Ideová služba režimu za podmínky, které jim poskytoval, mohla mít podobu povinné besedy s pracujícími stejně jako povinné porážky v mezinárodním klání. Na(ne)štěstí pro Věru, od konce 50. let pozice veřejně známých osobností všeobecně sílila. Rodil se svět celebrit, kam měla brzy patřit i ona, první skutečná československá star. Za cíl pro svůj sportovní triumf si vytyčila letní olympijské hry v Římě (1960), bohužel, na kolena ji srazila psychická krize. Právě tehdy si uvědomila,

šedesátka
web pro seniory
www.sedesatka.cz

že oblíbené heslo „musíš“ k vítězství nestačí. Ocitla se na hranici nového poznání. Rozhodla se pro přímou cestu za úspěchem, doprovázenou nezbytnou duchovní proměnou. Vždyť sport není jen o výkonech – sport je i životní filozofií. Právě v tomto období jí vstoupila do života japonská kultura. Japonští sportovci byli soutěživí, hraví, bezprostřední, v pohybech elegantní a ladní, jejich přístup ke sportovnímu klání byl uvolněný, coubertainovský. Nedělalo jim problém podělit se s Věrou o své zkušenosti. Japonsko Věru fascinovalo. Celkové hodnocení jedince v očích druhých se utvářelo pouze na základě skutečného jednání a činů dotyčného, ostatní šlo stranou. Vzájemná empatie, úcta a zdvořilost stály proti dělnickým mravům tehdejší čs. společnosti v ohromujícím kontrastu.

Žena, před jejíž vůlí je třeba se mít na pozoru. *(nejmenovaný žurnalista)*

Věřiny plány na nadcházející MS v Paříži překazil zákaz účasti z politických důvodů – závodnice NDR neobdržely francouzské vízum a socialistický tábor projevil tímto způsobem svoji solidaritu. Předolympijské hry jí zase nevyšly výkonnostně. Deprese, chronická únava… Uvědomila si, že má k dispozici jen omezenou kapacitu energie. Opět šla do sebe, měnila zvyky, přístup k tréninkům, inovovala životní styl. Nejdůležitějším faktorem se nakonec stalo její morálně-volní odhodlání nezklamat ty, kteří jí věří.

Na letních OH v Tokiu vybojovala tři zlaté medaile. Nejočekávanější novinka její sestavy, triumfální salto „ultra C“, sice nevyšlo, Věra však po pádu sestavu dokončila a získala si srdce japonského publika – diváci vycítili, že prohraný boj dokončila kvůli nim, aby je nepřipravila o zážitek. Jako symbol obdivu obdržela od jednoho z nich historický samurajský meč, vzácnou rodinnou památku. To ještě netušila, že údajně byla v jednom z minulých životů samuraj.

Po Tokiu vystřídala trenéra Proroka Slávka Matlochová s metodičtějším přístupem a důrazem na fyzickou stránku. Na ME v Sofii získala Věra pět zlatých medailí, na MS v Dortmundu se dostavil propad a nová vážná soupeřka – Ruska Nataša Kučinská, která si uměla získat přízeň publika, což Věru nejvíce oslabovalo. Černých myšlenek o konci kariéry ji zbavil životopisný film o zarputilém přírodovědci Louisi Pasteurovi. Rozhodla se bojovat do posledních sil. Opět se rodila nová Věra. Přepracovala všechny sestavy, zařadila nové prvky, pozměnila fyzický vzhled. Na ME v Amsterdamu 1968 dostala poprvé v dějinách ženské gymnastiky známku 10,00, absolutní ocenění.

Breč, ale v pozoru. *(otec Věry Čáslavské)*

Nastal rok 1968, rok mexické olympiády a plánovaného závěru Věřiny sportovní dráhy. Byla na vrcholu a zároveň na konci sil. Jela na doraz. Samozřejmě, že vnímala i důležité politické události té doby. Podporu pražskému jaru vyjádřila podpisem manifestu Dva tisíce slov. Předolympijskou přípravu přerušila srpnová okupace. Jako signatářku revolučního manifestu ji přátelé ukryli v horské chalupě, trénovala v lese. S olympijskou delegací se před odletem rozloučili na Pražském hradě nejvyšší představitelé státu. Zatímco oni už uvažovali o „konsolidaci poměrů“ směrem k normalizaci, Věřino planoucí srdce si projev prezidenta Svobody vyložilo jinak: Bijte se v Mexiku i za nás. „Moc jsem toužila pokořit sovětskou vlajku a zvednout, aspoň na okamžik, svému pokořenému národu hlavu.“

Atmosféra v Mexiku byla bouřlivá, avšak přízeň publika zdánlivě vyrovnaná. Rozhodný okamžik nastal pro Věru ve chvíli, kdy Kučinská spadla z bradel. Věra už se nedala zastavit a excelovala. Jak vyprávěla její babička, dřív než ona stihla dojít do krámu na nákup, měla vnučka čtyři zlaté. „Nejpolitičtější“ hry historie završila Věra „tichým protestem“, gestem, které ji dost dobře mohlo diskvalifikovat. O zlatou medaili za prostná a tedy i o stupínek vítězů se dělila s Ruskou Larisou Petrikovovou. První šla nahoru československá vlajka, a když přišla na řadu sovětská, Věra mírně odklonila hlavu směrem od ní a dívala se bez úsměvu do země. V Mexiku uzavřela svou kariéru gymnastky a podle plánu a (uprostřed davového šílenství) i sňatek s atletem Josefem Odložilem. Zlaté kopie čtyř medailí věnovala čtyřem předním politickým představitelům, kteří jí v otázce vlastenectví a statečnosti nesahali ani po kotníky, jak se brzy ukázalo.

Bohové si život neusnadňují. Život nahoře je stejný jako dole. *(Pavel Kosatík)*

Rodina byla Věře vším – ta, ze které pocházela stejně jako ta, kterou budovala. Postupně přivedla na svět Radku a Martina a pomalu začala poznávat pravou povahu manžela, vojáka z povolání. Názorové odlišnosti a především Věřina velká popularita manželství rozvracely. K neshodám v soukromém životě se připojila normalizační zvůle. Věra odolávala tvrdému politickému nátlaku a naléhání, aby odvolala svůj podpis pod manifestem Dva tisíce slov. Nesměla se realizovat v tělovýchově, nesměla do zahraničí. Sledovali ji. Neměla práci, uklízela činžovní domy. Bratr Vašek zahynul za podivných okolností. Její postoj údajně brzdil manželovu kariéru. Jediným světlým bodem bylo studium na FTVS. Pro veřejnost se stala neviditelnou, neexistující, „…jako kdyby se mluvilo o fyzicích a zapomnělo se na Einsteina.“ Zákazy střídaly domluvy, aby odvolala. Nepovolila. Hlavnímu ideologovi KSČ, Janu Fojtíkovi, napsala: „Vy máte moc a je jenom otázka Vašeho svědomí, jak s ní nakládáte. Já mám jen dobrý pocit, že jsem byla našemu národu prospěšná a že mne

mají lidé rádi. To mi naprosto stačí, i když jsem nucena vzdát se všeho, co jsem si svou poctivou prací a dřinou vydobyla.“ Nakonec ji „vysvobodila“ žádost z Mexika – výměnou za uhlí pro Kubu chtěla tamní vláda za trenérku gymnastické mládeže Věru Čáslavskou. Obchod se podařil. Odcestovala s celou rodinou. Byla doslova na roztrhání, chtěla dohnat, co zameškala. Kritický stav jejího manželství se během pobytu v Mexiku zhoršoval a po návratu vyvrcholil rozvodem. Věřina profesní situace se naopak zlepšila, po čase se stala trenérkou ženské gymnastické reprezentace, na krátkou dobu přijala i nevděčnou roli mezinárodní rozhodčí. Pak přišla sametová revoluce.

Věra se bleskově zapojila do boje za pád starého režimu. Díky projevu z balkonu Melantrichu na Václavském náměstí se seznámila s Václavem Havlem a ten ji přemluvil k funkci poradkyně. Kromě zaslouženého zadostiučinění dostala příležitost pracovat pro člověka, který ztělesňoval skoro všechny její ideály. Jako ředitelka sekce pro sociální politiku uplatnila své silné sociální cítění, ale práce měla nad hlavu. Topila se v korespondenci, trávila na Hradě většinu času, brávala si práci domů na víkend. Stala se předsedkyní Čs. olympijského výboru, pomáhala navazování vztahů s Japonskem.

Soukromý život komplikovaly spory s bývalým manželem, které vyvrcholily za tragických okolností jeho smrtí. Soud z ní obvinil a na základě obvinění odsoudil syna Martina, ačkoliv se zřejmě jednalo o nešťastnou náhodu zaviněnou Odložilovým zdravotním stavem. Prezident Havel udělil Martinovi milost. Věra se stala obětí nechutného hyenismu bulvárních médií. Není těžké vyvolat obecnou nenávist vůči někomu, kdo svým pevným postojem, byť nechtěně, zahanbil tolik zbabělců či přitakávačů bývalého režimu. Lidská malost pevné postoje neodpouští. „…byla za všechno, co pro svou zem udělala, ‚spravedlivě potrestána´, i se svými dětmi.“ Nakonec se psychicky zhroutila. Dlouhotrvající deprese se změnily v naprostou apatii k životu. Žádná léčba nezabírala.

Žena, před jejíž vůlí je třeba smeknout.

V ústraní žila 15 let, odborníci považovali její stav za beznadějný. Jiskru odhodlání v ní nakonec vykřesal pocit, že umírá zaživa. Rozhodla se, že tu radost svým nepřátelům neudělá. Svou vůlí popřela lékařskou vědu. Pozvolna se vrátila do života, k dětem, k veřejně prospěšným aktivitám. Byla zvolena Českou sportovkyní 20. století, vyznamenána japonským Řádem vycházejícího slunce – slunce opět vyšlo. „Ona, mladá žena a vlastně skoro ještě dívka, tehdy v tom osmašedesátém roce sama porazila okupanty: způsobem, který jí náležel, a v prostotu, který jí zbýval. Dospělí chlapi tenkrát brečeli, zatínali pěsti a vedli řeči v hospodě. Věra odvedla svou práci, a navíc tak, že z toho bylo možné pochopit: kdokoliv jiný se ve své vlastní pozici může zachovat stejně. Nikdo nemusí čekat, každý může jednat.“ ***(Pavel Kosatík: „Věra Čáslavská. Život na Olympu“, nakl. Mladá fronta, 2012)***

Portrét ženy
VĚRA 68
Vzlety a pády nejslavnější české gymnastky - námět, scénář, režie: Olga Sommerová

"Vždycky mě fascinovalo Věřino vlastenectví, které je dnes bohužel omšelým pojmem. Díky němu bojovala jako lvice a dala na frak sovětským gymnastkám na mexické olympiádě po okupaci Československa sovětskou armádou." (O. Sommerová)

S režisérkou Olgou Sommerovou se Věra Čáslavská poprvé setkala v roce 1996 při natáčení dokumentu pro cyklus o významných osobnostech GEN (Febio). Před dvěma lety ji nečekaně oslovila s prosbou, aby pro ni natočila něco jako requiem, mediální pohřeb. Jenže archivní filmový materiál, týkající se Věřina života, zahrnoval v podstatě jen období její vrcholné sportovní a posléze „hradní“ kariéry. Paní režisérka, portrétistka dramatických ženských osudů, se s ní nakonec dohodla jinak.

„Věděla jsem, že se tu pro dokumentaristu nabízí drama lidského osudu, který se odehrával na půdorysu dějin Československa 20. století. Fascinující je ta nebetyčná propast mezi vrcholem, kam vlastním úsilím vystoupala, a pádem, který jí připravilo bezpráví (…) Jenže ona je žena, která nevyhrávala jen proto, že dřela, nejen šťastnou náhodou, ale proto, že je inteligentní a má energii atomové elektrárny. I když ji bezpráví, jednou politické, podruhé justiční, dvakrát srazilo do propasti, pokaždé se zvedla“ (O. Sommerová, rozhovor pro Lidové noviny - 21. 4. 2012)

Dokument střídá záběry z vrcholných chvil Věřiny kariéry s rodinným filmovým archivem, fotografiemi a rozhovory z bezprostřední minulosti.

Živě připomíná její sportovní umění, při kterém se i dnes tají dech, chvíle největší slávy, ženský půvab, setkání s významnými osobnostmi, rodinu, osobní statečnost, následný společenský pád, roli poradkyně prezidenta Václava Havla.
Sama paní Věra proplouvá filmem s jistým nadhledem. „Všechna sláva polní tráva“ řeknete si, když ji vidíte tahat těžké krabice plné medailí. Portrét její osobnosti částečně modelují názory a komentáře přátel. Největším zážitkem pro pamětníky i nepamětníky zůstávají bezesporu dech beroucí gymnastické výkony nebo rozhlasový komentář reportéra Karla Maliny z mexické olympiády, který Věra s vlhkýma očima poslouchá poprvé v životě. Málokdo se při těchto záběrech ubrání dojetí.

Jsme svědky jejího vlasteneckého nadšení z období kolem roku 1968, a současně hledíme do tváří tehdejších nejvyšších představitelů státu, kteří se vůči ní v době normalizace zachovali zbaběle.
Jedním ze zásadních momentů filmu je Věřin slavný tichý protest na olympiádě v Mexiku.
V rozhovorech s přáteli vyplouvají na povrch náznaky pravdy o nevydařeném manželství s Josefem Odložilem. John Bok, předseda Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, pak bez servítku komentuje sporný rozsudek nad jejich synem Martinem.
Ve filmu jsou záběry z Věřina vystoupení na balkonu Melantrichu v listopadu 1989, vracíme se s ní do Mexika za bývalými svěřenkyněmi, do olympijského Auditorio National, na Pražský Hrad k roli poradkyně prezidenta, jsme svědky slavnostního udělení japonského vyznamenání „Řádu vycházejícího slunce“, můžeme si prohlédnout pověstný samurajský meč. Z filmu čiší síla ženské energie a Věřina obdivuhodná nezlomnost. V závěru dokumentu Věra ladnými pohyby vytančí od sporáku v kuchyni ven z domu na sníh a svůj tanec zakončí vítězným gestem. V očích se jí míhají jiskřičky čisté, dětské radosti.
„Co mně Věra přinesla do života? Jedno velké poznání, že když člověk chce, tak může. A to je svatá pravda.“ (O. Sommerová pro LN, 21. 4. 2012)

Holčičí oči samuraje

Nechodívám na besedy ani autogramiády, nicméně na tu s Pavlem Kosatíkem a Věrou Čáslavskou jsem šla. Mluvilo se o spolupráci, vzájemném respektu, Věřiných zážitcích i čistě ženských radostech, boji s nespravedlností. „Já bych řekla, že je to knížka o pravdě a o naději. Padnete někdy na kolena, na samé dno, a pak vám pomalu naroste jedno křidýlko, pak druhý… člověk by neměl nikdy nic vzdávat.“, řekla paní Věra na závěr.
Neodolala jsem příležitosti, rozhodla se udělat radost manželovi a vystála hodinovou frontu na podpisy. Věnování, které paní Věra mému – jí neznámému - muži do knihy vepsala, je vřelé a osobní. Úctu k člověku, ke svým příznivcům, vyjadřuje s pokorou sobě vlastní. Když jsem jí s poděkováním a dojetím přála do dalšího života už jen to dobré, pohlédly jsme si do očí. Nikdy na ten okamžik hlubokého porozumění nezapomenu. Vševědoucí oči samuraje s dívčí jiskrou si mě získaly jednou provždy.

Jiří Žáček

ČESKÉ MOŘE

České moře, dárek od Shakespeara,
pohádkový omyl, který potěší,
cosi jako láska, naděje a víra,
moře pro neplavce, moře pro pěší,

moře bez vody a bez příboje,
nekonečné moře všeho, co bys chtěl,
moře mrtvých mýtů, moře nepokoje,
moře utonulé v buňkách našich těl,

moře sebeklamů, moře nebezpečí,
moře, které mumlá vyhynulou řečí,
zamořené moře, moře našich dob,

moře, z něhož zbyly útesy a břehy,
zkamenělé moře milosti a něhy,
moře hoře, naše kolébka i hrob.

“Metro – poezie pro cestující“

I v současnosti je moře pro člověka výzvou… aneb jak obeplout Zemi na malé plachetnici

Dagmar Honsnejmanová

Mokré je malá vesnička, přesto v České republice není zcela neznámá, jak svými aktivitami, svojí knihovnou, ale také osobnostmi, které s ní spojily svůj život a na které jsme velmi hrdi. K takovým osobnostem patří i Ing. Petr Ondráček, CSc., který zde se svojí rodinou tráví veškerý svůj volný čas; a kde má za vraty velké stodoly „suchý dok“ plachetnice jménem Singa.

Petr Ondráček se k plachetnicím dostal přes závodění ve slalomu a sjezdu na divoké vodě. Sjíždění divokých řek mu vydrželo zhruba 25 let (začínal již ve 12 letech). Jeho snem bylo řídit svoji loď. Pořídil si tedy malou plachetnici Pirát a začal se učit jachting na Slapech. Zde se seznámil s jachtaři, kteří tento sport provozují na moři a kteří ho pozvali mezi sebe. Poprvé se plavil v bývalé NDR v zátoce Greiswald. Tahle plavba ho natolik chytla za srdce, že plavbě na moři navždy propadl.

Nezůstalo však jen u plachtění. Časem se rozhodl postavit si úplně sám svoji vlastní loď. A tak přišla na svět námořní plachetnice typu Skipper „Singa“ (malajsky – lvice), dlouhá 8,5m, vyrobená z laminátu. Stavba lodi trvala 10 let a dokončil ji v Mokrém v roce 1992. První plavbu uskutečnil s rodinou na Slapech, kde loď slavnostně pokřtili. Potom už následovaly další plavby po světových mořích na různých plachetnicích.

Sportovní činnost Petra Ondráčka

V letech 1962 až 1989 byl aktivním závodníkem ve vodním slalomu a sjezdu na divoké vodě, byl nositelem obou I. výkonnostních tříd v kategorii kanoe dvojic. Od roku 1976 započal s prvními plavbami na Baltickém moři. Během patnáctileté praxe na moři absolvoval plavby na českých a zahraničních sportovních jachtách v Pacifiku, Karibském, Severním, Středozemním, Adriatickém, Egejském, Ionském a Baltickém moři, kde celkem uplul více jak 10 000 mil z toho 6 500 mil ve funkci kapitána.

V letech 1997 – 1998 byl autorem projektu a kapitánem plachetnice OLIVÍN 4, která poprvé v historii českého námořního jachtingu obeplula a přistála na mysu Horn. Délka této plavby byla více jak 12 000 námořních mil.

V roce 1999 byl vedoucím expedice jachty Štír II, která jako první česká jachta obeplula mys Nordkapp a vplula do Barentsova moře.

Jako navigátor české závodní jachty HÉBÉ III se v roce 2000 podílel na jejím vítězství v transatlantickém závodě Tall Ships 2000 ve třídě C3. V následujícím roce ve stejné roli na Hébé III, která se jako první česká loď zúčastnila nejznámějšího a nejvýznamnějšího evropského závodu Fastnet 2001 v Anglii.

V řadě dalších závodů pracoval v oblasti meteorologického zabezpečení, plánování a vedení transatlantických plaveb. Tyto služby poskytoval i pro extrémní prvopřeplavbu Atlantiku na nafukovacím katamaránu SEKTOR v roce 2000.

Od roku 1999 do 2006 byl prezidentem České asociace námořního jachtingu (ČANY) a v letech 1999 - 2010 byl předsedou Kontrolní komise Českého svazu jachtingu. Organizuje a přednáší na odborných setkáních jachtařů a publikuje odborné články o lodní elektronice v jachtařských časopisech.

Je autorem knihy „Před přídí mys Horn“ a věnuje se historii českého námořního jachtingu. Je autorem projektu umístění slavné lodě Richarda Konkolského NIKÉ v Národním technickém muzeu v Praze.

V současné době se pokouší o překonání světového rekordu v „NONSTOP“ osamělé plavby kolem světa bez asistence, v lodní třídě 8,5m. Musí být zpět v anglickém Falmouth za méně než 312 dní. Připravoval se pečlivě ve svém suchém doku v Mokrém téměř každý víkend.

Hlavním cílem tohoto projektu je uskutečnit první českou osamělou nonstop plavbu kolem světa. Vlastnoručně postavená 8,5m dlouhá loď (typ Skipper s oplachtěním sloop o ploše plachet 30m^2) bude nejmenší plachetnicí na světě v zemi bez moře, která takovou plavbu uskuteční, a tím se nesmazatelně zapíše do historie světového jachtingu.

Dalším cílem je překonání dosavadního světového rekordu, který se svými 313 dny a délkou lodě 9,7m dosud drží Angličan Robin-Knox Johnston, přičemž jeho loď o délce 9,7m je rychlejší než loď dlouhá 8,5m.

Tento záměr je společným projektem s jeho manželkou Jarmilou, která je rodačkou z Mokrého; společně sem jezdí do domu po jejích prarodičích. A právě zde je suchý dok a veškeré zázemí pro Singu.
Protože hlavním cílem plavby je vytvoření světového rekordu nonstop plavby kolem světa v dané třídě délky lodi podle pravidel organizace WSSRC a zároveň dosáhnutí jejího celosvětového uznání, trasa plavby musí splňovat tyto parametry:
► Start plavby je protnutím spojnice Lizard Point - (v blízkosti anglického přístavu Falmouth) a ostrova Ushant.
► Plavba vede východním Atlantikem kolem mysu Dobré naděje, dále jižně od mysu Leeuwin a jižního pobřeží Tasmánie směrem k mysu Southwest ostrova Steward Island (Nový Zéland). Po obeplutí antipodálního bodu (v blízkosti nejjižnější ostrůvku Antipod Islands) následuje obeplutí mysu Horn a zpět Atlantikem k místu startu.
► Cíl plavby je opět protnutí startovní čáry po méně než 313 dnech a uplutí přibližně 22 tisíc námořních mílích (cca 41 tis. kilometrů) v první polovině roku 2012. Ukončení plavby bude ve výchozím přístavu Falmouth.

V Mokrém jsme se s kapitánem rozloučili v červnu 2011, kdy pan Ondráček v rámci „Dne pro děti“ umožnil všem zájemcům, se podívat na loď. Při této příležitosti od obce před cestou obdržel Čestné občanství a na cestu jsme mu předali zapečetěnou láhev, do které byl vložen v českém a anglickém jazyce vzkaz pro toho, kdo ji vyloví z moře. Pan Ondráček se zavázal, že láhev vhodí do moře u Nového Zélandu. Tak uvidíme, jestli budeme mít štěstí a někdo ji vyloví.

Krátký rozhovor s kapitánem před vyplutím

Zajímalo by nás, kolik kg potravin se vejde do lodi? Jaké potraviny tvoří váš jídelníček na cestě?
Moje základní potravina je speciálně upravený chléb z hradeckých pekáren a hotová jídla z trutnovského Expres Menu. Ostatní jídlo (paštiky, pomazánky, kompoty – vše v plechu, sušenky, čokoláda a hlavně ořechy) mám jako doplněk podle trvanlivosti a kalorických hodnot. Celkem asi 700 kg. Chybět nebude ani pivo.
Jak dlouho vydrží chléb a jak je možné docílit jeho dlouhé trvanlivosti?
Chléb vydrží minimálně 2 roky.
Jak dlouho trvá výroba vody v odsolovači? A kolik litrů může tvořit její zásoba?
Odsolovač vyrábí 6 l vody/1 hodinu.
Lovíte si k jídlu i ryby?
Neumím chytat ryby, ale budu to zkoušet. Náčiní mám na všechny velikosti ryb.
Nebude vám chybět zelenina a ovoce? Čím je nahradíte?
Bude. Musím je nahradit chemickými vitamíny.
Jaké spojení budete mít se světem? A hlavně s rodinou?
Telefonicky – přes IRIDIUM (zařízení, které má téměř celosvětový dosah). Plánuji zhruba 1x týdně hovor s rodinou. Další možnost je písemně přes vysílačky nebo toto IRIDIUM. K dispozici budu mít i internet. A kdokoliv může zanechat vzkaz na kontaktu na mém webu www.sailboat-singa.cz.
Máte nějaký záchranný systém?
Ano. Jednak záchranný ostrůvek, kde je balíček s nejnutnějšími věcmi pro přežití, včetně ručního odsolovače (vyrábí 0,67 l vody/1 hodinu). Za druhé záchrannou radiobóji, která vysílá signál do světového záchranného systému. Tu mohu spustit sám nebo se spustí sama při kontaktu s vodou.
Jste pojištěn? Pojistil vás vůbec někdo?
Mám životní pojistku, ne moc vysokou, plus k tomu příslušné pomoci po případných úrazech.

Proč se vaše loď nemůže jen tak potopit?
Celou špici mám vyplněnou polyuretanem (velmi tvrdá pěna), takže je teoreticky nepotopitelná. Ale…
Na které místo (na moři) se nejvíce těšíte?
První radost budu mít, pokud se mi podaří protnout nejvzdálenější antipodální bod (u Nového Zélandu), kde vyhodím láhev se vzkazem z Mokrého. A druhou radost, ještě větší, budu mít, pokud se mi podaří splnit můj cíl a včas a zdráv se opět pozdravím se svojí rodinou.
Kterou hvězdu na noční obloze nad oceánem hledáte nejdřív?
Na severní obloze Velký vůz, to je takové spojení s domovem. Pod rovníkem mám rád Jižní kříž a jsou i další hvězdy, na které se rád dívám.
Budete mít s sebou fotoaparát?
Ano, fotoaparát i kameru připevněnou na třech místech v lodi. Budu se snažit zachytit průběžně můj život během plavby.
Zbude vám i místečko třeba na oblíbenou knihu?
Věřím, že ano. Když málo fouká nebo vůbec, je kniha největší přítel. Moje nejoblíbenější knihy jsou od mého kamaráda Pepy Rösslera o plavbách Štír 1 a Štír 2. Na několika jeho plavbách jsem se účastnil i já jako kapitán. Jako první Češi jsme obepluli Nord Cup (krajina za polárním kruhem).

Milníky projektu slovy kapitána…

18. 9. 2011 - NOVÝ START, Pozice: 49° 54.49´ N 005° 15.25´ W, UTC: 12:00 hod.
2. 11. 2011 jsem přeplul rovník v 05:56:36 UTC na 28 32,475W. Tedy jako obvykle v noci. Nicméně jsem něco natočil - GPS, poděkovaní Neptunovi a obřad smočení nohou pro vykročení na jižní polokouli. Míle na rovníku: 3663 Nm a 1042 hodin plavby.
20. 12. 2 011 jsem překročil poledník mysu Dobré naděje/ CGH-Cape of Good Hope/ v 18:01 UTC a vplul jsem do Indického oceánu. Je zatím nastaven nový WPT - IO (40 30S,70E) - poledník Kerguelen I. K němu mám 2274 Nm. A odtud bych chtěl pak přímo na Nový Zéland.
Začátek února 2012 – pomalu se blížím k Austrálii
25. 2. 2012 jsem kolem 10. hodiny LT obeplul další významný mys - Leeuwin (Austrálie).
21. 3. 2012 - KONEC PROJEKTU - při bouři s větrem přes 70 uzlů došlo k neopravitelnému roztržení plachty. Projekt končí objetím Antipodu. Pak pluji na Nový Zéland, kde plavba končí.
10. 4. 2012 jsem obeplul poslední významný mys South-West Cape (Nový Zéland).
17. 4. 2012 – v 04:52 UTC jsem dosáhl ANTIPODU, ukončil jsem tak projekt plavby NONSTOP od 2. startu. Celkem bylo upluto 16.162 Nm za 5077 hod.
U Antipodu jsem poděkoval, a dal přípitek Neptunovi. Dále jsem poděkoval a připil se vzpomínkou mojí zlaté a nenahraditelné manželce Jaru, rodině a všem, kteří mi doposud pomohli nebo drželi palce.

Nakonec jsem vhodil láhev se vzkazem z Mokrého a poprosil Neptuna o její ochranu a nalezení někým.
29. 5. 2012 – definitivní konec plavby – Nový Zéland - Auckland - Singa zakončila svoji plavbu na jeřábu v 03:15 NZT

Prvním českým jachtařem a dodnes nepřekonaným v osamělých plavbách a na závodech, je Richard Konkolski. V roce 1972 se zúčastnil závodu osamělých mořeplavců OSTAR z Plymouth (UK) do Newportu (USA). Plul na vlastnoručně postavené 7,4 metrů dlouhé plachetnici NIKÉ. Přestože do cíle připlul těsně po oficiálním ukončení závodu, je jeho výkon v jachtařském světě vysoce oceňován. Na tento úspěch navázal druhým místem v OSTAR 1976. Na nově postavené lodi NIKÉ II následovaly další skvělé výsledky v OSTAR 1980 a na etapových závodech osamělých mořeplavců kolem světa BOC 1982 a BOC 1986. V letech 1972 - 1975 obeplul sám jako první Čech svět trasou přes Panamu. Richard Konkolski zaznamenal řadu prvenství a dodnes je držitelem mnoha nepřekonaných světových rekordů.

Singa v novozélandském hlavním městě Auckland, kterému se říká „City of Sails“ - Město plachetnic...

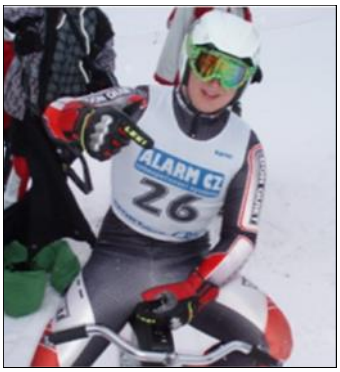

Mistryně světa vydala svoji první knihu

Josef Krám

Nekorunovaná královna skibobového sportu Irena Francová Dohnálková (*1970) z Rychnova nad Kněžnou právě vydala svoji pečlivě připravenou první knihu – 158 stránkovou Metodiku tréninku ve sportovním odvětví jízda na skibobu, na níž se podíleli jako odborní konzultanti Bohumír Novák v oblasti mechaniky a František Prouza v oboru sportovního tréninku. Tato mistryně světa ve skibobech, zapsaná do Guinessovy Knihy rekordů, má certifikát, jímž se osvědčuje, že v rámci celosvětovém vytvořila největší počet světových titulů - v letech 1986 až 1998 získala 29 titulů mistryně světa, z toho 4 juniorské, a sedmkrát se stala celkovou vítězkou Světového poháru v jízdě na skibobu.

Kniha je odborná, rozdělená do čtyř částí plus přílohy, jednotlivé kapitolky uvádějí mj. celoroční přípravu skibobisty, dělení sportovního tréninku a jeho plánování, techniku zatáčení u jízdy na skibobech, jednotlivé disciplíny jízdy na skibobu (superobří slalom, obří slalom i paralelní slalom). Stejně tak je v knize o sportovním tréninku skibobistů, diagnostice výkonnosti, biomechanice výkonnosti skibobistů a základních tréninkových prostředcích skibobistů a ukázkách tréninkových jednotek skibobistů. Zájemce se pak dočte o metodě brzdivé, biometrické, izokinetické a silově vytrvalostní.

Irena Francová Dohnálková žije se svým manželem Helmutem Dohnálkem v Rychnově nad Kněžnou, vychovávají spolu synka Dominika. Její manžel je potomkem českých pobělohorských protestantských exulantů Rybářových ze Strakonicka. Jeho pradědeček, průkopník lyžařství v Orlických horách, Heinrich Rübartsche – tak ho psali v tehdejším Prusku - postavil na Vrchmezí roku 1883 hned za hranicí na pruské straně chatu. Pán s plnovousem (tak je vyobrazen na pomníčku z prosince 2000 v polském Zielenieci hned pod Masarykovou chatou) se vždy hlásil k češství a poskytoval přístřeší i východočeským poutníkům, kteří s procesím procházeli do Vambeřic.

Ostatně se zachoval u data 14. 9. 1888 i podpis učitele z Rychnova nad Kněžnou Emanuela Veselíka v jedné z návštěvních knih Rübartschova hostince. Ty, ohněm a vodou poškozené, ale zachráněné, najdeme v rychnovském okresním archivu. Jestli vám to jméno nic neříká, pak tedy citát z Poláčkova „Bylo nás pět“: *A školu máme pěknou novou a my máme taktéž pana učitele Veselíka, on nosí zlaté brejle a o přestávce jí housku a čte si v knížce, a když vidí nezdobu, tak uloží trest, jemu je to fuk…*

Než nám pan učitel rozdal vysvědčení, tak nás napomenul, abysme ani o prázdninách nezapomněli, že jsme synové vlasti, pročež abychom ani o prázdninách nesložili ruce v klín a doma pomáhali. Abysme šli příkladem napřed a nedělali hanbu naší škole. Abysme zdravili dospělé a nejedli nezralé ovoce, což je zlých nemocí původce, a nelámali větve, poněvadž to je příroda. Abysme dbali čistoty těla a nemyslili si, že když jsou prázdniny, že můžeme chodit jako čuňata, pročež abysme se vzdělávali četbou.

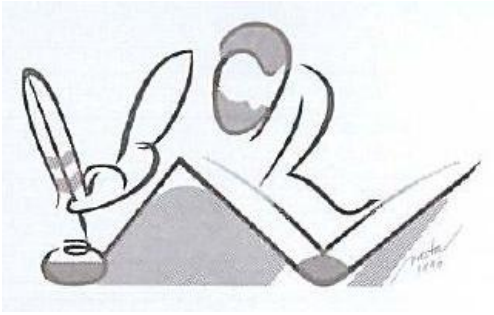

O SOUČASNÝCH ČESKÝCH KRONIKÁŘÍCH

Jaromír Košťák

Hezkých pár desítek kilometrů od obce Mokré a aktivit tamější kronikářky Dáši Honsnejmanové se nachází v Dolním Posázaví moje působiště na deset měsíců v roce, a to v Jílovém u Prahy. Malé město je spojováno s těžbou zlata. Už Keltové o něm věděli a zejména ve středověku vznikla z jeho bohatství řada významných staveb především v Praze. Jistě by rozkvět pokračoval, kdyby nevstoupilo do jílovských dějin husitské revoluční dění, které těžbu rozehnáním horníků a následně neodvodňováním dolů ochromilo. Pak až do roku 1969 se vlastně už jen paběrkovalo. Současné odhady však připomínají tuny nevytěženého zlata. Problém spočívá v odčerpání vody a v efektu zisku – jeden až dva gramy z tuny horniny. Nelze použít moderní chemický způsob, který mimochodem jeden z jílovských odborníků aplikoval v Kanadě a v Austrálii.

Krajina Dolního Posázaví má romantický ráz. Hluboká údolí, lesy, které jsou sídlem stovek chat mnohdy vybudovaných na skalách bez přístupových cest, natož silnic. Při stavbě byla jedinou technikou míchačka, pokud se k ní podařilo dovést elektrický proud. Našla sem však kolem roku 1900 cestu železnice Posázavského Pacifiku. Stavba sice kopírovala tok řeky Sázavy, ale kvůli přiblížení k samotnému Jílovému se potýkala se stavebními problémy několika tunelů a Žampašským (název vznikl z německého Schaumbach – Šumivého potoka) viaduktem. Tohle dílo z kamene stavěné v oblouku a do výšky 42 metrů nepotřebovalo sto let opravovat a patří k středoevropské stavební raritě.

Partie trati a vláčku je viditelná i z Posázavské stezky vedoucí po druhé straně řeky. Hned se otevře pohled z výšky na stříbřité koryto řeky, vzápětí na opěrnou stráň pro železnici sestavenou z plochých kamenů. V čisté vodě nacházejí své eldorádo vodáci a jejich „Ahóóój“ se nese údolím.

Připomíná zapomenutý čas trampingu, táborových ohňů a tklivých písniček La Palomy, Babičky Mary či nedávno ještě moderní Kristýnky. A což Medník, vrch opředený pověstmi a výskytem prvních jarních květů kandíku, které tady rostou nejseverněji od rakouských Alp. Ke kandíku patří záhada, proč se těmhle nafialovělým kvítkům nedaří pěstovat v zahrádkách, ač desítky laiků i odborníků se o přesazení pokoušely?

Kronikaření je mou doménou. Kroniku píšu obecní i rodinnou, a byl jsem postaven do čela Sdružení kronikářů Čech, Moravy a Slezska, když jsem před několika lety tuto profesní organizaci navrhl založit. Stalo se tak na semináři pro kronikáře v Pardubicích. Následovalo sepsání stanov, registrace Ministerstvem vnitra ČR a řada dalších souvislostí. Ač jsme státem uznáváni, protože kronikáři přece zanechávají písemné otisky současnosti pro budoucnost, nemáme podporu státu.

Obecní a městští kronikáři mají zvídavost a shánění informací vlastně v popisu své práce. S tím počítal už zákon z roku 1920 a 132/2006 Sb. jako jeho náhrada. Ten první zákon podmiňoval kronikaření i systémem kontrol v podobě pravidelných nahlédnutí okresními osvětovými inspektory nebo četnickými strážmistry. Ani druhý však nezajistil vymahatelnost, což v praxi znamená, že se kronika píše tam, kde je osoba k této činnosti dobrovolně získána. Ti, kteří se psaní ujali, tvoří klasickou formou ručních zápisů do knihy nebo využitím počítače. Jsou zvědavi na novinky a příklady z oboru, a proto se scházejí. Po získání praxe jsem se zařadil mezi lektory. Přednáším Oral History, workshop ve smyslu rozboru kopií svých i cizích kronik. Nově též pravopis pro kronikáře, a to podle brožurky, kterou jsem sepsal a vydal. Jiní lektoři se zabývají legislativou, a to zejména důsledky platných předpisů o utajovaných osobních údajích.

To nám kronikářům komplikuje věrohodnost zápisu v kapitole Osobní výročí (od 60 let), narození a úmrtí. Podle platných předpisů nemůže být zápis doložen osobními daty a přesným místem bydliště. Právě tato komplikace znehodnotí pátrání v budoucnosti. - Jiní lektoři mluví o zdánlivých drobnostech, jako čím psát, tisknout (druh toneru). Nezanedbatelnou roli má druh papíru, u počítače zase kvalita cédéčka.

Zásluhou přednášek v Praze, Brně, Pardubicích či v rámci Státních okresních archivů např. v Sokolově na Karlovarsku, ve Žďáru nad Sázavou, v Dobřichovicích, ale také osobní nebo internetovou výměnou informací jsem poznal řadu kronikářů a jejich mimořádnosti. Někteří zápisy doplňují kresbami, pomocí počítače vkládají fotografie, ale také uvádějí řadu zkušeností, k nimž by se zejména začínající těžko dostávali. Jiní zase ve spolupráci s obecními nebo městskými úřady sepíšou a vydají knížku dějin místa.

Letos v únoru jsem měl možnost na 7. Konferenci kronikářů na Výstavišti v Lysé nad Labem přiblížit část těchto nevšedností nejen slovy, ale také výstavkou. Vedle kroniky z Prahy 15, kterou píše druhé desetiletí paní Marie Zdeňková, jsem vystavil její publikaci o předválečném ministerském předsedovi Antonínu Švehlovi, neboť byl spjat s místem jejího kronikaření i jako největší český sedlák. Do výstavních vitrínek se vešla publikace J. Vostárka z Milína na Příbramsku, která zachytila poslední výstřely 2. světové války Milína. Velkému zájmu se těšila kronika z Bohuňova na Žďársku. Tu píše a s fotografickou přesností kreslí obrázky PhDr. M. Šikula, povoláním učitel. Líbily se rovněž obrázky jednoho z nejstarších českých kronikářů J. Vernera. Umí zachytit církevní stavby, staré domy (většinou před demolicí!). I jeho zvířata zaujmou precizností a přirozenou barvou. A to panu kronikáři je devadesát let a na jedno oko nevidí.

S radostí mi sděloval, že o jeho kroniku, ale také papírové modely zejména pražských pamětihodností projevilo zájem Muzeum kuriozit v Pelhřimově. Rozhovor s ním uskutečnila i Česká televize. Měl jsem možnost představit J. Vernera ve vysílání na Dvojce Českého rozhlasu.

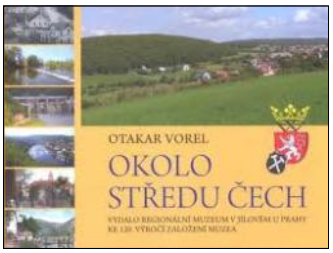

Kronikáře představuji také recenzemi jejich knížek. Naposledy se tak stalo v případě knížky pojmenované OKOLO STŘEDU ČECH kronikáře Ing. O. Vorla. Zachytil v ní slovem i fotografiemi Dolní Posázaví s přesahem třeba ke Štěchovické přehradě, která byla dobudována v roce 1944 z kamene. Ten byl vylámán v podzemí středověkých nalezišť zlata v blízkosti stavby vodního díla. Řada okolností dodnes navozuje pár záhad, z nichž nejznámější se týká tzv. Štěchovického archivu, jejž utajeně odvezla v únoru 1946 vojenská skupina Američanů. Jejich velitel byl vzápětí oceněn nejvyšším americkým vyznamenáním Za statečnost mimo boj. Dodnes se přesně neví, co tenkrát bylo odvezeno. Na dokreslení doby a zájmu snad stačí zmínka o hledačích pokladů, které byly tajně ukryty před koncem 2. světové války.

K tomuto regionu se vztahuje kniha MEZI VLTAVOU A SÁZAVOU. Autor V. Šmerák se zaměřil na území, které sloužilo v letech 1942-45 jako cvičiště německých zbraní SS. Částečně bylo využito vzpomínek kronikáře.

Kronikářka Ludmila Tvrdíková se loučila se svou činností ve středočeské Žehuni nevšedním způsobem. Na první prodloužený červencový víkend připadlo 875. výročí obce. Dlouhé měsíce připravovala třídenní oslavy. Obec připomněla celostránkovým příspěvkem v regionálním tisku, výstavou s názvem „Pohled do domova našich babiček a dědů“ a svou mladou nástupkyni zaúkolovala

výstavou „Kronika a dokumentace materiálů“.
V prosinci minulého roku odevzdala do tisku sborník pojmenovaný „Žehuň a okolí v průběhu věků“. To není všechno, co dokáže tato kronikářka! Do místního kostela sv. Gotharda instalovala výstavní panely.
A protože ji iritovaly trávou zarostlé obrubně u silnice, vyrazila jednoho dne časně ráno s lopatou a kolečkem na jejich likvidaci. Po několika desítkách metrů (přesně 35, ale to už napíše nová kronikářka) si její námahy všiml starosta a následně poslal příslušné zaměstnance na dokončení. Co dodat? I v tom jde člověk píšící obecní kroniku příkladem.
Kronikáře PhDr. Petra Majera, který působí v Bystřici na Českotěšínsku, znám z brněnských seminářů. Vzorný posluchač, i když sám dokáže svou přednáškou také dobře zaujmout. Kromě jiného se zabývá problematikou účastí našich vojáků v bitvě o Ardeny v roce 1944 ve Francii. Bojiště dodatečně poznal, vypráví o účastnících i pamětnících, dokáže úspěšně vyprávět žákům škol, publikuje a píše kroniku v obci, kde žije silná polská menšina. Zmapoval židovské rodiny v obci, které skončily v koncentračním táboře v Osvětimi. Přežila pouze tenkrát mladičká M. Kohnová. Odešla do Palestiny, ale prostřednictvím Zemského muzea v Brně spolupracuje s kronikářem.
Petr Majer byl za svou činnost několikrát oceněn. V blízké době mu budu blahopřát k Pamětní medaili.
Ve vztahu ke kolegům kronikářům vzpomíná, že ještě nedávno se scházeli na dvoudenním semináři v nedaleké chatě. Prožili tady jednou za rok prospěšný a hezký čas. Také to patří k životu českých kronikářů. - A ještě malá zajímavost nakonec. Tři sta metrů od jeho bydliště se volně prochází medvěd. I „jeho stopy vstoupí“ do kroniky.

Kronikáři - Jaromír Košťák s Marií Zdeňkovou

VZPOMÍNKA NA VELKÉHO ČECHA

Vlasta Šustková

Jméno Hus je všem Čechům zářným příkladem zbožnosti, čistoty myšlení, spravedlnosti a také bezúhonnosti a pevného až tvrdošíjného postoje jít za pravdou. Narodil se v Husinci u Prachatic před téměř 650 lety svým nezámožným, ale zbožným rodičům. Velmi prospíval na školách, a proto byl poslán do Prahy, aby vystudoval bohosloví. Měl neobyčejnou paměť, kterou později proslul, když bez listu přednášel nebo kázal v Betlémské kapli některé ze svých 3000 kázání. Ta paměť mu sloužila k postupnému získávání titulu bakaláře, mistra a doktora teologie. Tam, na Univerzitě Karlově byl váženým ve sboru mistrů slova – ať již domácích či německých. Byl ještě zcela mlád, když mu přítel Jeroným donesl z Oxfordské univerzity jisté spisy učeného teologa Jana Wycliffa. Byly to reformní myšlenky, plné úsilí očistit Katolickou církev od rostoucích nešvarů. Tyto se rozmáhaly nejen v Anglii, ale také v Německu, kde proti nim již vystupoval teolog Walden. Hus pocítil sílu svého skutečného poslání stát se kazatelem.
Přestože mu kynulo slibné postavení ve vyšších kruzích Univerzity Karlovy, přijal raději místo pastora v Praze na Starém Městě. Odtud, z kazatelny jeho milého Betlému, šířila se slova víry, ale také nabádání k očistění života svého a poukazování na nezřízený život některých církevních hodnostářů místních i italských. Zejména tepal touhu Svatých otců a prelátů po získávání hmotných statků na vlastní přepych, na svaté války a na posílení církevní moci. Rovněž i nemravný život odsuzoval, zejména chovali-li se tak zástupci Církve svaté až i nejvyšší představitelé Svaté stolice.

Lidé se scházeli z blízka i z dáli, aby si poslechli tyto reformní úvahy a také aby jim bylo u oltáře poslouženo pod obojí způsobou, tedy přijímáním chleba i vína z kalicha. Navíc se těmto zbožným křesťanům dostalo slova čteného i mluveného ve vlastním českém jazyce. Jak známo, latinská řeč byla do té doby jedinou uznávanou pro konání mší svatých.

Všechny tyto změny, které se šířily rychle díky i dalším kněžím Prahou a okolím, vyvolávaly nepokoje jednak mezi místními věřícími pod jednou způsobou, jednak mezi některými kněžími v Čechách i v cizině.
V té době se rovněž konal další Církevní sněm. Byl ustanoven třetím protipapežem Janem XXIII. Ten byl také terčem kritiky pro své svatokupectví prodáváním odpustků po celé Evropě.

Především bylo v zájmu církve naplnit pokladnice pro další křižácké výpravy. Hus byl nejprve napomenut, pak vyhoštěn z Prahy, nato byla pro další shromažďování proti církvi nad pražskými kostely vyhlášena klatba, tedy zákaz přistoupit k svatému přijímání. Několik buřičů bylo totiž popraveno s okamžitým rozhodnutím. To vyvolalo veliký odpor k dosavadnímu církevnímu právu. Aby se věc vysvětlila a napravila, byl Hus povolán na nejvyšší Kostnický sněm. Byla mu zaručena císařem Zikmundem bezpečná cesta i pobyt a možnost ke slyšení před zastupitelstvem sněmu.
Skutečnost však byla opakem. Domácí i tuhé vězení, naprostá nevážnost k Husově osobě a přímé osočování bez možnosti se bránit, to byl obraz situace na zasedání sněmu. Brzy bylo všem jasné, že tento kacíř Hus je již vlastně dopředu odsouzen. Byl příliš nepovolný – zarytý – jak o něm říkali, a bylo tedy třeba jej odstranit. Sněm však doufal, že tím odstraní i staré nepokoje a přibývající počet změn. Jak známo, Husova potupná a nespravedlivá smrt dala vzniknout mohutnému hnutí Husitskému, jehož následky byly velké, někdy až hrozné. Dodnes však vzhlíží národ český ke svému velikému Mistru Janu Husovi pro jeho sílu slov, z nichž nejznámější jsou: **“Také vás prosím, abyste se milovali, drobných násilím tlačiti nedali a pravdy každému přáli.”**

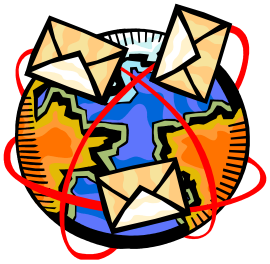

ODTUD A ODJINUD

♠ Kdysi jsem psal o zvířatech žijících v severní Botswaně a na přímorožce šavlorohého (*Oryx dammah)* se ozvala melbournská krajanka, že jsem si to české označení vymyslel. Bohužel se mýlila, stačilo se podívat do zoologické příručky africké fauny a zjistila by, že české pojmenování této antilopy je přesně takové, jak jsem uvedl. Pokud vím, tato milá paní před nějakou dobou cestovala v Jižní Americe, kde se mohla v lesích setkat, či spíše uslyšet a uvidět drobného ptáčka s působivým zpěvem a tancem, vyluzuje hudbu pohybem různých částí těla, zejména v zápalu námluv. Již Darwin se o těchto ptácích zmínil. Nás zajímá, jak je pojmenovala česká ornitologie. Ze čtyřiceti druhů těchto ptáčků (čeleď *Pipridae*) je nejzajímavější pipulka kadeřavokřídlá, sameček tvoří zvuky tím, že sedmkrát za vteřinu klepne křídly o sebe. Když se obě křídla střetnou, páté pero sklouzne po hřebíncích šestého pera jako šmytec a vibrace se přenese na loketní letky, které se rozezní. Pipulka červenopruhá vyluzuje jen bzučivý zvuk a pipulka modrotemenná nevyluzuje pohříchu zcela nic. Nezoufejme však, pipulka zlatohlavá pohybuje křídly jako její kadeřavokřídlá sestřenice, dělá to však potichu.
♠ Když již jsem u létání, náš známý, pětaosmdesátiletý Kamil Burian z Melbourne, nedávno opět vyskočil z letadla. Je členem organizace, která takto získává peníze pro pomoc potřebným lidem, za tento „paraskok“ z výše tří tisíce metrů získal sedm tisíc dolarů. Pana Buriana si pamatuji z doby, kdy se melbournský Sokol staral o krajany v nouzi, byl jedním z předních členů této charitativní skupiny. Ta však byla z úradku sokolského vedení zrušena a tak se pan Burian obrátil jinam, směrem k nebi.

♠ Donedávna jsem si myslel, že psaní i a y, s a z, představuje jednu z největších potíží českého jazyka. Problém také souvisí s tím, že se pravidla stále mění. A budou se měnit. Do roku 1993 se psaly velikonoce a vánoce malými začátečními písmeny, nyní se mají psát s velkými, ta malá začáteční se mnohým zadřela pod kůži a zůstávají tam i na papíru po dvaceti letech. Není to tak dlouho, co jeden přispěvatel Čechoaustralana se vysmíval krajanovi, který místo „bychom“ říkal „bysme“, byl z Moravy a takové nářeční zvyky se pražskému výkvětu nezamlouvají. Dnes „abysme“ se dostává do spisovného jazyka. Při psaní slova „chrám“ začínáme malým písmenem, ale Chrám svatého Víta začínáme velkým, tak jako Řád bílého lva anebo Kostelec nad Černými lesy. Psaní začátečních velkých písmen straší australské Čechy, kteří respektují angličtinu a zapomínají, že čeština se řídí jinými gramatickými pravidly. Má svoje podivnosti, přídavné jméno odvozené od Hradce Králové je královéhradecký. Jak je to v případě obce Království?

♠ V Čechoaustralanu jsme nedávno četli o vydané knize v Queenslandu žijícího Stanislava Bertona. Popisuje nové poznatky o atentátu R. Heydricha provedeného v Praze právě před 70 lety z Anglie vysazenými parašutisty Jozefem Gabčíkem a Janem Kubišem. Zájemci o tuto tématiku si mohou knihu objednat (nakl. BVD, Turkova 828/20, Praha 4) anebo se v některém zdejším knihkupectví zeptat na publikaci Laurenta Bineta nazvanou HHhH, nakl. Harvill Secker. Akronymu titulu *Himmlers Hirn heisst Heydrich* jistě rozumíte, Himmlerův mozek se jmenuje Heydrich. Himmler byl náčelníkem nacistické policie a Gestapa, původně zodpovědný za výstavbu koncentračních táborů a likvidaci židovského obyvatelstva. Francouzský autor (kniha je přeložená do angličtiny) pokládá Heydricha za nejnebezpečnějšího člověka Třetí říše a členy skupiny Anthropoid, kteří provedli atentát, za hrdiny. V obojím má pravdu.
Česká pošta vydala k příležitosti 70. výročí vyhlazení Lidic dvacetikorunovou a Ležáků desetikorunovou známku.

♠ V republice i v Austrálii noviny píší o dopadení válečného zločince Laszlo Csataryho, dnes je mu 97 let. Pokusil se vyhnout zatčení, byl ale brzo zajištěn, útěk téměř stoletého je obtížný. Australský tisk mu přisuzuje vysokou policejní hodnost v Košicích, český se o něm zmiňuje jako o neobyčejně krutém veliteli sběrného tábora, kam bylo soustředěno tamější židovské obyvatelstvo. Csatary je obviněn, že spoluzavinil likvidaci téměř 15.700 Židů, které odeslal na smrt do Ukrajiny a zejména do Osvětimi mezi rokem 1941 a 1944. Vězně bičoval a zejména ženy nechal holýma rukama hrabat hroby. V roce 1948 byl čs. justicí odsouzen in absentia k trestu oběšením, to již žil v Kanadě, na odpočinek se vrátil do Budapešti v domnění, že se již na něho zapomnělo. Vypátrali ho, bohužel velmi opožděně, novináři britských novin.

♠ Ke konci srpna došlo v Sydney k třídennímu setkání českých a slovenských učitelů, kteří působí v Austrálii a na Novém Zélandu. Na programu byly náslechy různých věkových vyučovacích stupňů, informace o studijních pomůckách, výměna učitelských zkušeností, organizace společných projektů a diskuze týkající se českého a slovenského vyučování dětí v jihopacifické oblasti. Je pro děti v těchto školách čeština první nebo druhý jazyk? Jaký potom při povinné školní docházce v Austrálii či na Novém Zélandu?

♠ Ve dnech 26. a 27. srpna hostoval v Melbourne stočlenný symfonický orchestr Česká filharmonie z Prahy s Jakubem Hrůšou, dirigentem Pražské komorní filharmonie. Novým koncertním mistrem, tedy houslistou u prvního pultu, je čtyřiadvacetiletý Josef Špaček. Po dokončení studií ve Spojených státech se zúčastnil konkurzu a v konkurenci mnoha domácích a zahraničních houslistů vyhrál a definitivně, nikoliv proto, že členem ČF je dvacet roků jeho otec. Na jednom z melbournských koncertů hrál v úloze sólisty Fantasii g moll Josefa Suka. K sólovému partu bývá vybírán člen orchestru poměrně zřídka, jde zpravidla o hostující umělce. Špaček byl v Austrálii již před rokem, hostoval v Brisbane. Vzpomínám, že podobně s uznáním vynikajících kvalit hrál sólo (Meditaci z Massenetovy opery Thais) koncertní mistr operního orchestru exulant Ladislav Jásek při příležitosti slavnostního otevření nově vybudované Opery v Sydney za přítomnosti královny Alžběty II a prince Filipa a televizně přenášené do celého světa - kromě ČSSR.

♠ Do Nechanic na Chebsku přijelo 80 posádek z devíti států na 20. ročník závodu koňských spřežení. Během prvních dvou dnů se jely drezurní úlohy, pak maraton – v klusu, v kroku a nakonec mezi překážkami. Třetí den se jel parkur zápřahu jedno-, dvou- a čtyřspřežení.

♠ Barvami zářící velkoformátové olejomalby z východomoravských poutí malíře Jožky Úprky jsou všeobecně známé nejen z výstav a reprodukcí ale i poštovních známek. V červnu Česká pošta vydala jednu, která mne udivila - k příležitosti stého výročí korunovace sochy Panny Marie na Svatém Hostýně, poutního místa na Slovácku. Koruna bývala u všech vzdělaných národů okázalým znakem nejvyšší důstojnosti a moci. Odtud koruny císařské, královské či knížecí jsou znamením panovnické svrchovanosti. Panna Maria byla odedávna u nás uctívána, zvláště na Moravě. Mariánské sochy a obrazy jsou většinou zdobeny korunkou a tak s posvěcením papeže Pia X. byla korunována svatohostýnská Královna.

♠ Nově přijatý zákon o přímé volbě prezidenta České republiky vyžaduje, aby uchazeč o úřad svrchované hlavy státu byl nejprve podpořen padesáti tisíci občany. K volbě dojde příští rok a tak úřadovny kandidátů vydaly petiční listiny vyžadující podpis navrhujícího včetně jeho/její adresy, jak je uvedena na Občanském průkazu. Kopii petiční listiny může elektronicky zaslat sekretariát prezidentského kandidáta dejme tomu i do Austrálie. Pokud máme kromě trvalého australského bydliště i adresu v České republice uvedenou v Občanském průkazu, pak můžeme podpořit kandidáta. Kolik Čechů dlouhodobě žijících mimo republiku má Občanský průkaz, i když si udržují české občanství a mají český cestovní průkaz? Zřejmě většina Čechů žijících mimo republiku je úředně odepsána. Pro exulanta je podstatné, aby příštím prezidentem nebyl zvolen uchazeč krajního levicového zaměření.

♠ V srpnu probíhal v Melbourne filmový festival, byl do něj zařazen jeden český film s názvem Alois Nebel. Z normálně natočené předlohy byl černobíle překreslen, budil dojem, že sledoval komiksové vyprávění a to nejen graficky, ale i jistou zkratkovitostí a snad i naivitou zpracování. Nikoliv děje, odehrával se zejména ve sněhovou vichřicí trápeném okolí nádražíčka v Bílém Potoku v Jeseníkách. Krátce také na psychiatrii snad v Šumperku a na Hlavním nádraží v Praze. Po krátké, ale klíčové episodě z odsunu Němců v roce 1945 nás film zavedl do časového období, kdy se v republice hroutila totalita a již se ozýval hlas Václava Havla. Jeho maxim ale tvůrci filmu nevyslyšeli, do Bílého Potoka se z Polska přes nedaleké hranice dostal vyhoštěnec a velkou sekerou brutálně zabil hospodského, aby pomstil svoji téměř před půlstoletím odsunutou matku. Hlavní postavou filmu je ale antihrdina Alois Nebel, kterého o místo výpravčího podvodně připraví charakterová sedlina - bolševický výhybkář a korumpovaný psychiatr. Film zobecňuje: tito dva proplouvali spokojeně jak za socialismu, tak i po sametové revoluci. Jako mnoho a mnoho jiných.

IP

The Group of Eight European Fellowships program nabízí stipendia pro výzkumné pracovníky i z České republiky na pracovní pobyt na australských univerzitách. Uzávěrky žádostí jsou 19. 10. 2012. Více na http://www.go8.edu.au/

ČASOPISY STARŠÍ I NOVĚJŠÍ

Jana Reichová

Co se staršími přečtenými časopisy? Vyhodit je? No to rozhodně ne. Když časopis potěšil mne, třeba může potěšit ještě někoho jiného. Vždyť jsou kolem přátelé a známí, kteří si je ještě rádi přečtou a třeba je dají zase dál. Ty, které předplácíme a oni ne, se jim možná zalíbí a začnou si je předplácet také. Jenom ne vyhazovat. Nemusí to být ani celé časopisy, třeba jen několik zajímavých stránek. Někdy v osmdesátých letech mi maminka poslala několik stránek z časopisu Rodina. Je tam moc hezké povídání o Chodsku. Nemohla jsem se s tím rozloučit, ale nyní již vím, kam to mohu poslat. Do Pece pod Čerchovem, kde mají velmi pěkné muzeum. Doufám, že ten článek se jim bude líbit. Já vím, namítnete, že dnes když máme internet… ale ne všechno je na internetu. Já mám totiž větší štěstí, než je internet.

Mám jenom jednu jedinou sestru, ale mám ji bohužel daleko, až v Praze. Je o osm let mladší, ale zná mě myslím lépe, než znám já sama sebe. A to je to mé štěstí. Přesto, že žiji v té kouzelné a krásné Austrálii, moje sestra ví, co mně zde chybí. Vystřihuje z časopisů a novin stránky s články, o kterých ví, že mě zajímají, dokonce moc zajímají. Někdy posílá celé časopisy, je v nich toho zajímavého mnohdy víc.

První vystřižená zpráva byla jednou o Semaforu a z obrázku se díval pan Jiří Suchý. Vzpomínek na Semafor mám ovšem ještě mnoho z Prahy ale také vzpomínku na návštěvu Jiřího Suchého v Austrálii s Jitkou Molavcovou. Při čtení toho článku nemohu nevzpomenout na můj první program pro SVU v Sydney, který byl právě o Semaforu. Moc nám tady totiž chyběl. Do názvu programu jsem si vypůjčila slova z jedné známé písně Semaforu. Kdyby tak mohl pan Suchý vědět, kolik radosti ten program tehdy přinesl našim krajanům. Je to již ale dávno, program se konal na universitě státu New South Walesu 25. listopadu 1977.

A tak již léta pročítám a prohlížím, co sestra posílá, někdy se k některým článkům vracím a s jinými se ne a ne rozloučit. Znovu prohlížím a čtu a hledám, není-li něco víc na další stránce, kterou jsem možná přehlédla. Ale toto jsem rozhodně nepřehlédla, jak bych mohla!

Paní Jiřina Jirásková! Nedovedu si představit, kde se ve mně vzala ta odvaha oslovit ji na stanici Metra a požádat o krátký rozhovor pro české vysílání SBS v Sydney. To bylo v květnu 1990. Snad tehdy to nesmírné nadšení a víra, že vše bude změněno k lepšímu, mně tu odvahu dodala. Jiřina Jirásková byla tak laskavá a rozhovor mi poskytla. Pro mne to zůstává jedno z nezapomenutelných setkání.

Když jsem u těch oslovení známých a slavných osobností, tak jsem ještě v roce 2004 jenom pozdravila na ulici pana Topfera, ale jenom pozdravila a krátce řekla, že i v Austrálii ho krajané znají.

Otáčím stránky a z dalšího obrázku se na mne dívá Jana Štěpánková a za obrázkem čtu dlouhé a zajímavé povídání. Za touto známou herečkou jsem neměla odvahu při jedné návštěvě Prahy zajít a povědět jí moji historii o písničce „Holčička Jana“, která byla kdysi napsaná právě pro ni. Až přítel, který žije v Německu, Václav Židek, to udělal za mne. Sešli se spolu a Jana Štěpánková mi poslala hezký pozdrav. Ten je uschován mezi vzácnými památkami.

Na stránce novin potom najednou vidím Karla Hogera. Samozřejmě, že jsem ho obdivovala a chodívala téměř na vše, v čem hrál. Ovšem právě s ním se mi podařilo to, co bohužel dělám celý život (přesto, že jsem dokonce již prababička) – prostě, jak se říká, „nenaučila jsem se počítat do deseti“. Po jednom představení jsem šla požádat o podpis na program a fotografii, a když se pan Hoger na tu fotografii podíval, podivil se, že ji nikde ještě neviděl. Tak jsem okamžitě pohotově odpověděla „tu jste nikde nemohl vidět, to je aušus z Barrandova“. Karel Hoger se zasmál a já jsem žhnula pěkně do červena.

Ale již bylo pozdě to vzít zpět.

Zaplať Pánu Bohu, že si nevzpomínám na mnoho mých dalších „vejšplechtů“, ale některé přece jenom nechtějí zmizet z paměti.

Když přiletěl na návštěvu do Austrálie biskup Jaroslav Škarvada, byl tak laskavý a přišel také na rozhovor do českého rádiového vysílání v Sydney. Spěchala jsem do studia a najednou jsem viděla na chodníku ležet krásnou růži, ale téměř bez stonku. Někomu asi odpadla z kytice. Nemohla jsem ji tam nechat a do studia jsem přiběhla s tou růží v ruce a byla jsem panu biskupovi představena páterem Petrem Eliášem. Pan biskup se okamžitě zeptal – ta růže je jistě pro mne? Ne, ne pane biskupe, tu jsem jenom našla na chodníku. Ale on řekl, že to je právě ta pravá květina pro něj a růži si ode mne vzal.

No potom jsem se ještě snažila panu Donutilovi, když vystupoval v Sokolském národním domě v Sydney, radit, jaké si má obout boty. Vzal ty, které on chtěl a já doufám, že si to již dávno nepamatuje. Co jsem vyblekotala při setkání s panem Svěrákem a ostatními herci Divadla Járy Cimrmana už opravdu nevím. Mohu ale také doufat, že to již dávno zapomněli. Já ovšem na tu návštěvu divadla nikdy zapomenout nemohu a nechci.

Bylo to v roce 1990 a vezli jsme s manželem do Prahy dolary, které se vybraly na kulturním odpoledni pro českou komunitu v Sydney a které jsem připravila z díla Viktora Fischla. Přes Janu Sekyrovou, jednu z tehdejších sekretářek Václava Havla, jsme se dostali na premiéru hry „Blaník“ v divadle ve Strašnicích, kde jsme měli peníze předat na pomoc tělesně postiženým občanům. Jsem asi jedna z mála žen, které kdy měly možnost

stát na jevišti tohoto divadla. Dokonce na fotografii, kterou jsem od Zdeňka Svěráka dostala, mně napsal, že by mě přijal jako elévku. Ne, nemusí se bát, jako prababička bych se mu na jevitště již nevnucovala, nemohla bych ani zastupovat „Babičku“ v Českém nebi, protože jsem prostě již ta prababička.
Prohlížím dále stránky časopisů a najednou je tam tvář, kterou jsem měla to velké štěstí vidět docela zblízka a to dokonce několikrát. V Sydney i v Praze. Paní Jiřinu Bohdalovou. Jsou to moc a moc krásné vzpomínky na její představení, na společné procházky po Sydney a dokonce i na posezení u nás doma. Nikdy si toho nepřestanu vážit a nikdy nepřestanu vzpomínat. Pohledy a dopisy jsou pečlivě uložené v jejích kuchařkách.
Její dceru, Simonu Stašovou vidím hned na další stránce. Sledujeme ji ve filmech a seriálech, které nám většinou posílá sestra se švagrem. Máme ji také moc rádi.
Další časopis beru do rukou a tady je fotografie Jany Hlaváčové. I s tou jsem se jednou setkala, ale ona o tom neví. Dělala jsem v posledním roce před maturitou (1956) zkoušky na DAMU ve stejný den, jenomže já jsem ty zkoušky neudělala. Vidím paní Hlaváčovou ale stále v kroji a s košíčkem na ruce. Můj spolužák, Jan Šmíd byl překvapen, když mě tam viděl a hned se ptal – ke komu jsi chodila na hodiny? No k nikomu. Krátká odpověď – tak co tady holka proboha děláš. Ale paní Hlaváčová my vás stále milujeme tak jako Vašeho manžela Luďka Munzara. Mně zapadl do srdce hlavně v roli Jakuba skláře. Mám mezi předky skláře z Tasic, přišli tam z Německa někdy na konci osmnáctého století. V Bělé u Ledče chalupa Matěje Percla je pod památkovou péčí. V Tasické sklárně se vyučil i můj dědeček František i jeho bratr Antonín. Oba potom po vyučení přešli do sklárny Invald na Zlíchově.

Nemohu přestat a obracím stránky dalších časopisů. To se mi ještě nestalo! Sestřičko Renatko, co mi to děláš? Jako bych to tušila, dívá se na mne z fotografie Jana Brejchová. Tu mám přece také moc ráda. Byla to navíc právě ona, která za mne držela moji neteř Lucii Janu při křtu, protože já jsem byla již daleko za mořem. Moje neteř je nyní šťastná a pečlivá maminka dvou milých děvčátek, možná, že by to paní Brejchovou potěšilo, kdyby to věděla a odpustila by Lucince, že jí při křtu pocuchala její krásný účes.
Ani nevím, zda si zasloužím tu radost, kterou vytahuji z balíku časopisů jako poslední. Z titulní stránky se na mne usmívají (ano, tady v Austrálii se usmívají jen na mne), Libuše Šafránková a Josef Abrhám. Pod jejich usměvavými tvářemi je napsáno – Když se lásce zadaří.
V jejich případě je to pravda pravdoucí a já tedy na tomto místě mohu prozradit, že jsme s manželem Zdeňkem slavili v lednu tohoto roku již dvaapadesátileté výročí sňatku. Zdá se, že s tou láskou by to tedy opravdu mohla být pravda.

AN AFTERNOON WITH THE ARCHDUKE

Známá česká cellistka Ivana Snaidr zve
na již tradiční ***Nedělní odpoledne komorní hudby***
v Národním domě v Melbourne 2. září 2012 v 15:00

V programu slavného Beethovenova Tria Opus 97 “ARCHDUKE”
vystoupí uznávaná koncertní klavíristka Elyane Loussade
Dále na programu:
Bach - Kvartet pro flétnu, housle, cello a cembalo
Haydn - Trio pro housle, cello a klavír
Flétna: Stephanie Andrews, Housle: Larissa Weller,
Cembalo: Marta Majka, Cello: Ivana Snaidr

V ceně vstupného $25 zahrnuto malé občerstvení
Rezervace 9645 9879, 0412 525 769

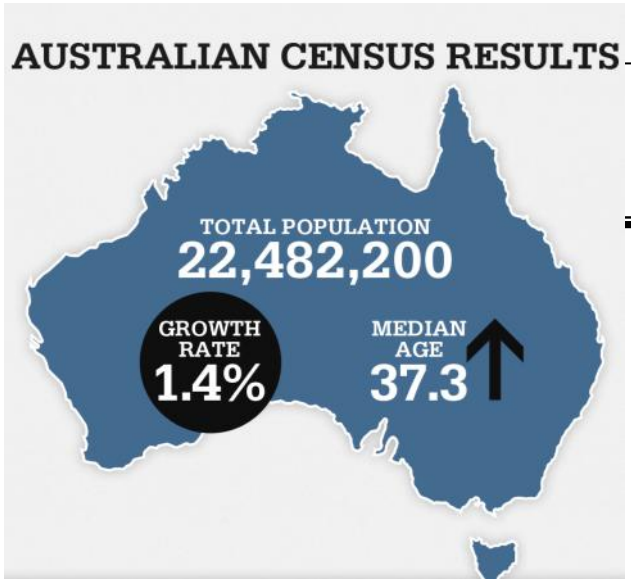

SČÍTÁNÍ LIDU V AUSTRÁLII

Miloš Ondrášek

Středisko pro přistěhovalectví a multikulturní studia při Australské univerzitě v Canbeře mne v roce 1999 požádalo o vypracování pojednání o Češích v Austrálii pro připravovanou encyklopedii *The Australian People*, která pak vyšla v roce 2001, nakladatelství Cambridge University Press ve formátu 318x224 mm a s 960 stránkami. Můj příspěvek spočíval v základní informaci o českém přistěhovalectví a tehdejším profilu naší pospolitosti: 9168 osob (4924 mužů a 4244 žen), jejich věkové rozvrstvení, manželský status, jakým jazykem v rodině mluví, na jaké úrovni je jejich angličtina, církevní příslušnost, vzdělání a zaměstnanost. Tyto údaje jsem si pořídil v úřadě "Australian Bureau of Statistics". Za uplynulé více než desítiletí se demografická situace změnila a podle ní výsledek sčítání lidu (census) v roce 2011 byl uveřejněn v červnu tohoto roku. Kladené otázky byly jiné než v dřívějších letech, Austrálie se vzhledem ke skladbě obyvatel mění, tak jako životní úroveň a technologický vývoj spjatý s občanským životem.

Počet obyvatel v r. 2011	21 507 717	v r. 2006	19 855 290
z toho mužů	10 634 013 (49.4%)		9 799 249 (49.4%)
z toho žen	10 873 704 (50.6%)		10 056 041 (50.6%)
Z celkového počtu bylo narozeno mimo Austrálii	24.6% osob		22.2% osob
Průměrný věk	37 roků		37 roků
Průměrný týdenní příjem na domácnost	$1 234		$1 025

Největší počet přistěhovalců stále přichází z Evropy, i když asijští je dohání. Indie zdvojnásobila počet příchozích, Čína dosáhla 54%. V roce 2006 byla kromě angličtiny nejvíce mluvená italština, dnes je to čínský jazyk mandarin. Bez náboženské příslušnosti se v roce 2006 prohlásilo 18.7% obyvatel, dnes 22.3%, křesťanství ale stále zůstává nejvíce přiznávaným náboženstvím – 61.1% populace. Následuje hinduism a muslimové, vyznavači islámu. 14% obyvatel Austrálie je starších 65 roků.
Australanů mluvících česky ukázalo loňské sčítání lidu 7 264. To je o 1 904 Čechů méně než při sčítání lidu v roce 1999. Důvody k poklesu nejsou uvedeny, domnívám se, že jedním je zmatek, který byl výsledkem s určením místa narození: Československo, Česká republika, Slovensko a snad i u těch, kteří se do roku 1945 narodili na Podkarpatské Rusi a mezi rokem 1938 a 1945 v Německem okupovaných Sudetech.
Co měli uvést narození v Protektorátu Čechy a Morava? Na vysvětlení tohoto hlavolamu mi tehdy informační kancelář statistického úřadu nedovedla odpovědět. Další důvod poklesu vidím k velmi malému počtu Čechů, kteří se přistěhovali do Austrálie během posledních několika let a v roce 2011 již byli australskými občany, a v neposlední řadě okolnost, že početná skupina poúnorových přistěhovalců se rok od roku podstatně zmenšuje.
Ze 7 264 respondentů, kteří se prohlásili za Čechy, 91 procent uvedlo, že jejich rodiče se narodili mimo Austrálii. 0.1% se přihlásilo k aboridžinskému původu. 4 223 (58.1%) se narodilo v Čechách a na Moravě, ať se toto území jmenovalo jakkoliv, 1 349 (18.6%) jinde ve východní Evropě, předpokládám, že hlavně na Slovensku. 1 260 osob, které se hlásí k češství (17.3%) se narodilo v Austrálii, 1.3% dotázaných místo narození neuvedlo.
Australské občanství mělo v roce 2011 78.7 procent Čechů žijících v Austrálii, většina z nich se přistěhovala v šedesátých letech minulého století, 19.8% nebylo občany Austrálie, 1.5% na tento dotaz neodpovědělo. V roce 2000 přijelo do Austrálie 95 Čechů, v roce 2010 jich bylo 157. K římsko-katolickému náboženství se přihlásilo 44%, bez vyznání 39%. V manželství žilo 53.4% respondentů, 10.9% ve svazku de facto a 35.7% zůstalo svobodných. 57.3% rodin uvedlo, že má jedno dítě, 34.0% dvě děti, 6.8% tři děti, 1.9% čtyři děti a 0 pět a více dětí.
Sčítání lidu se také zajímalo o výši příjmu obyvatel. Nejpočetnější skupinu mužů (14%) tvořili ti, kteří přiznávali týdenní příjem v rozmezí 200 - 299 dolarů a rodinný příjem mezi 400 a 600 dolary týdně, tedy 20 800 a 31 999 dolarů ročně. Tabulka také ukázala variace týdenního příjmu od nuly do jednoho sta tisíce dolarů. Census dál ukazuje, že z Čechů žijících v Austrálii 74.9% dokončilo středoškolské vzdělání. Census také ukazuje, kolik z nás bydlí ve vlastním bytě či domě a jaký je nájem těch, kteří si bydlení pronajímají. Dokonce se i dozvíme, kolik z nás vlastní počítač.

JENOM DOVOLENÁ

- O pouštním hrachu, zkamenělé vlně a velkém pokladu Západní Austrálie

Vlastík Škvařil

Po jedenácti letech shánění příspěvků po celé Austrálii pro děti s rakovinou, si Jožka přála mít konečně „jenom dovolenou.“
Jezdit po cestách necestách, zastavovat každé tři kilometry, čekat na mne, než se dohrabu, napájet mě, krmit mě a vůbec starat se o všechno, nebyl to pro ni žádný med. A tak jsem musel uznat, že si tu opravdovou dovolenou skutečně zasloužila.
Také jsem si umínil, že se budu tentokrát o ni starat já. A aby to bylo opravdu lepší, koupili jsme trochu větší a pohodlnější pojízdný domeček, Toyota Coaster. Postel, která se nemusí pokaždé rozkládat, sluneční panely, aby byla světla a fungovala lednička v odlehlých končinách bez elektřiny, TV, plynová kamna a dokonce i záchod.
Všechno připravené k odjezdu, cesta lodí zaplacena, jenom ještě pár týdnů před odjezdem nechat si zkontrolovat oči a dát si nové brýle, přes ty staré už moc dobře neviděla. Při prohlídce očí oční lékař zjistil, že má v očích velký tlak a hned na příští den ji objednal k očnímu specialistovi. Byla to sice sobota, ale protože se specialista chystal na dovolenou, tak aby ještě obsloužil více pacientů, pracoval i v sobotu. Po krátké prohlídce ji poslal na scan, při kterém zjistili 2.5cm nádor na mozku. V neděli mě zavolali z nemocnice, abychom si přišli pro papíry a snímky a v pondělí se hlásili v 350km vzdálené nemocnici v našem hlavním městě Hobartu. Ve čtvrtek byla operace, naštěstí to nakonec všechno dobře dopadlo, rakovina to nebyla.
Už uplynul od té doby rok, před měsícem měla ještě operaci oka, ale všechno se k dobrému obrací a jsme na cestě, kterou jsme plánovali na loňský rok.
Zjistil jsem si, jestli není náhodou cestou někde nějaký závod a k mému potěšení objevil, že v Adelaide se bude běhat 24 hodinovka a tak mi nezbývalo, než se přihlásit. Nebyl jsem sice dost vytrénovaný, protože více než šest měsíců jsem vůbec neběhal, ale chtěl jsem to zkusit. Těsně před cestou a před závodem jsem navíc ještě onemocněl se zánětem průdušek.
V Adelaide jsme přistáli, když jsme přiletěli do Austrálie v roce 1969, strávili tam první rok, než nás pan Vyhnálek pozval na Tasmánii, abych pracoval v jeho sýrárně, takže Adelaide je pro nás ještě pořád docela posvátné místo.
Závod začal v sobotu v 10 ráno a končil v neděli v 10 ráno, běhalo se na 2.2km okruhu u Univerzity. Poprchávalo, bylo dost zima, což by nebylo normálně tak zlé na běhání, ale hlavně v noci, když byla opravdová zima, tak mě ty průdušky dost zlobily. Dokonce jsem musel během noci zalézt na chvíli do postele, abych se zahřál a trochu odpočinul, ale ještě za hodinu jsem měl ruce jako žába. Nakonec jsem to nějak dotáhnul do konce, celkem zaběhl ubohých 109km, v porovnání s mým nejlepším výsledkem 193km.
Ale nelitoval jsem. Aspoň jsem zase poznal, jak je těm, kteří nebojují o nejlepší umístění, ale o přežití. A to je taky nová zkušenost, která pomáhá, aby člověk lépe pochopil problémy jiných lidí.
Někdo by řekl, že jsem cvok, že jsem si mohl vykoledovat zápal plic, ale výsledek byl pravý opak. Druhý den už nebylo po kašli ani stopy a byl jsem zase jak rybička.
Hned po skončení závodu jsme se vydali na cestu a skončili v Port Augusta. Odtud je už velice dlouhá cesta, 1 668km, skoro žádná civilizace, až po Norseman v Západní Austrálii. Nachází se tam nejdelší úsek úplně rovné silnice v Austrálii – 146km bez jediné zatáčky!
Nebudu popisovat každý detail, takových cestopisů už bylo napsáno dost, jenom pár dojmů, které mohou být zajímavé.
Jednou ze zajímavostí byla 12km odbočka z cesty k zálivu Heads of Bight, kam se stěhují v březnu velryby z Antarktidy za účelem porodit mladé velrybičky v teplejších vodách, zdrží se tady 6 měsíců a to už jsou mladé schopny se vydat na cestu k Antarktidě. Strávili jsme tam pár hodin, těžké je se rozloučit s takovou úžasnou podívanou. Není to často, kdy člověk může pozorovat velryby z takové blízkosti a obdivovat, jak se bezstarostně převalují blízko břehu.
Počasí nám přálo, každý den svítilo sluníčko a bylo docela teplo, ale noci velice studené, až k nule.
První povinná zajížďka, na kterou jsem se těšil už hodně roků, byla k „Wave Rock“, neboli k vlnové skále. Vypadá to opravdu jako obrovská zkamenělá vlna, dlouhá přes 110 metrů a vysoká 14 metrů, její stáří je 2 700 milionů roků. To se ještě ani dinosauři netoulali po zeměkouli!
Jižní pobřeží Západní Austrálie se podobá Tasmánii svými lesy a vinohrady. Moc pěkné, pro nás ale žádná zvláštnost. My spěcháme na sever, za teplem a krajinou, jakou doma nemáme. Cestou jsme konečně narazili na pár emu – australských pštrosů – měl jsem co brzdit, abychom do nich nenarazili v plném smyslu slova. Další zajímavé setkání bylo s hejnem malých, brčálově zelených ptáčků, a možná to někoho překvapí, že to byly andulky, které v přírodě jsou pouze zelené.
Ty různé barvy pro ně nějak zorganizovali chytří chovatelé, ale jak to dělají, na to nemám mozek, abych to pochopil.
Kromě úžasné přírody mě velice zajímá historie, neuvěřitelné výsledky, docílené v tak těžkých podmínkách a v takové odloučenosti. Proto, když jsem před pár dny slyšel na ranních zprávách, že někteří učitelé historie tvrdí, že není důvod vyučovat australskou historii, protože je nudná, to bych s chutí někoho nakopl!
Asi 250km na sever od Perthu jsme se stavili v Nambung Národním Parku podívat se na světoznámé „Pinnacles.“ Je to opravdu neuvěřitelný pohled na tisíce žulových sloupů, které se záhadně

vynořují z okolní pouště. Jsou to ještě „mladíci“, podle údajů se sloupy utvořily pod zemí, ale vynořily se „teprve“ před 5 000 roky, což je v historii země jenom pár vteřin.
Třetí den po odjezdu z Perthu jsme už v Carnarvonu, v krajině, kde jsme předtím nikdy nebyli. Máme za sebou už přes 5 000km a necháváme si vyměnit olej. Rapidně se otepluje. A tady teprve začíná naše pravá dovolená.
Západní Austrálie (Western Australia – WA) je největší ze všech australských států. Jak veliká? 2.5 milionů čtverečních kilometrů! Pro lepší představu – vešlo by se do ní více než třicet Českých republik.
Pán Bůh ji obdařil nesmírným bohatstvím, pod zemí i na povrchu. Jednou rukou zachránila Austrálii před depresí, kterou trpěl celý svět. Díky Číně, která nakupuje naši rudu ve velkém, a také Japonsku, naše ekonomie zůstala v pozitivní situaci přes to, že naše federální ‚dělnická vláda‘ rozhazuje peníze za nesmysly jako ožralý námořník.
V Evropě byl náš ministr financí prohlášený za jedničku, my se tomu tady můžeme jenom smát.
To, co je nad zemí, je také pozoruhodné. Na jihu jsou krásné lesy a vinice, v zimě hodně dešťů a chladno. Zemědělství hraje významnou roli, od obilnin přes dojné krávy a hovězí dobytek až k ovcím, kterých se nachází velké množství dokonce i na severu, i když se krajina nezdá způsobilá pro chov dobytka. Ale díky obrovským farmám je zde i to možné. Směrem na sever se podnebí rapidně mění a na severu jsou tropy. Cestou je mnoho pouští, ale ne jenom samý písek, jak si mnozí představují, jsou to „živé pouště“.
Nachází se tam mnoho druhů živočichů, od hmyzu, plazů, ještěrek, hlodavců, ptactva a těch větších zvířat jako klokani, kterých je mnoho druhů, a další australská jako emu, dingo, wombat, possum, i plno těch, které sem dopravili první přistěhovalci, - jednak domácí zvířata jako prasata a kozy, nebo dříve za dopravními účely velbloudy, osly a koně. Mnohá zvířata zde zdivočela a teď se ve velkých počtech volně toulají v těchto končinách a v mnoha případech způsobují problémy. A to nemluvím o liškách a zdivočelých kočkách, které opravdu ničí hodně původních australských živočichů a ptáků.
Rostlin je tady nespočetných druhů, unikátních pro Austrálii. WA se hlavně chlubí přírodními květinami – roste jich tady přes 12 000 druhů, více než 60% z nich neroste nikde jinde než v Západní Austrálii. Jedna z nejúžasnějších je Sturt Desert Pea, neboli Sturtův pouštní hrách.
Po odjezdu z Carnarvonu jsme brzy přejeli přes Tropic of Capricorn, neboli Obratník Kozoroha. Vzdálenosti mezi městy se měří na stovky kilometrů, mezi nimi jsou jenom „Roadhouses“, které jsou vzdáleny od sebe až 300km. Tam se dá koupit pár základních potřeb a naplnit nádrže benzinem nebo naftou. Platí se za všechno většinou o 50% více než v normální civilizaci. Dá se tam také kempovat, jsou tam záchody a sprchy, elektřina a také se za to musí pořádně zaplatit. S tím se ale musí počítat a nikdo si nestěžuje.
Otepluje se, za pár dnů už máme kolem třicítky. Krajina je převážně jednotvárná, rovina, pár keříků a sem tam nějaký strom. Když se objeví pár kopečků se skalami, tak se tam obyčejně objeví také doly. Pokračujeme do Port Hedland, které svým těžkým průmyslem a doly připomíná Ostravu. Ale přece je v tom velký rozdíl. Ulice jsou čisté, vzduch také a v předměstích všechno pěkné zelené. A k pobřeží není daleko, a tam je ráj na zemi. Málokdo z těch, kteří zde pracují v dolech, ve velké většině povrchových, vydělá méně než 100 000 dolarů za rok. Majitelé velkých dolů jsou nesmírně bohatí, jedna majitelka dolů, Gina Rinehart, byla nedávno vyhlášena za nejbohatší ženu na světě. A to samozřejmě nedá spát těm se socialistickým myšlením. Závist je sice jeden ze smrtelných hříchů, ale přesto to mnoha lidem hryže vnitřnosti a snaží se tyto boháče oškubat, jak se dá, a tak když se dostanou k moci, jako naše současná ‚dělnická vláda‘, tak se do toho pustí. „Přece minerály v zemi patří nám všem, tak se o to musíme všichni dělit.“ Souhlasím s tím, že patří nám všem. Všichni máme právo a možnost opustit svoje pohodlná hnízdečka, vzít krumpáč a lopatu a namířit někam do pustiny a nakopat si jich, kolik chceme, zrovna jak to dělali ti, kteří jsou dnes tak velicí boháči. Je sice pravda, že je to velké riziko, opustit práci s pravidelným příjmem, dřít jako mezek a přitom si být vědom, že šance na úspěch je velmi nepatrná. Kolik z nás by to udělalo? Ale na dělení s těmi, co si to sami vydřeli, by nás bylo dost.
Oni ti boháči se nakonec těmi penězi nekrmí, ani se v nich nekoupou, ale investují je na další rozvoj. A také platí pořádné daně. Nedávno federální vláda povolila paní Rinehartové přivézt na dočasnou dobu 1600 kvalifikovaných pracovníků ze zámoří, aby mohla otevřít další doly. Při tak obrovském rozvoji důlního průmyslu je tady stále nedostatek kvalifikovaných lidí a bez nich by se nový důl nemohl rozjet. To se nelíbí uniím a těm, kteří závidí, že bude Rinehartová vydělávat ještě více peněz, než už má. To, že tam zaměstná dalších 6000 velmi dobře placených Australanů a bude plnit státní kasu dalšími miliony, které pomáhají k bohatství celé země, to už je vedlejší. Závist je prostě silnější u mnoha lidí než zdravý selský rozum. *(Pokračování příště)*

ZATRACENĚ SMOLNÝ DEN

Luděk Ťopka

Jistě se každému někdy stane, že se probudí do dne, na který by později nejraději zapomněl. Ovšemže to potkalo mnohokrát v životě i mne, ale to jsem byl ještě mladší a proti takovým zlomyslnostem života odolnější. Zpravidla jsem na to reagoval výbuchem zlosti a prokletím všech okolností a viníků, čímž jsem uvolnil napětí nervů a došel brzy úlevy.
Dnes jsem už klidnější, a tedy jsem si myslel, že už tuto možnost dekompresního ventilu nepotřebuji, což je sice lepší pro rodinné okolí, ale zase mi to déle leží v žaludku. Takže i když je ten mizerný den už dávno za mnou a vlastně mne i poučil o relativitě smůly, pořád na něj myslím.
Bylo to v den, kdy mne před deseti měsíci navždy opustila moje drahá žena Lenka, a já se chystal k odjezdu k rodinnému hrobu ve Vraném. Důvodem nebylo jen datum, ale chtěl jsem také důkladně omýt žulovou desku a nahradit uschlé květiny ve váze třemi umělými růžemi, které si dlouho udrží bez zalévání pěkný a čerstvý vhled. Vyhledal jsem si předem na internetu odjezdy vlaků, jeden vybral a onen den ráno jsem ta tři neživá kvítka zabalil po vzoru květinářů do hedvábného papíru, pečlivě zavázal provázkem se smyčkou a zavěsil na prst ruky s taškou s věcmi na čištění a s francouzskou holí ve druhé ruce jsem skoro čtyřicet minut před daným časem opustil byt.
Jenže ani ne dvacet metrů od domu jsem si uvědomil, že s sebou nemám petrolej do hřbitovní lampičky a musel se vrátit. To by nebyl jinak žádný velký problém, jenže v našem domě se už čtrnáct dní pracovalo na výměně výtahu za nový podle normy EU a tak jsem těch sedm pater musel vystoupat po svých, spílaje své zapomnětlivosti.
Na vršovické nádraží jsem dojel ale včas a hledal na elektronické nástěnné displeji číslo nástupiště. Bohužel tam ještě nebylo vloženo. A protože jsem je tam nenašel ani deset minut před odjezdem, zeptal jsem se při koupi jízdenky pokladníka, který to však také nevěděl. To už mne znepokojilo, protože na druhé a třetí nástupiště se vchází podchodem, což je pro mou omezenou rychlost chůze dosti daleko. Čekal jsem tedy venku na případné hlášení rozhlasem, když ke mně přišla z haly jakási dívka: „Pane, pan pokladník vám vzkazuje, že mu výpravčí právě oznámil, že váš vlak přijede na třetí nástupiště.“
Poděkoval jsem jí a ocenil tu službu s tím, že po návratu tomu dobrému muži poděkuji. Teď už na to nebyl čas, protože jsem „uháněl“ podchodem a po dvakrát dvaceti schodech na místo příjezdu i odjezdu vlaku. Posadil jsem se tam, udýchán, na lavičku, když vzápětí zaznělo z tlampačů oznámení o desetiminutovém zpoždění mého motoráčku. Seděl jsem klidně dál, když po chvíli následovalo sdělení, že „*vlak číslo 1909 S 80 směr Vrané nad Vltavou přijíždí na nástupiště* ***číslo dvě****, třetí kolej“* a já vidím, jak tam ten žlutý vláček skutečně míří.
Vyskočil jsem z lavičky, sebral tašku, navlékl svazek růží zase na prst a vyběhl ze všech sil po těch čtyřiceti schodech na sousední peron. Protože do těch dvou vagónků vláčku nikdo jiný nenastupoval a jeho strojvedoucí se do zrcátka nepodíval, ujely mi, jak se říká, před samým nosem, právě když jsem zdolal poslední schod.
Zůstal jsem nevěřícně stát, udýchaný jak po maratónu a třásl se po té námaze skoro vysílením i zlostí nad tou neuvěřitelnou smůlou, když jsem byl na nádraží tak brzo. Nakonec jsem se uklidnil a cestu pro ten den vzdal a rozhodl, že když už jsem ve městě, využiji toho k obstarání dalších věcí, abych později nemusel znovu šplhat tu výšku do bytu.
První byl nákup pár věcí na chatu a tak jsem se rozjel tramvají k známé prodejně. Když jsem se k ní po třech stech metrech od zastávky dobelhal, byla zavřená, protože v důsledku svátků si polovina pražských obchodů, dílen a podniků tak prodlužovala víkend. Znovu jsem si v duchu vynadal, že jsem si to neuvědomil a skoro kilometr se proto plahočil zcela zbytečně. Když jsem se pak usadil v tramvaji, zjistil jsem, že držím na provázku jen prázdný papírový obal. Bůh ví, kde mi z něj ty růže vypadly.
Hmotná škoda byla nepatrná, ale mrzelo mne, že to byly ty, které ležely u Lenčiny urny, když jsem ji měl před uložením na hřbitově skoro tři týdny doma. Tuhle smolnou příhodu, ten den už kolikátou, jsem přestál jen se zatnutými zuby, netuše, že ještě není poslední.
Musel jsem ještě na poštu s úřední doručenkou s modrým pruhem, a když jsem zásilku přijal, otevřel a přečetl, bylo mi na mrtvici. Katastrální úřad mi s *„politováním vrací žádost o změnu zápisu v listě vlastnictví, protože u jedné ze stran bylo uvedeno chybné rodné číslo. Zaplacený poplatek 100,-- Kč tím propadá a při podání opravené žádosti je třeba ho uhradit znovu*.“
A to byla ta příslovečná poslední kapka, jíž přetekl pohár mé trpělivosti, takže jsem tak jadrně a hlasitě zaklel, že se na mne s pohoršením obrátily všechny hlavy ve frontách před přepážkami. Ještě štěstí, že to nebyla kletba z těch nejdrsnějších, ale sám jsem se toho ulekl, omluvil se a vypadl z úřadu s tváří rudou studem a zlostí.
K domu jsem šel raději pěšky, abych trochu vydýchal ten vztek a byl rád, že se mi na chvíli vrátil ten pojistný ventil a pomohl mi snížit tlak. Jen škoda, že se tak stalo v nevhodnou dobu a na nevhodném místě, protože několik lidí mne určitě poznalo a já patrně přišel o pověst laskavého a zdvořilého stařečka, které se podle svého mínění zajisté těším.
Od domovních dveří právě odjížděla sanitka a jimi se namáhavě, jen jednou rukou, pokoušel dostat domů soused Karásek ze třetího patra. Druhou měl v sádře, kotník na neobuté noze ve škrobáku, na čele hematom o rozloze dobrých padesáti kvadrátcentimetrů a nos v obvazu v podobě uzdy, držící mu na něm obtočena kolem hlavy a zakončena v týle úhlednou kličkou. Vypadal ale přes ta očividně vážná zranění tak komicky, že jsem se málem rozesmál.

„Co se ti proboha stalo?“ zeptal jsem se ho.
„Ále měl jsem dnes takovej zatraceně smolnej den, - vlez´ jsem ráno na ulici přímo před auťák. Měl jsem ale taky zase zatraceně velkou kliku, protože se teprve rozjížděl, jinak to mohlo bejt horší!
Jedu zrovna z nemocnice.“
Otevřel jsem dveře a nabídl mu doprovod na jeho patro, ale to rozhodně odmítl:
“Kdepak, to musím zvládnout sám. Ty čtyři týdny nikam chodit nebudu a pak už bude jezdit výtah!“
Zdolal jsem tedy statečně celou stěnu sám, bez lana a cepínu jen se svou holí až do svého doupěte. A teprve večer, když zlost a vztek ulehly jak psi zpět do svého koše, jsem si plně uvědomil, kdo z nás dvou měl ten svůj den smolnější.

Břetislav Kotyza

MLČKY

Poslední listí ze stromů
pořádá na konci sezóny letecký den
Přicházím mlčky
mlčky svou pozvánku přinesl dým
nikdo se neptá po vstupném
jen zubaté slunce v zádech
klade můj stín přes suchou trávu
písčitou cestu
s rýhami v dlani po deštích
až v pichlavou náruč ostružin
až k patám vysokých stromů
kde první sněhová vločka
tančí svůj utkvělý sen
Tančí a padá
padá a znova krouží
Otvírá sezónu leteckým dnem

Břetislav Kotyza

PŮLÍ ŘÍJNA

Koncem září půlí října
listí stromů polétává
unáhleně a
vítr nutí mne voyeura
smekat klobouk

CO MĚ NAUČIL HRNEK OD ČAJE

Milena Štráfeldová

Zdědila jsem ho. Jako se dědí 2+1, zahradní chatka nebo ojetá škodovka. A k tomu plné krabice starých fotografií, vybledlé dopisy z dob, kdy se ještě dopisy psaly, a dalekohled z první světové války. Z lidí na těch dávných fotografiích jsem znala jen pár, a to ještě matně. V dopisech se probíraly vzrušující události, které si dnes už nikdo nepamatuje. Jen o dalekohledu šla v naší rodině legenda, že s dědečkem, tehdy dvaadvacetiletým jonákem, prošel legionářskou anabázi přes Sibiř. Patřil by nejspíš do muzea.
A pak ten hrnek. Stál v kuchyňce na kredenci a na rozdíl od jiných na něm bylo vidět, že se opravdu často používal. Zvenku byl celý upatlaný a zevnitř se bílá barva porcelánu ztrácela pod nahnědlou vrstvou, jakou po sobě zanechaly stovky nebo spíš tisíce čajů.
Léta ho nikdo pořádně neumyl, pokaždé se jen tak opláchl. Už bohužel vím, že každá stará domácnost má alespoň jeden takový…
Vyklízet staré domácnosti je jako prokopávat se do pravěku. To se nejdřív pozotvírají všechna okna. Venku je přece krásný den, slunce svítí a v tom opuštěném bytě už celé týdny nikdo nebyl. A to je cítit. Dovnitř se konečně nahrne čerstvý vzduch! Ta úleva - řeknete si v první chvíli. Pod okny zatím řinčí tramvaje, brzdí auta, projede houkačka a v parku přes ulici štěkají psi. Prostě život. - Nežli ale okna znovu zavřete, uběhne pár hodin, a aniž byste si toho v prvním okamžiku všimli, něco jednou provždy zmizí. Něco důležitého, typického, co patří právě sem - vůně a pachy tohohle místa. Vlastně to ani hned nepoznáte. To až přijdete podruhé - zkrátka tu nebudou.
Pak se dáte do práce, čeká vás toho přece tolik! - Uběhne pár hodin a v předsíni se navršily pytle se starým oblečením, důvěrně známé obnošené kalhoty a vytahané svetry, ponožky a šály. Balíte do krabic knihy, o kterých najednou zjišťujete, že se vám díky předchozím vyklízením sešly doma už třikrát. Co ale s nimi? Žádná knihovna ani antikvariát o ně nestojí, přece je ale nevyhodíte do sběru! Vždyť se na ně před lety stávaly fronty! - Ještě že máte chatu, chalupu nebo aspoň nějaký dřevník. Odvezete je tam a raději ani nemyslíte na to, že jednou bude někdo tyhle poklady vyklízet po vás…
Někdy vás v šuplíku mohou čekat různá, milá i nemilá překvapení. Zjistíte, že si váš blízký půl století schovával vaše první obrázky, psaníčka z pionýrských táborů, fotografie, kde poprvé stojíte na lyžích nebo se poprvé vdáváte. Jsou celé ohmatané, musel je mít často v ruce. Sami jste na to přitom už dávno zapomněli. Objevíte ale i důkazy, že celá léta tajil poměr se ženou svého kamaráda.
A na tom dávném černobílém snímku, v uniformě Lidových milic, není to náhodou také on? - Naštěstí na to přicházíte ve chvíli, kdy už sami tušíte, že život černobílý není.
A pak, skoro až na konec, se dáte do vyklízení kuchyně. Starých hrnců a sběraček, naťuklých talířů a zaprášeného džbánu vám asi líto nebude, skončí v popelnici. Váháte nad příbory s kostěnou rukojetí, s nimiž vaši předkové stolovali za lepších časů, před sto lety. Ale ano - ty se patří uchovat. Ať si s nimi jednou lámou hlavu zase vaši potomci. A potom je tu ten hrnek. Upatlaný, tisíckrát použitý… Co s tím? Stojíte nerozhodně mezi pytlem na odpadky a krabicí, kam uložíte pár nejmilejších památek.
- A najednou je vám do breku. Uvědomíte si, že ty vrstvy od čaje jsou zřejmě ta nejpravdivější historie jeho života.
Hádanka na konec: kde asi ten hrnek skončí?

SVETR – KÁVA – HYPOTÉKA

Alena Wostrá

Jistě si okamžitě řeknete, že tohle přece nemůže souviset! Ovšem za války…

Život utíká, čas se rozplyne, jen některé okamžiky se občas vynoří z paměti, jakoby kaleidoskop přehodil obrázek. Tak tedy, - za války nebyla k dostání vlna na pletení, ale já jsem měla poklad v podobě "štránků" modré vlny výborné kvality. Pamatujete se ještě, jak vám někdo musel trpělivě držet v polopředpaží předeno čili štránek, aby člověk mohl vlnu svinout do klubíčka? A návod na pletení nebyl tak přesný jako v Austrálii, takže pletení často bylo věcí odhadu, vypárání, a nového pokusu. Jestli bylo na jehlici snad sedmdesát oček, znamenalo to hodiny piplavé práce, zpestřené jen poslechem hudby rádia Praha začínající nezapomenutelnou znělkou harfy z „Vltavy". Upletla jsem tedy velmi krásný svetr, který mi ale vůbec nepadl! Zmínila jsem se kamarádce, že nevím, co s tím, a protože se to její sestře hodilo, daly mi za svetr jeden kilogram nepražené kávy. Nevěděly totiž, co si počít s tou zelenou kávou. Za války lidé kupovali všechno, co jim bylo nabídnuto, protože obchody zely prázdnotou.

Řekla jsem si, že mojí máti by káva přišla vhod, jenomže když jsem ji přinesla domů, maminka neměla odvahu kávu pražit, aby ji nespálila. A tak balíček zelené zrnkové kávy ležel za války několik let dobře skladovaný v mé skříni. Až jsem se o tom náhodou zmínila dvěma právníkům zaměstnaným ve vedlejší kanceláři. Jeden z nich to měl za dobrý žert, ale druhý řekl: „Počkejte, tohle by mohlo zajímat ředitele továrničky na výrobu ersatz-kávy. Ten by věděl, jak to upražit." Za týden poté mi přišel říct, že onen ředitel mi nabízí pět tisíc korun, jestli mu tu zelenou kávu přenechám. A že by bylo moudré to prodat, protože se blíží konec války, kdy se opět pražená káva začne dovážet, čímž by ta nepražená ztratila hodnotu. Tak jsem najednou měla nečekaných pět tisíc, a hned mne napadlo, co s těmi penězi mohu udělat.

Totiž – v Praze byl obava z náletů. I když často nálety nebyly spojeny s bombardováním, jakmile ve dne nebo v noci zahoukala siréna, běželi všichni obyvatelé do sklepa na ochranu před střepinami. Při přímém zásahu by sklep stejně nepomohl. Na oknech musely být večer černé záclony na povinné zatemnění, často i křížem krážem nalepené pruhy hnědého papíru k zachycení možných střepin. Do sklepa chodil malý Viktorek od jednoho k druhému a chudinka nás překvapil, když srdnatě opakoval „neboj se, neboj se", jak mu to říkali rodiče. Nejbližší bomba práskla asi 500 metrů od našeho bydliště. Panovalo tedy značné napětí.

Proto moje matka koupila menší domek blízko soutoku Sázavy s Vltavou, odkud bylo možné dojíždět vlakem do Prahy do zaměstnání. Jednoho slunného odpoledne jsem chtěla vyfotografovat hejno hus, které se docela moudře samy vracely z pastvy do něčí chalupy, kam patřily. Na pozadí této fotky je vidět s kopce, jakoby z ptačí perspektivy, soutok řek i poloostrůvek svatého Kyliána. Dodnes se mi nad tím snímkem důkladně zasteskne po tomto idylicky krásném okolí.

Později maminka chtěla udělat určité změny a opravy, na což si opatřila hypotéku právě na pět tisíc korun. Tak jsem s mými pěti tisícovkami šla do záložny a vysvětlila jsem ředitelce, že chci tuto hypotéku splatit já, protože maminka je vdova. „Kdy vám zemřel otec?" – „Když mi byly dva roky." Ředitelka záložny byla dobrotivá starší paní, a jasně se jí ještě nikdy nestalo, že by přišlo mladé děvče splatit hypotéku za matku. Na okamžik se odmlčela a v té chvíli jsem si uvědomila, že mezi námi vzniklo jakési porozumění beze slov. Všechno vlídně zařídila a byla ke mně tak hodná, že vzpomínka na tuto laskavou paní mi utkvěla ve vděčné paměti dodnes.

Hypotéka byla splacená, maminka byla ráda a válka se pomalu, ale jistě chýlila ke konci.

Taková je tedy souvislost mezi modrým svetrem, zelenou kávou, a menší hypotékou v příběhu z mého života.

PŘEDPLATNÉ ČASOPISU ČECHOAUSTRALAN - $40

Šeky nebo peněžní příkazy - Money orders na účet CECHOAUSTRALAN zasílejte na adresu redakce ČECHOAUSTRALAN P. O. Box 1008, Hawksburn, VIC 3142, AUSTRALIA

Můžete platit i elektronicky bankovním převodem:-
Bankovní spojení: EisBlue Holdings Pty Ltd, CECHOAUSTRALAN ACCOUNT - Account #: 813753720
National Australia Bank - BSB: 083-004, 330 Collins Street, Melbourne 3000, Australia

KRÁSNÝ A STRAŠNÝ TANEC NAŠICH ŽIVOTŮ

Barbara Semenov

Budete-li mít možnost vidět pouze jedno jediné představení během nové pražské divadelní sezony, měla by to být právě „Tančírna“ v Divadle Radka Brzobohatého. Téměř tříhodinová hra, ve které nepadne slovo, vás zanechá ohromené a - beze slov, která by vyjádřila vaše pocity. Tleskám vestoje, směji se pobavením a přitom mi po tvářích stékají slzy té nejhlubší katarze. A když se konečně zmohu na slovo, vysvětluji dceři z jiné generace a jiného světa: „- to je můj život“. Pokyvuje - „jo, jo“. Vidí, že nejsem sama, celé divadlo prožilo ten kus jako já. Vyprodané do posledního vmáčknutého přístavku bouří potleskem nad zrcadlem života, které mistrně předložila svým návštěvníkům ředitelka divadla, režisérka a herečka Hana Gregorová, manželka dnes již herecké legendy, Radoslava Brzobohatého. I on je součástí inscenace. A přímo stěžejní. Ze scény prakticky nesestoupí. Ani on nepromluví jediné slovo. Přitom v závěrečné scéně mluví jeho výraz v tváři nasvícené skromným kuželem reflektoru slovy tisíci. Brilantně zvolená otextovaná hudba dokresluje a opodstatňuje v tom okamžiku stejně tak jako v celé hře tajemství jejího úspěchu.

"Že bychom mohli hrát Tančírnu, napadlo moji ženu… Věděl jsem, že by to bylo vynikající, ale hned si uvědomil, že to je hra, kde se neřekne ani slovo, na jevišti je spousta lidí, všechno vyjadřuje hudba a tanec. Šel jsem do toho s jistými obavami - já, muzikant, jsem nevěřil muzice! A přitom slovo nemusí znamenat vůbec nic, ale stačí pár taktů melodie a je jasno, vynoří se tisíce vzpomínek, s nimiž hrajeme… samotnému mi běhá občas mráz po zádech, jak je to dobré,“ říká herec zcela právem.

Hra samotná je stará už třicet let, vznikla v Paříži a byla později zpracována jako film (Le Bal – Etorre Scola). Taneční kavárna je místo, kde se potkávají lidé různého věku i charakteru, aby zapomněli na starosti každodenního života. Z osamělých duší se stávají páry, z lidí, včera si ještě cizích, partneři nebo milenci. Kolem se řítí dějiny, píše se historie, jen tanečníci v tančírně zůstávají v každé době pořád stejní. Ve zvláštní atmosféře spojené se společenským tancem interpretují nejen své rozpoložení, ale zároveň i ozvěny doby. Tančírna se tak stává působivou metaforou dvacátého století. Stylizované podobenství si přitom vystačí pouze s tancem, gesty, mimikou a různými kostýmy. A před očima diváka proběhne ve zkratce celý jeho život. Je přímo nemyslitelné, že byste se v něm nenašli.

Naleznete zde i své blízké známé a neznámé, kteří vaším životem nějak procházeli. Hned u vchodu do tančírny je veliké zrcadlo, před kterým si každý z herců „připne“ svůj charakter. S tím pak prochází více nebo méně známými peripetiemi a údobími vašeho života. Dvacátá léta minulého století jsou mé generaci vzdálená, přestože se k nim rádi často obracíme v oblíbených filmech pro pamětníky. Jedno z nejstrašnějších období lidstva, druhou světovou válku a fašismus jsme také nezažili, naštěstí. V Tančírně je zobrazena hrůza a zoufalství té doby. Prožíváme tu hospodářskou krizi, válku, osvobození, budovatelskou euforii, nástup rock´n´rollu, hnutí hippies, vlny hudebních revolucí až po diskotéky, street dance, hip hop současnosti... Vše se mění, ale typy, charaktery lidí zůstávají. Každá doba má své zbabělce i hrdiny, silné i slabé, seladony i prosťáčky…

Co dodává české verzi tohoto poutavého námětu její výjimečnost je adaptace hry do českého prostředí, kde zrcadlo doslova udeří svojí nesmlouvavou upřímností. A my se zamýšlíme, pláčeme, stydíme, proklínáme, a porozumíme; protože život, jak už dávno víme, se dá chápat jedině zpětně, nikoli v okamžiku jeho žití. Historie vlastního národa skvěle typizovaná tvůrci inscenace je dechberoucí. Věřím, že toto její zobrazení musí citově zasáhnout každého Čecha a Slováka. Mocný dojem se ještě znásobí v případě emigranta.

A není nepochopitelná ani naše fascinace záporným charakterem hry, dokonale ztvárněným hercem a tanečníkem Janem Révaiem. Jako známá skutečnost, že naše národy se dovedou semknout v tragických a kritických okamžicích, jen aby se záhy sebezničily, tak i tento český charakter odpudivého převlékače kabátů, který se vždy snaží vyšplhat nahoru i za cenu životů, je v Tančírně obnažen do morku kosti.

Tančírna ve vás zanechá hluboký dojem, dost možná tak silný, že se budete chtít o svém prožitku znovu přesvědčit na další repríze této „činohry“. Není divu, že zůstává daleko dopředu vyprodaná. Zhlédnutí tohoto divadelního kusu je smysluplné, naplňující a nezapomenutelné. Vřele doporučuji.

Radoslav Brzobohatý a Hana Gregorová v Tančírně

Jsme na Facebook, přidejte se k nám - https://www.facebook.com/Cechoaustralan

www.cechoaustralan.com

Klikněte na Like

Cable Beach Camels - ikonická velbloudí projížďka po pobřeží Západní Austrálie - foto Eva Jančík

Redakce ČECHOAUSTRALAN - Barbara Semenov
P.O. Box 1008, Hawksburn, VIC 3142, Australia
email adresa - bsemenov@cechoaustralan.com

ČECHOAUSTRALAN © —NEZÁVISLÝ CELOAUSTRALSKÝ KRAJANSKÝ LIST

If undelivered return to:
P. O. Box 1008
Hawksburn 3142
AUSTRALIA

Print Post Approved
PP 381712/02414

POSTAGE PAID AUSTRALIA